MTÜ PÄRNU LAHE PARTNERLUSKOGU
TEGEVUSPIIRKONNA STRATEEGIA
2014 - 2025

Deleted: 2020

Audru 2021

Deleted: 2015

Sisukord

Sissejuhatus 3
1. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu liikmed 5
2. Mõisted ja lühendid 7
3. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu juhtimine, töökorraldus ja kaasamine 12
4. 2008-2013 *Leader* perioodi tulemused ja strateegia eesmärkide täitmine 14
4.1 2008-2013 Leader perioodi tegevuse ülevaade ja vahendite jaotus, tegevuste elluviimine aastani 2015 14
4.2 2008-2013 strateegia eesmärkide täitmine 15
4.3 Piirkonna eripära, võrgustumine ja rahvusvaheline(piiriülene) koostöö 19
5. Tegevuspiirkonna rahvastik, põhinäitajad ja arenguvajadused 21
5.1 MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonna lühiiseloomustus 21
5.2 Rahvastik ja selle ümberpaiknemine 21
5.3 Ettevõtlus 25
5.4 Ühendused Pärnuga, tehniline infrastruktuur ja kogukonnateenused 28
5.5 Rahvusvahelistumine 30
6. Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia: visioon, eesmärgid, meetmed 32
6.1 Arengupotentsiaal ja selle rakendamine 32
6.2 SWOT analüüs 33
6.3 PLPK visioon 2020 34
6.4 PLPK eesmärgid 34
6.5 Strateegia uuenduslikkus ja integreeritus 36
7. Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia rakendamine 37
7.1 Meede 1. ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE JA MITMEKESISTAMINE 37
7.2 Meede 2. AKTIIVNE KOGUKOND 46
7.3 Meede 3. ROMANTILISE RANNATEE ÜHISTEGEVUS JA TURUNDUS 51
7.4 Meede 4. REGIONAALSE JA PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ EDENDAMINE 57
8. Projektitaotluste vastuvõtmine ja hindamine. 60
9. Strateegia seire, muutmine, eelarvejaotus 61
9.1 Strateegia seire ja muutmine 61
9.2 PLPK eelarvejaotus 62
10. PLPK sisehindamine 65
11. PLPK strateegia seotus KOVde ja riiklike arengukavadega 65
LISA 1. Kokkuvõte PLPK juhatuse liikmete küsitlusest 69
LISA 2. Ettepanekud PLPK 2014-2020 strateegia koostamiseks tegevuspiirkonna valdade infopäevadelt 73
LISA 3. Kaasamise korraldamine, sisendid strateegia muutmiseks. 78
LISA 4. Haridus- ja kultuuritaristu 84
LISA 5. Romantilise Rannatee turundusstrateegia lisadokumendina leitav www.plp.ee menüü all Romantiline Rannatee 86

Sissejuhatus

MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu (PLPK) strateegia on kokkulepe uuteks arenguteks aastatel 2014-2020. PLPK koostab piirkonna arengu strateegia ja otsustab vastavalt sellele projektitaotluste rahastamise.

MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu loodi 16.detsembril 2003. PLPK põhieesmärk on *Leader* põhimõtteid rakendades tegevuspiirkonnas tasakaalustatud kohaliku maaelu edendamine. PLPK-l on 86 81 liiget (2021 02.06.), 6 kohalikku omavalitsust (KOV), mis liidavad ühe linna, 6 alevikku ja 225 küla ja kolm sihtasutust (SA), 44 äriühingut ja füüsiliselt isikust ettevõtjat (FIE) ning 28 mittetulundusühingut (MTÜ), kes kõik tegutsevad avaliku-, era- ja kolmanda sektori võrdväärse partnerluse põhimõttel (vt tabel 1).

Joonis 1. PLPK tegevuspiirkond: Audru, Häädemeeste, Kihnu, Saarde, Sauga, Tahkuranna, Varbla, Koonga ja Tõstamaa vallad (Allikas: PLPK).

PLPK strateegia lähtub 2007-2013 ja 2014-2020 perioodi tulemustest, COVID -19 kriisiolukorrast ja uutest järgmise perioodi väljakutsetest, milleks olulisemateks on senine elanikkonna väljaränne ja vananemine, toidu- ja energiahindade tõus. Arengustrateegia koosneb eelmise perioodi tulemuste, muutunud olukorra ja uute arenguvajaduste analüüsist ning see esitab strateegilised eesmärgid ja väljatöötatud meetmed nende rakendamiseks.

PLPK strateegia 2014-2025 koostamine toimus perioodil 2014. aasta jaanuarist 2015 oktoobrini ning 2020-2021 üleminekuperioodil. Strateegia tugineb piirkonna sotsiaal - majanduslikul analüüsil. Toimusid infopäevad, kus analüüsiti seniseid tegevusi. PLPK liikmete, koostööpartnerite ning teiste avaliku, era- ja kolmanda sektori esindajate osavõtul viidi läbi arutelud valdades. Strateegia koostamist koordineeris PLPK tegevmeeskond ja kuhu kuulusid juhatuse liikmed ning kaasati PLPK KOVde ettevõtjate ja MTÜde esindajad. Tulemusi kajastati www.plp.ee ja ettepanekute koond on esitatud lisades 1 ja 2.

Arengustrateegia koostamiseks loodi seirekomisjon ja meetmete töörühmad. Ettepanekuid koguti juhatuselt ja tegevusgrupi liikmetelt koosolekutel kõikides valdades ning kohtumistel erinevate sihtgruppidega (vt lisa 3). Kokku toimus 27 arutelu, kus osales 616 inimest. Strateegia põhiküsimusi arutati kahel PLPK üldkoosolekul, kus kinnitati ka põhisuunad. Strateegia laiema ringi küsimusi ja tehnilisi detaile on käsitletud 2014 ja 2015 aasta juhatuse ja töögruppide koosolekutel. PLPK juhatuse poolt esitatud strateegia muutmise ettepanekud esitleti PLPK piirkonna KOV-des infopäevadel ja kinnitati PLPK üldkoosolekul. PLPK esindajad osalesid teistel Pärnumaa arengufoorumitel tagamaks sidusust nende strateegiate ja arengukavadega.

Lähtudes piirkonna vajadustest on PLPK strateegia eesmärgiks:

1) ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine läbi ühistegevuse, kohalike ressursside väärindamise, uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtu;

Deleted: 2015 10. oktoober

Deleted: 9

Deleted: neli

Deleted: 42

Deleted: 31

Deleted: 2014-2020

2) kogukondade ühtsuse ja kaasatuse suurendamine:
3) piirkonna turundamine Romantilisel Rannateel integreeritud kogukondliku-puhkemajandusliku turundusstrateegia ja kaubamärgi abil.

PLPK strateegia arvestab oma tegevuspiirkonnas kogukonna arenguid suunates Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklit 32 Kogukonna juhitud kohalik areng.

PLPK strateegia lähtub ühtlasi Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020 ning EAFRD (määrus 1305/2013 artikkel 5) prioriteetidest ja panustab järgmistesse sihtvaldkondadesse:

1. prioriteet - teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele:

1A - innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades;

3. prioriteet - toiduahela korraldamine, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele:

3A - toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharude vaheliste organisatsioonide kaudu;

5. prioriteet - ressursitõhususe edendamine ning vähese CO2-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris, keskendudes järgmistele valdkondadele:

5B - energiakasutuse tõhustamine;

5C-taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil;

6. prioriteet - sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:

6A - tegevusvaldkondade mitmekesistamine, väikeettevõtete loomine ja arendamine ning töökohtade loomise hõlbustamine;

6B - maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;

6C - info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.

PLPK strateegia meetmetes on kajastatud järgmised arengukavadega seonduvad *Leader* eesmärgid:

- ettevõtjate konkurentsivõime parandamine, eelkõige ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise kaudu;
- sotsiaalse kaasatuse edendamine, luues uusi töökohti, kaasates kohaliku arengu strateegia ettevalmistamise ja elluviimise protsessi kohalikud elanikud ning parandades teenuste kättesaadavust muuhulgas läbi IT-teenuste parema kättesaadavuse;
- Romantilise Rannatee kui piirkondliku eripära arendamine;
- uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine, sh kogukonnateenuste arendamisel;
- kohaliku tasandi valitsemise parendamine erinevate poolte kaasamise kaudu.

1. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu liikmed

Tabel 1. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu liikmed, EMTAK kood (Allikas: PLPK).

Vald/liige	MTÜ	Ettevõtja	Sihtasutus
Pärnu linn/Pärnu Linnavalitsus – 84114	MTÜ Eassalu-Neitsi Külaselts - 94992 MTÜ PRKS Hoiuspuu - 90011 MTÜ Pärnumaa Õpilasmalev - 94992 MTÜ Lemmetsa külaselts - 94992 MTÜ Lõosilma Päike – 01501 MTÜ Kunsti-ja kultuuriselts Hohloma, 94992 MTÜ Lavassaare Külaselts - 91021	FIE Raivo Hunt - 01501 Tamme Aiandustalu - 01281 OÜ Ojako - 55103 OÜ SLP - 47111 FIE Rein Talisoo - 01131 FIE Mati Kuura Vedu - 02401 FIE Mati Keller - 03111 Doberan OÜ - 56101 AS Andropoff – 56101 OÜ Serinus – 42211 OÜ Solar Caravan - 42991	
Häädemeeste vald /Häädemeeste Vallavalitsus - 84114	MTÜ Eesti Märgalade Ühing - 94996 MTÜ Häädemeeste Naiste ühing Martad - 94995 MTÜ Soometsa Külaselts - 94992	OÜ Korall A.H.T - 47111 OÜ Raiesmaa - 55202 OÜ Runtzu - 47761 FIE Anu Ericsson - 14391 OÜ Mindset – 01301 OÜ Trükitäht - 18141	SA Festivitas Canens - 90012
Kihnu vald/ Kihnu Vallavalitsus - 84114	Kihnu Mere Selts MTÜ – 79901	AS Kihnurand - 47111 Majutus OÜ - 55202 Puhka Kihnus OÜ - 55901	SA Kihnu Kultuuri Instituut - 94992
Lääneranna vald/Lääneranna	MTÜ Oidremaa Naisselts - 93291	FIE Riho Erismaa Oidremaa Mõis - 55205 Mätiku Talumeierei OÜ - 10511	

Deleted: Audru vald/Audru Vallavalitsus –
Deleted: ¶
Deleted: 84114
Deleted: MTÜ Laukamari – 93299
Deleted: MTÜ Audruranna Ratsaspordiklubi – 93199
Deleted: MTÜ Rabamaastik -
Deleted: 94992
Deleted: OÜ Lavassaare Kommunaal - 35301
Deleted: –
Deleted: Massiaru POÜ -
Deleted: 01411
Deleted: OÜ Pohlamoos -
Deleted: 74201
Deleted: MTÜ Häädemeeste Ettevõtluskoda -
Deleted: 94119
Deleted: Kihnu Küek OÜ -
Deleted: 56101
Deleted: Koonga vald /Koonga Vallavalitsus -84114
Deleted: Pärnumaa Loodus-mälestiste SA -
Deleted: 94996
Deleted: MTÜ Pikavere külaselts -
Deleted: 94992
Deleted: FIE Urmas Vahur -
Deleted: 01621

Vallavalitsus - 84114	EELK Mihkli Miikaeli Kogudus – 94911 MTÜ Jänistvere külad - 94992		
Saarde vald/ Saarde Vallavalitsus - 84114	MTÜ Tihemetsa Jahiselts - 93299 MTÜ Külaselts Iiris – 94992 MTÜ Uue-paru Looduskeskus – 93299 MTÜ Õunapuu Aed – 94992 MTÜ Allikukivi park - 81301	OÜ Vasperg - 16101 OÜ Metste Aiandustalu – 01131 OÜ Uueparu – 55203 OÜ Põlluviljad - 55202	
Tori vald /Tori Vallavalitsus - 84114	MTÜ Sauga Valla Spordiklubi - 93121 MTÜ Eesti Maakarja kasvatajate Selts – 01411 MTÜ Koplihobu Tall - 93199	OÜ Jõekääru Kämping - 55203 FIE Marek Sein - 01491	
Häädemeeste vald /Häädemeeste Vallavalitsus - 84114	MTÜ Tahkuranna Kultuuriselts – 94995 MTÜ Tahku rannarahvas - 94992	OÜ Lentsius - 96099 OÜ Golfer – 02201 OÜ Paesalu – 72191 OÜ VIP Reisid – 79111 Võiste Sadama OÜ - 03111 OÜ Pro Event Services - 93299	
Pärnu linn/Pärnu Linnavalitsus – 84114	MTÜ Tõhela Külaselts - 93291 MTÜ Tõhela Turismiarendus - 93291	FIE Ruth Vene Taltsi talu - 02101 FIE Tiit Pilt Riida Turismitalu - 03111 OÜ Motel Maria – 56101 FIE Tiit Eensalu - 01501	SA Tõstamaa Mõis - 93299
Varbla vald /Varbla Vallavalitsus - 84114	MTÜ Varbla Muuseum - 91021 MTÜ Paadrema Külaselts - 94992	FIE Anti Merila - 02201 Varbla Puhkeküla AS - 55102 OÜ Ökomuld – 01499	

Deleted: FIE Peep Paimre - 55203

Deleted: ¶

Deleted: OÜ Ormello Kaubandus -

Deleted: 56291

Deleted: Sauga vald /Sauga Vallavalitsus -84114

Deleted: OÜ Nurmenuku Puhkekeskus – 93299

Deleted: -

Deleted: Tahkuranna vald /Tahkuranna Vallavalitsus -84114

Deleted: MTÜ Tahkurandlane – 94992

Deleted: OÜ Uulu Ehitus -

Deleted: 16101

Deleted: MTÜ Tahkuranna Naisselts – 94992

Deleted: MTÜ SK TAHK – 93121

Deleted: OÜ Narnia -55202

Deleted: MTÜ Suusaklubi Jõulu – 93121

Deleted: OÜ Vorstiwabrik -

Deleted: 56101

Deleted: OÜ Music Sound -

Deleted: 93299

Deleted: Tõstamaa vald /Tõstamaa Vallavalitsus -84114

Deleted: SA Kihnu Väina Merepark – 94996

Deleted: OÜ Villakratt -

Deleted: 47783

Lääneranna vald/Lääneranna Vallavalitsus - 84114		Kiisamaa seiklus ja looduspark OÜ – 93299 Kaur Investeeringud - 64201	
PLPK tegevuspiirkonnaga kattuvates valdades tegutsevad			

Deleted: ELKS Pärnumaa osakond – 94996

Deleted: ¶

Deleted: Pärnumaa Kalurite Ühing -

Deleted: 94119

2. Mõisted ja lühendid

Avalik transport – (ühistransport) transpordiliik, mida korraldab kohalik omavalitsus või riik.

EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Esmataotleja – taotleja, kellele ei ole varem määratud toetust *Leader*-meetme raames MAK 2007-2013 meetmest 4 ega käesoleva meetme raames toetuse rahuldamise otsust.

Esmatasandi teenus – mida vajatakse igapäevaselt (nt. toidukauplus) ja mis peab olema inimestele kättesaadav.

Ettevalmistav tegevus – projekteerimine, millele on saadud projektitoetust 2007-2013 *Leader* meetmest.

Ettevõtjate MTÜ – MTÜ, mille liikmetest üle 50% on ettevõtted.

Indikaator – mingi nähtuse olemasolu või ulatust mõõta lubav näitaja. Indikaatoriga saab objektiivselt mõõta, kas tegevuse mõjul on soovitud muudatused toimunud. Indikaatorid jagunevad:

- **väljundindikaatoriteks** – mõõdab projektitoetuse abil rahastatud tegevusi (nt tee ehitamine, koolitustele kulutatud raha või aeg jne);
- **tulemusindikaatoriteks** – iseloomustab projektitoetuse tulemusel loodud kasu või hüve, mis on mõõdetav vahetult või teatud aja möödudes pärast projekti lõppemist (nt täienduskoolituse edukalt läbinute osakaal, loodud töökohtade arv);
- **mõjuindikaatoriteks** – iseloomustab programmi rakendamisel saavutatud pikaajalisi positiivseid üldisi trende (nt elanike ja külastajate arvu, keskmiste sissetulekute muutumine (kasv) jms).

Kant – sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine "meie-tunne". Kant moodustub enamasti mitmest asulast. Kandid on enamasti alla 500 elanikuga, sh. ääremaa kandid alla 200 elanikuga valla sisesed piirkonnad.

Keskus (keskuskoht) – asula, kus paiknevad tagamaale erinevaid era- ja avalikke teenuseid pakkuvad asutused ja ettevõtted. Asula koht asustuse hierarhias sõltub teenindatava ala elanike arvust ja pindalast.

Kohalik ettevõtja – on PLPK tegevuspiirkonnas kinnisvara või selle kasutamisõigust omav tegutsev ettevõtja.

Kohalik tegevusgrupp – mittetulundusühing, kelle põhikirjaline eesmärk on suunatud kohaliku elu arendamisele ning kes vastab kohaliku tegevusgrupi kohta esitatavatele nõuetele (KTG).

Kohalik toit – Audru, Häädemeeste, Kihnu, Koonga, Saarde, Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa ja Varbla valla territooriumil kasvatatud toidutooraine, ettevõtjate (sh MTÜ-de kogukonnaköökide) poolt, töödeldud, toodetud toit.

Kohaliku arengu strateegia meede – tegevuste kogum, millega aidatakse kaasa ühe või mitme eelnimetatud strateegia eesmärgi ja EAFRD prioriteedi eesmärgi saavutamisele.

Kogukonna teenus – kogukonna liikmelt kogukonna liikmetele pakutav teenus, mis lähtub kogukonna vajadustest ja mis on kogukonna liikmeile tasuta või oluliselt soodsama hinnaga, põhinedes olulisel määral vabatahtlikul tööl.

Koostöövõrgustik – vabatahtlik ühiste huvide ja tegevusvaldkonnaga inimeste/organisatsioonide kogum, kus toimub koordineeritult huvipõhine eesmärgipärane suhtlemine ja tegevus (uue teadmise loomiseks, investeeringuks jne).

Koostööprojekt – vähemalt kahe *Leader* tegevusgrupi ühine projekt siseriiklikul või rahvusvahelisel tasandil.

KOV – kohalik omavalitsus.

Hindamiskriteerium – projektitaotluse hindamise või valiku tegemise alus.

Kulude rahastamise periood – kulude rahastamiskõlblikkus määratakse kindlaks riiklike eeskirjade põhjal. Kulud on maaelu arengu toetuse saamiseks kõlblikud ainult juhul, kui makseasutus (PRIA) maksab asjaomase abi tegelikult välja ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023.

Leader – (Prantsuse keeles: *Liaison entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale*) Euroopa Liidu maaelu arendamisele suunatud era-, avaliku ja mittetulundussektori koostööl põhinev erinevaid maaelu- ja põllumajanduspoliitikaid horisontaalselt siduv abiprogramm.

Lühikene tarneahel – lühikesed tarneahelad on ainult selliseid tarneahelaid, milles põllumajandustootja ja tarbija vahel on üks vahendaja (EL 807/2014, art 11 p 1).

Majandustegevuse mitmekesistamine – majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas.

Mikroettevõte – mikroettevõttes peab töötama alla 10 töötaja, aastakäive või aastabilansi kogumaht ei tohi ületada 2 miljonit eurot. Kahe viimase osas võib taotleja ise valida, kumba nõuet ta täidab.

MTÜ – mittetulundusühing.

Noor ettevõtja – on füüsilisest isikust ettevõtja või osaühing ja aktsiaselts, kelle kõik osanikud on projektitoetuse taotlemise hetkel kuni 40 aastased. Ettevõtja on kasumile orienteeritud ettevõtte e. äriühingu omanik. Noor ettevõtja ei ole MTÜ, kuna kasumi teenimine ei ole MTÜ põhieesmärgiks, isegi kui mõni tegevus võib anda kasumit.

Osa-aja elanik – Inimene, kes elab piirkonnas osa-ajaliselt: teise kodu omanik, välismaal tööl käija, sugulastel-vanematel külas käija. Sageli saavad osa-aja elanik (reeglina just vanemas eas) püsielanikud, kes elavad suurema osa ajast koha peal.

OTT - otse tootjalt tarbijale.

Piirkonna eripärale suunatud projekt – aitab lahendada piirkonna või kandi eripärast tingitud vajadusi (kirjeldatakse projektitaotluses).

PLPK – Pärnu Lahe Partnerluskogu.

Partnerid – ühisprojektis kahe- kuni nelja-aastase tegevuskava alusel tegutsevad juriidilised isikud või füüsilisest isikust ettevõtjad.

Polüfunktsionaalne keskus – keskus, kus pakutakse erinevaid teenuseid.

Projektitaotlus – kohalikule tegevusgrupile esitatav projektitoetuse taotlus.

Projektitoetus – toetus, mis antakse strateegia meetmele vastava projektitaotluse alusel, sh toetus kohalike tegevusgruppide riigisisestele ja piiriülestele koostööprojektidele ning piiriüleste koostööprojektide ettevalmistavatele tegevustele.

Rakenduskava – kalendriaasta kohta kohaliku tegevusgrupi poolt koostatud kohaliku arengu strateegia rakendamise kava (ELÜPS § 66 lõige 2).

Riigiabi – riigiabi või vähese tähtsusega abi saaja on ettevõtja, kes osaleb ise või kelle töötaja, osanik, aktsionär, liige või juhtorgani liige osaleb toetatavas tegevuses.

Seirenäitaja (indikaator) – meetmete ja tegevuste eesmärkide kvantitatiivsete või kvalitatiivsete tulemuste mõõtmiseks kasutatavad näitajad.

Suveelanik – Suviti piirkonnas enda teises kodus või sugulaste (vanemate) juures elav (puhkav) osa-aja elanik.

Taristuinvesteering – veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise kulud.

Tegevusgruppide riigisisene koostöö – kahe või enama Eesti kohaliku tegevusgrupi omavaheline koostöö strateegia rakendamiseks (riigisisesed koostööprojektid).

Teise kodu omanik – peamiselt puhkamiseks kasutatava maja (kinnistu) omanik, enamasti ka osa-aja elanik.

Tegevusgruppide piiriülene(rahvusvaheline) koostöö – ühe või enama Eesti kohaliku tegevusgrupi ning ühe või enama väljaspool Eestit või Euroopa Liitu tegutseva *Leader* või *Leader* tunnustega kohaliku tegevusgrupi ühine tegevus.

Tegevuspiirkond – *Leader* tegevusgruppi kuuluvate KOVide territoorium.

Tegevuspiirkonnas tegutsemine – äriühingu, SA või MTÜ peamine tegevus on tõendatud (käive vähemalt kuus kuud) PLPK tegevuspiirkonna territooriumil.

Tootearendus – tegevus, mille eesmärk on uue või oluliselt täiustatud toote või teenuse loomine. Käsitöö-, tarbe- ja turismitoodete arendamisel on olulisel kohal disain, mis muudab need isikupärasteks ja lähtub teatud sihtgruppide vajadustest. Omaette tootearenduse liik on teenuste disain.

Tulundusühistu – äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse. Tulundusühistute tegevust reguleerivad tulundusühistuseadus ja äriseadustik.

Turundus – tegevuste süsteem, mille eesmärk on (võimalike) tarbijate soovide ja vajaduste tuvastamine (või loomine) ja rahuldamine ettevõttele kasumlikul viisil. Kohaturunduse eesmärk on vastava piirkonna tuntuse ja maine parandamine eesmärgiga suurendada külastusi või lisada piirkonna toodetele-teenustele atraktiivsust.

Teadmussiirde projekt – koolitus- ja teavitustegevuse projekt tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks projektitoetuse taotleja poolt, kellel on selle tegevuse elluviimiseks rakenduskavas kirjeldatud asjakohane suutlikkus.

Teenuste disain – teenuste, kus pööratakse tähelepanu nii ümbritseva keskkonna kui ka teenuste kvaliteedile, sihtkoha külalislahkusele ning teenindajate suhtlus- ja teenindusliku hoiaku arendamisele.

Uuenduslikkus – uued teenused, tooted ja tegutsemisviisid.

Vähese tähtsusega abi (VTA) – komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 (milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes) tähenduses, ei tohi taotleja jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelneva kahe majandusaasta pikkuse ajavahemiku jooksul taotlejale määratud vähese tähtsusega abi summa koos taotluse rahuldamise otsuses määratud toetusega ületada 200 000 eurot. Vähese tähtsusega abi andmise reegleid tuleb järgida selliste tegevuste korraldamisel, kui korraldatava ürituse teema on suunatud põllumajandustoodetest mittepõllumajandustoodete töötlemisele või mittepõllumajandusliku ettevõtluse teemal korraldatud tegevuses. Vähese tähtsusega vaba jäägi suurust on võimalik kontrollida registrist Rahandusministeeriumi veebi www.fin.ee/riigiabi kaudu.

Ühiste kavatsuste kokkulepe – piiriülese koostööprojekti algatamiseks sõlminud planeeritava koostööprojekti potentsiaalse partneriga kokkuleppe, milles sisalduvad andmed kavandatava koostööprojekti partneri ja kavandatava koostööprojekti eesmärgi, sealhulgas kavandatava tegevuse ja koostööprojekti elluviimise ajakava kohta.

Ühisprojekt – on kaasatud vähemalt kaks üksust, kellest vähemalt üks ei ole kohalik tegevusgrupp. Ühisprojekt viiakse ellu kahe kuni nelja aastase tegevuskava(PRIA vorm) alusel vähemalt

kahe juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtja poolt, keda nimetatakse partneriteks ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp

Ühisprojekti tegevuskava – projektitoetuse taotleja esitab ühisprojekti tegevuskavas järgmise teabe: 1) ühisprojekti nimetus; 2) ühisprojekti eesmärkide ja tegevuste kirjeldus; 3) tegevuskava elluviimise periood ja ajakava; 4) ühisprojektis osaleva partneri nimi, partneri esindaja nimi ja nende kontaktandmed; 5) ühisprojekti partnerite ülesannete kirjeldus; 6) eeldatavate tulemuste kirjeldus, sealhulgas ühisprojekti laiemast mõjust tegevuspiirkonnale; 7) ühisprojekti raames elluviidavate tegevuste kavandatav eelarve; 8) ühisprojektis osaleva projektitoetuse taotleja ja partneri allkirjad.

Ääremaaline kant – püsiasustusega väikesaar ja II tasandi keskustest kaugele jääv väikese elanike arvuga kant, kus teenused tuleb tagada lisatoetuste abil.

Taasterahastu – taasterahastu määrus võimaldab rahastada taasterahastuse kaudu antava toetusega meetmeid COVID-19 kriisi tagajärgedega toimetulekuks.

3. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu juhtimine, töökorraldus ja kaasamine

MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu (PLPK) kõrgeim juhtimisorgan on üldkoosolek, mille pädevuses on ühingu põhikirja ja eesmärkide muutmine, strateegia ning piirkonna tegevuskava vastuvõtmine ning muutmine. Samuti kinnitab üldkoosolek juhatuse liikmete arvu ja selle liikmed. Üldkoosoleku pädevuses on ka kõik teised seadusest tulenevad õigused. Üldkoosoleku moodustavad PLPK liikmed. PLPK üldkoosolekul võib isik osaleda ja hääletada ainult ühe liikme esindajana. Otsuse vastuvõtmisel ei saa kohaliku tegevusgrupi üldkoosolekul, juhatuses või põhikirjas ettenähtud muus organis ühegi huvirühma liikmete hääleõigus olla esindatud üle 49%. Igale huvirühmale vastab üks Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) viienda taseme kood.

PLPK igapäevast tegevust korraldab juhatus, kes valib oma liikmete hulgast esimehe. Juhatuse pädevusse kuulub ühingu tegevuse korraldamine, liikmete vastuvõtmine ja väljaarvamine, rakenduskava ning projektitoetuste paremusjärjestuse kinnitamine.

Juhatus moodustab ka projektide valikut tegeva hindamiskomisjoni ja töötab välja projektide valikupõhimõtted – hindamiskriteeriumid, hindamise korra. Juhatus vastutab ka põhivara soetamise ja laenude võtmise eest. Juhatuse otsusega võetakse tööle tegevjuht ning määratakse talle tasu. Juhatuse esimehe tasu määrab üldkoosolek. Tegevusgrupi juhatus on alates 18.06.2014 19-liikmeline. Juhatuse liikmed vahetuvad, st kohalik tegevusgrupp tagab, et üks kolmandik juhatuse liikmetest vahetub põhikirjas ettenähtud juhatuse ametiaja möödumisel (ELÜPS § 69 lg 5).

Kohaliku tegevusgrupi ülesanded tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklist 34, mida tegevusgrupp täidab ja mingeid täiendavaid haldusülesandeid kohalikele tegevusgruppidele üle ei anta ning otsuse tegemise õigust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ELÜPS) kohaselt kohalikele tegevusgruppidele enam ei jää. Sellest tulenevalt ei sõlmi PLPK programmiperioodiks 2014-2025 halduslepingut.

PLPK kontrollorganiks on kolmeliikmeline revisjonikomisjon.

Tegevuspiirkonnas toimuvad infopäevad kõikides valdades, kus osalevad komisjonide liikmed ja kaasatakse erinevad sihtgrupid. Seirereiside käigus külastatakse teostatud projekte, analüüsitakse strateegia eesmärkide täitmist, õpitakse edulugudest. Iga aasta detsembris toimuva meeskonnakoolituse raames tehakse kokkuvõtteid aasta tulemustest, kuhu kaasatakse maksimaalselt tegevuspiirkonna erinevaid sihtgruppe ja antakse tagasisidet PLPK liikmetele strateegia elluviimisest. Edulugudest antakse välja PLPK kalender, mis sisaldab järgmise aasta piirkonnaspetsiifilisi sündmusi, et aegsasti kaasata koostööle tegevuspiirkonna huvipõhiseid sihtgruppe.

Deleted: 2014-2020

Deleted: ~~, mille koosseisu kuuluvad kõigi kolme sektori esindajad.~~

Taotluste hindamist teostab hindamiskomisjon, kuhu kaasatakse lisaks PLPK liikmetele vajadusel eksperte väljastpoolt tulenevalt hinnatavate projektide spetsiifikast. Projektide hindamiskomisjoni liikmete valikul on arvestatud, et kaasatud oleksid era-, avaliku ja kolmanda sektori esindajad.

PLPK büroo asub Pärnumaal, Audru alevikus, Lihula mnt 10. Büroo on avatud esmaspäevast reedeni kella 8.00-16.00.

Tegevmeeskonna tööd juhib PLPK tegevjuht, kelle ülesandeks on organisatsiooni organisatoorne, sisuline juhtimine. PLPK büroos töötavad lisaks tegevjuhile vastavalt vajadusele kas osalise või täiskoormusega meetmespetsialist-juhiabi, meetmespetsialist-raamatupidaja, meetmespetsialist-veebilehe haldur, juhatuse esimees.
Tegevmeeskonna ülesanneteks on meetmete väljatöötamise, taotlejate nõustamine, projektikonkursside korraldamise, taotluste vastuvõtmise, hindamiskomisjoni tööga jms seotud tehnilise töö korraldamine, koordineerimine ja muud tegevusgrupi arengu ja strateegia elluviimisega seotud ülesanded.
MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu asutamiskoosolek toimus 16. detsembril 2003.

PLPK on Eestis esimesena asutatud Euroopa Liidu *Leader*-programmi põhimõtteid jälgiv tegevusgrupp Käesoleva strateegia koostamiseks moodustati PLPK juhatuse liikmete ja büroo baasil, kaasates KOV, ettevõtjate ja MTÜde esindajaid, järgmised **komisjonid**:

1. Ettevõtluse arenduskomisjon, mille ülesandeks oli PLPK kui arendusorganisatsiooni arendamine, sh PLPK algatatud kaasamistegevused ja ettevõtlusmeetme väljatöötamine strateegiasse.

2. Kogukonna arenduskomisjon, mille ülesandeks oli PLPK kui arendusorganisatsiooni arendamine, sh PLPK algatatud kaasamistegevused ja kogukonna meetme väljatöötamine strateegiasse.

3. PLPK tegevuspiirkonna kui terviku Romantilise Rannatee (edaspidi RR) arenduskomisjon, mille ülesandeks oli PLPK kui arendusorganisatsiooni arendamine, sh PLPK algatatud kaasamistegevused ja PLPK arendava Romantilise Rannatee ja riigisisese ning piiriülese koostöö edendamise meetmete väljatöötamine strateegiasse.

Tegevusgrupi juhtimise eelarvet ja täiendavaid rahastusallikaid käsitletakse peatükis 9.2.

4. 2008-2013 *Leader* perioodi tulemused ja strateegia eesmärkide täitmine

4.1 2008-2013 *Leader* perioodi tegevuse ülevaade ja vahendite jaotus, tegevuste elluviimine aastani 2015

2007-2013 kasvas PLPK KOV-ide liikmeskond kuuelt üheksale. 2007-2013 perioodi jooksul esitati PLPK viide meetmesse kokku 483 projekti, millest positiivse rahastamisotsuse on saanud 286 projekti. Eelmisel perioodil jagati projektitoetusi viiest PLPK meetmest:

1. Koostöö, koolitus ja teavitustegevus.
2. Külade elukeskkonna uuendamine ja arendamine.
3. Noorte kaasamine kogukonna elukeskkonna parendamisse.
4. Ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine.
5. Turismi edendamise meede-Romantiline Rannatee.

Strateegia eesmärkide täitmine oli konkreetsemalt lahti kirjutatud igas meetmes, mida hinnati 0-100 punktiga. Kokku hinnati projekte 9 hindamiskriteeriumi lõikes ja vastavalt pingereale määrati 2008-2013 kokku toetusi 3 133 680 eurot. Tegevusgrupi administreerimisele kulus 782 811 eurot. Kogu PLPK-le eraldatud toetuse maht 2008-2013 perioodil oli 3 916 491 eurot.

Lähtuvalt strateegia koostamise kaasamise raames toimunud infokoosolekutest, ümarlaudadest ning erinevatest aruteludest olid eelmisel *Leader*-perioodil järgmised parimad positiivsed kogemused:

1. Piirkondlike ja regionaalsete ettevõtjate koostöövõrgustike arenguprojekt Romantiline Rannatee.
2. Edukad rahvusvahelised koostööprojektid.

Kõige aktiivsemad on olnud elaniku kohta Kihnu ja Tõstamaa valla taotlejad (vt joonis 2). Sauga vallas on olnud taotlejate aktiivsus madalaim - PLPK ühisprojektidega jagati toetusi elaniku kohta 17,85 eurot (Saarde vald liitus PLPK tegevusega 2010 ja Lavassaare vald 2009, kes kuulub 2014. aastast Audru valla koosseisu).

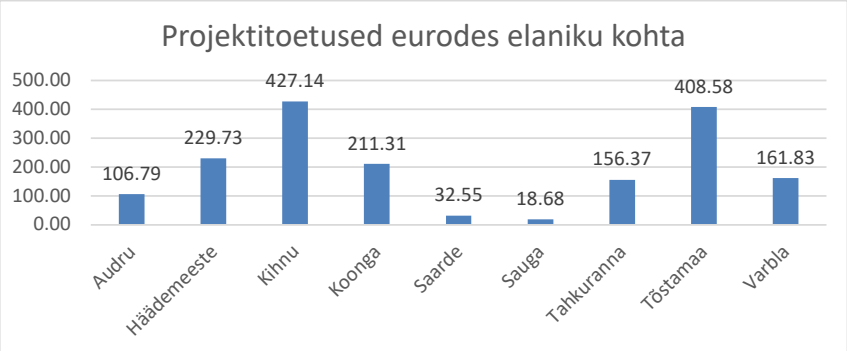

Joonis 2. Projektitoetused perioodil 2008-2013 PLPK tegevuspiirkonnas elaniku kohta eurodes (Allikas: PLPK).

Projekte hinnati 12-s voorus, neist neljal korral olid avatud kõik meetmed korraga ja 8-l juhul olid avatud meetmed osaliselt. Projektitaotlusi hindas 10-liikmeline hindamiskomisjon individuaalselt, erinevate hinnangute juures arutasid komisjoni liikmed taotlusi hindamiskomisjoni koosolekutel.

PLPK tegevuse vahehindamisel analüüsiti 90 projekti tulemusi, mis enim tegelesid tööhõive, kohaliku identiteedi ja kultuuri ning elanikkonna kaasamisega. 57%-l projektidel oli innovaatilisi aspekte, koostöö-elemente sisaldavaid projekte oli 54%.

2013.aastal läbiviidud kohalike tegevusgruppide strateegiate vahehindamise põhjal on Pärnu Lahe Partnerluskogu senise strateegia rakendamisega saavutatud tulemusi ja mõju hinnatud kokkuvõtvalt pigem piisavaks, mida tulevikus oleks soovitav konkretiseerida. Käesolevas strateegias on täiendavalt määratud konkreetsed sihttasemed ja eesmärgid.

Projektitaotluste aktiivseim taotlemise maht PLPK valdade lõikes on olnud aastatel 2010-2012 (vt Joonis 3). PLPK ühisprojekt Romantiline Rannatee aitas kaasa toetuse jõudmisele ka vähem aktiivsemate taotlejatega valdadesse. Projektitaotlusi sai vastavalt *Leader* määrusele ellu viia kahe aasta jooksul, mistõttu tuleb ka edaspidi planeerida viimasteks aastateks pooleli olevate projektide lõpetamine, et kogu tegevusgrupile määratud *Leader* toetus jõuaks taotlejateni PLPK tegevuspiirkonna elavdamiseks ja ettevõtluse arendamiseks.

Joonis 3. PLPK projektitoetused eurodes aastate lõikes 2009-2014 (Allikas: PLPK).

Deleted:

4.2 2008-2013 strateegia eesmärkide täitmine

2008-2013 kehtinud strateegia esitas üld- ja alaeesmärgid. Määratud olid tulemusnäitajad strateegiliste eesmärkide saavutamiseks rakendatavate meetmete raames, kokku viis meedet. Juhatuse ja üldkoosolekule esitatud seirekomisjoni poolt läbi viidud alljärgneva hinnangu alusel saab väita**,** et eesmärgid on saavutatud ehk piirkond on aktiveeritud koostööle:

Eesmärk nr 1: On loodud uuenduslikku teabeedastustehnoloogiat kasutav ja teadmiste põhiselt tegutsev piirkond, kus elatustaseme erinevused on vähenenud, elanike teadmiste ja oskuste kvaliteet paranenud. Esimese eesmärgi täitmiseks viidi ellu 33 projekti. Meede 1 raames viidi ellu 118 koolituspäeva, millest mahukaim oli projekt Koolitused Tõstamaa Käsitöökeskuses 2012-2013. Pärnu Lahe loodusgiidide koolitus, Tootearenduse koolitus käsitöölistele ja Ettevõtlikud ettevõtjad, RR projektide erinevad koolitused - on head näited ettevõtjate koolitustest.

Piirkonna eripärast lähtudes käivitati koostööprojekt Romantiline Rannatee: 9-etapiliselt toetuse kogumaht 244151 eurot. Registreeritud on tegevuspiirkonna ühine kaubamärk Romantiline Rannatee. Koostööd Romantilisel Rannateel on tutvustatud õppereisidel *Leader* tegevusgruppidele ja arenduskeskustele Harjumaalt, Jõgevamaalt, Valgamaalt, Võrumaalt, Läänemaalt, Saaremaalt, Tartumaalt, Lätist, Leedust, Soomest ja *Leader* kokkusaamisel Brüsselis. 2012 pärjati maakonna tasandil RR Pärnumaa aasta turismiarendaja auhinnaga. Regulaarselt toimib www.rannatee.ee. Piirkonna ühise koostööprojektiga on ühinenud 205 ettevõtjat, MTÜ-d ja kõik 9 KOV. Välja on töötatud RR turundusstrateegia aastateks 2014-2020. 2014 valmis PLPK tegevuspiirkonna meistrite retsepte kajastav trükis RR retseptiraamat ja elektrooniliselt arenev täiustuv retseptiraamat kodulehel www.rannatee.ee.

Rahvusvahelise koostöö vallas 2009 alustatud koostöös *Outokaira Tuottamhan Leader* tegevusgrupiga sõlmiti 2011 rahvusvaheline ühisprojekt Julge unistada - *Dare to Dream* kolme maa (Eestist PLPK, Soomest *Outokaira Touttamhan*, Rootsist *Tornedahl*) *Leader* tegevusgruppide vahel. Juhtriigiks Eesti – Pärnu Lahe Partnerluskogu. Koostööprojekti raames viidi läbi kolm koosolekut Eestis 135 osalejaga ja koosolek Soomes 5 osalejaga ning toimus *Leader* käsitöö kogemuste omandamise õppereis Soome 20 osalejaga. Õppereisil Rootsi Pajala Markkinat laadale osales 10 käsitöölist. 2012 tõestas koostööprojekti jätkusuutlikkust kahe PLPK esindaja kohtumine Lapimaal *Leader* Tornendalen ja Outokaira Tuottamhan RY ning koos osalemine Jokkmokki laadal. 2011-2013 perioodil viidi ellu rahvusvaheline koostööprojekt Keskaja Festivalid viie riigi *Leader* tegevusgrupi osalusel. Juhtriigiks Eesti - Pärnu Lahe Partnerluskogu. Partnerid Soomest, Lätist, Prantsusmaalt, Portugalist. Projekti üldine eesmärk oli kohalike tegevusgruppide piirkondade kohaliku käsitöö, kohaliku toidu, väikeettevõtete, kultuuriseltside tegevuse sisuline laiendamine keskaja konteksti. Peamised tegevused: vähemalt ühe keskaja festivali korraldamine igas osalevas riigis. Ühised üritused sisaldasid keskaja stiilis laagrite korraldamist, keskaja kostüümide valmistamise koolitusi kohalikele elanikele, käsitöötubade korraldamist festivalidel, esinejate vahetusprogrammi (teater, muusika jms). Võõrustaja piirkond korraldas oma piirkonda

tutvustava õppereisi. Koostööprojekti eelkokkulepped sõlmiti Medieval Cooperation raames osalemisel Prantsusmaal Naucelles 2011. Viie riigi rahvusvaheline koostööprojekt Keskaja Festivalid tunnistati parimaks projektiks kultuuri kategoorias Põhja- ja Baltimaade *Leader* rahvusvaheliste koostööprojektide konkursil Tallinnas 2013.

Kokku toetati Meede 1 Koostöö, koolitus ja teavitustegevus meetmes 35 projekti, toetussummas 337 815 eurot.

Eesmärk nr 2: Noored on kaasatud elukeskkonna parendamisse, ettevõtjate, MTÜ-de ja avaliku sektori vahelisse siseriiklikku- ja rahvusvahelisse koostöösse.

Noorte kaasamisega kogukonna arengusse tegutseb piirkonna kantides veel seltse ja ühendusi, kes kannavad edasi kohalikku kultuuri ja traditsioone ka järgnevale põlvkonnale. Heaks näiteks on 2008-2013 perioodist põlvkondade vahelise sideme arendamisel üle-eestilise konkursi nominentprojekt Kandlemängu - ja viltimise töötubade korraldamine. Tegevuspiirkonna valdades on noorte aktiivsus erinev, millest lähtudes peeti vajalikuks piirkonnaülese koostöövõrgustiku loomist ja toetati noori ühendavaid üritusi:

- 2010 teostati koostööprojekt Piirkonnaülese noorte koostöövõrgustiku loomine, mille tulemusena kaasati järgmistesse piirkonnaülestesse noorte projektidesse noori piirkonna liikmesvaldadest;
- 2011 Pillid helisema I etapp, mille raames soetati 9 bändipillide komplekti, toimusid noorte bändilaagrid, millest välja kasvanud noorte bändid esinevad tegevuspiirkonna ühisüritustel;
- 2011 teostati projekt Vokaalmuusikalise tegevuse arendamine maapiirkondades ja noorte kaasamine kohalikku kultuuriellu läbi vokaalmuusika;
- 2012 Soome-Eesti-Venemaa noorte laagrid FIN EST RURAL YOUTH CAMP. Juhtriigiks Eesti – Pärnu Lahe Partnerluskogu.

Käesolev koostööprojekt oli esimene *Leader* koostöö Venemaaga. Projekti elluviimiseks toimus ettevalmistav reis Venemaa tingimustega tutvumiseks. Koostööprojekti raames toimus kolm lastelaagrit: I laager 2012 juunis spordilaager Pärlseljal Varbla vallas Pärnumaal.

II laager 2012 juulis Kultuuri- ja muusikalaager Haminas Soomes.

III laager 2012 augustis Pärimuskultuuri laager Karjalas Venemaal.

Rahvusvahelistes lastelaagrites osalesid noored vanuses 11-14 aastat. Koostöö laste vahel õnnestus igati, õpiti tundma eri riikide keelt, kultuuri, sõlmiti sõprussidemeid, mis jäid jätkuvalt toimima ka projektijärgsel perioodil.

2013 projekt Rütmikas samm tulevikku oli suunatud noorte koostöö edasiarendamisele.

Kõigis valdades muutus järjest olulisemaks koostöö vallavalitsuste ja MTÜ-de noorte, (küla)seltside vahel, et leida tegevuste sisu tühjaksjäänud avalikuks kasutuseks mõeldud hoonetele sh koolihoonetele. Linna suundunud lapsed vajavad suvelaagreid ja (maa)eluks vajalikke kogemusi on samuti võimalik koos vanematega suvelaagrites omandada.

Kogukonna kooskäimise vajadus on tingitud sellest, et ühistegevuseks vallakeskusesse minekuks pole sageli sobivat ühistransporti, mistõttu on ainus võimalus toetada noorte vaba aja veetmist kohapeal ja luua tegevuspiirkonna noorte koostöövõrgustik. **Noorte meetmest taotleti kokku 38 projekti, summas 256 269 eurot noorte kaasamiseks kogukonda.**

Eesmärk nr 3: Arenenud on kogukonna traditsiooniline ühistegevus, paranenud elukvaliteet, uuenenud külade elukeskkond ning väärtustatakse loodus- ja kultuuripärandit.

Igas vallas on toimivad laulukoorid, rahvatantsurühmad, enamuses valdades on aktiivselt toimivad käsitööseltsid või naisseltsid, kes on omavahelises koostöös võrgustunud eesmärgil kanda edasi kohaliku käsitöö ja kodukultuuri traditsioone. Etenduse Pruutide kool lavastamine Tõstamaa mõisas 2011 aasta suvel, mis väärtustas kunagise kodumajanduskooli rolli noorte perenaiste kujundamisel osutus nii edukaks, et võitis vabariigis aasta kultuuriteo auhinna.

Piirkonnas on eelkõige rannarahva hulgas juba 30 aastat korraldatud sportlik-kultuurilist suveüritust Rannamängud, kuhu on alati kaasatud sportlikke noori PLPK liikmesvaldadest.

Tegevuspiirkonda jääb UNESCO maailmapärandi suulise ja vaimse pärandi nimekirja kuuluv väikesaar Kihnu. Kihnu vald oma noore vallavanema ja MTÜ Kihnu Mereseltsi eestvedamisel korraldab igal aastal kalurite päeval kolmepäevase Kihnule eripärase ürituse Kihnu Mere Pidu, mis on muutunud traditsiooniliseks kogukondi kaasavaks ja identiteeti tugevdavaks ürituseks, kus kohapealsed ettevõtjad, MTÜ-d ja käsitöölised on võrgustunud ja annavad oma panuse kogukonna elu mitmekesistamisse. Sügisene viiulifestival oma kihnu kõrte kandvate noorte viiuldajatega lisab veelgi omanäolisust. Igas vallas ja piirkonnas toimuvad omanäolised kultuuriüritused ja sündmused, mida seob tervikuks ühine turundusstrateegia.

Elanikkonna vähenemise ja vananemise olukorras on veelgi suurem vajadus teha külade ja piirkondade vahel koostööd, aidata koos lahendada logistilised probleemid avatud külapäevadel, ühisüritustel osalemisel. Arendada omavahelist võrgustumist korraldades ühiseid õpitubasid, üritusi ja osaledes üksteise korraldatud üritustel: Räimewest ja Pootsi Laat, Oktoobervest Maria Talus, Tõstamaa Mõisa teatrietendused Tõstamaa vallas; Võilillefestival Audru vallas; Kabli Päikeseloojangu festival ja Põhja – Liivimaa Festival Häädemeeste vallas; Ilusa muusika festival SCHILLING Kilingi-Nõmmes Saarde vallas, Hapukurgifestival, Treimani kooride laulupäev Häädemeeste vallas ja Uulu Lamba Vest Tahkuranna vallas; Mihkli laat Koonga vallas; Nädalalõpp Varblas Varbla vallas; Kihnu Mere Pidu ja Kihnu Viiulifestival Kihnu vallas; Sauga valla sportlik ja lustlik lastekaitsepäev ja Sauga noortekeskuse tegevused Sauga vallas.

Piirkonna MTÜ-de vahel on toimunud võrgustumine, tihe side ja koostöö, osaletakse üha rohkem üksteise üritustel. See omakorda on tekitanud suurema vajaduse kohaliku toidu, kvaliteetsete teenuste pakkumise ja majutuse valdkonnas. 71 projekti rahastati külade uuendamise ja arendamise tegevustena, mis tegi võimalikuks nelja kogukonnaköögi rajamise kohaliku toidu koolituste ja turundustegevuse õpitubade läbiviimiseks. **Meetmest 2 Külade elukeskkonna uuendamine ja arendamine taotleti kokku 71 projekti, summas 870 513 eurot.**

Eesmärk nr 4: On loodud eeldused kohalikku ressurssi kaasavale ja kasutavale konkurentsivõimelisele ettevõtlusele.

Mikroettevõtluse konkurentsivõime arendamist toetati 2007-2013 130 projekti kogusummas 1 547 039 euroga keskmise projektimaksumusega 11 900,3 eurot. Projektide toel on loodud võimalused 45 töökoha loomiseks ja 9 töökoha säilitamiseks tegevuspiirkonnas. Innovaatilist põllumajanduses konkursi nominent projekt Biohuumuse tootmine vihmausside "Staratel" abil on saanud huvitavaks avatud tootmistaluks. Kohaliku puidu väärindamisel osutus populaarseks halumasinate soetamine. Lumesahkade ostmine aitab kaasa kogukonnateenuse kättesaadavusele tegevuspiirkonnas, nagu ka projekt Settekaevude tühjendamise teenus.

Projekt Romantilised teenused Audru keskuses on toonud kohalikele iluteenused (juuksur, massaaž jms) lähemale ja kättesaadavamaks.

Turismiteenuste Vee-ekskursioonid loomine ja turule toomine projekt on toonud turule uue kohaliku turismiteenuse Tõhela madalal perepuhkusevõimalust looval soojärvel. Projekt Haljastus ja heakorrateenuste mitmekesistamine on toonud piirkonda väga vajaliku arboristi teenuse nii ettevõtjatele kui elanikele. Elanikkonna põhiteenust on parendanud Häädemeestel perearsti tervise diagnostikaseadmed ja Audrus hambaravikabineti röntgenseade.

Häädemeeste pudelivesi ja Poolautomaatne alumiiniumprofiili saag on head projektinäited toetustest mikroettevõtete tegevuse alustamisel. Jaagupis Kosmonautika Puhkekeskuse tegevuste mitmekesistamine on kaasa aidanud turismiteenuste arendamisele Kabli rannaäärsetel aladel. Metalboss pulbervärviliin on tõstnud mikroettevõtte konkurentsivõimet ja aidanud ettevõttel suunduda oma toodanguga välisturule.

Projekt Tõstamaa õmblustöökoja rajamine on loonud Tõstamaa valda 9 töökohta.

Ettevõtlusmeetmes 130 projektitaotlust (47% projektidest) oli suunatud mikroettevõtluse arendamisele, 9 projekti toetasid kohaliku toidu tootmise või realiseerimise kvaliteedi teemat.

Eesmärk nr 5: Arenenud on keskkonnasõbralik turismialane ettevõtlus ja väärtustatud on PLPK tegevuspiirkonna looduslik ja kultuuriline eripära.

Partnerluskogu on kaasanud ühistele õppereisidele ja koolitustele 9 valla inimesi ja organisatsioone, kus uued ja vanad tegijad omavahel võrgustuvad ja koostööd arendavad. Kõikidesse 9-sse valda on tehtud tutvumis-, seire- õppereise, kus valdade ettevõtjad, MTÜ-d ja omavalitsuse esindajad on tutvustanud valla eripära ja ellu viidud *Leader* projekte. Teiste kogemustest õppimine oli liikmete hulgas aktiivne ja saadud kogemus suunati piirkonna spetsiifiliste toodete-teenuste väljatöötamisele. Heaks näiteks on see, et PLPK kodulehel www.plp.ee ja www.rannatee.ee teavitatakse oma sündmustest ja üritustest ning kutsutakse tegevuspiirkonna elanikke ja organisatsioone osalema. Romantilise Rannateega seotud ühistegevused (koolitused, infopäevad, ühisüritused, ettevõtlustegevus jms) on liitnud 9 valda ühtseks sotsiaalseks ja majanduslikuks ühisosaks ja eripära omavaks tervikuks.

PLPK oli võimalus ettevõtjate MTÜ-l taotleda ühiseks arendustegevuseks projektituge, mida ka viiel korral kasutati. Ettevõtjate MTÜ-de projektid:

- Lootuse Armuraja ettevalmistused Romantilise Rannatee vastuvõtuks – taotlejaks MTÜ Tõhela Turismiarendus;
- Päikeseloojangu Festival ja Romantiline Rannatee tuntuks! – taotlejaks MTÜ Kabli Festivalid;
- Infokioskite ja katusealuste soetamine ja paigaldamine- taotlejaks PLPK;
- Häädemeeste suveniirkapid - Romantilise Rannatee sõnumi kandjad - taotlejaks MTÜ Häädemeeste Ettevõtluskoda;
- Saarde valla turismiettevõtjate ühine interaktiivne tutvustamine - taotlejaks MTÜ Saarde Ettevõtjate Selts.

Turismiarendusele on märkimisväärselt kaasa aidanud PLPK *Leader* projektitoetused OÜ Kõpu Talu ja OÜ Ojako ja Kosmonautika OÜ arendamisel kvaliteetset teenust pakkuvateks ettevõteteks. Hea näitena teostatud projektid: Maria talu puhkemajade köögimööbel, Jõuluvana Korstna talu, Maneež Kõpu talus, Kosmonautika saunamaja ja puhastusseade, Ojako saunamaja ja väliköök, Ojako romantiline roosibassein.

Projekti tuge on taotlenud omanäoline Tõhela Järve puhkeküla, käsitöö ja puhketaluna Nurka talu ning Kihnu Kuraga talu kodukülastusteenuse arendamiseks. Ettevõtlusvaldkonna toetuste temaatika on lähtunud mikroettevõtte arengu vajadustest, aidanud kaasa tootmise konkurentsivõime tõstmisele.

4.3 Piirkonna eripära, võrgustumine ja rahvusvaheline(piiriülene) koostöö

Piirkonna eripärast lähtudes käivitati eelmisel perioodil PLPK turismiettevõtjate algatusel 2008-2013 koostööprojekt **Romantiline Rannatee. 9-etapi toetuste kogumaht oli 244 151 eurot**. Valmis Romantilise Rannatee turundusstrateegia (vt lisa 5), mille teostamisel uuel perioodil on järgmised eeldatavad tulemused.

- Tegevuspiirkonna kohalikke ressursse töötlev mikroettevõtlus on loonud uusi tooteid, teenuseid ja seeläbi lisandväärtust.
- Romantilise Rannatee koostöövõrgustikku on kaasatud erinevate valdkondade ettevõtjaid sh kohaliku toidu tootjaid.
- Romantilise Rannatee väärtused ja kaubamärgid on atraktiivsed.
- Romantilise Rannatee külastatavuse suurendamine ühisturunduse kaudu.
- Pikenenud on piirkonnas viibimise kestus ja korduvkülastuste arv.
- Romantiline Rannatee on avatud rahvusvahelisele koostööle ning arenenud isemajandavaks üksuseks, mille aluseks on tugev identiteet, liikmete omavaheline koostöö ning iga liikme panus ühistegevusse.

2014 valmis PLPK tegevuspiirkonna hea koostöö näitena trükis RR retseptiraamat, mis on elektrooniliselt täiustuv kodulehel www.rannatee.ee. Uuel perioodil jätkame RR koostöövõrgustiku, kohaliku toidu teemaliste Otse – tootjalt – tarbijale võrgustike arendamist RR piirkonnas ning koostööd MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu, MTÜ Eesti Maaturismi, Tartumaa Sibulatee ja Põlvamaa Uma Mekk võrgustikega.

PLPK on olnud osaline mitmetes uutes algatustes koostöös sihtasutusega Pärnumaa Turism. PLPK ja TÜ Pärnu Kolledži turismialane koostöö on aidanud kaasa turismialase kompetentsikeskuse loomisele Pärnus. 2008-2014 viibis kümme TÜ Pärnu Kolledži tudengit praktikal PLPK-s ja koostati kaks bakalaureuse tööd PLPK *Leader* tegevusest. 2015 on leping ühe praktikandiga ja planeerime jätkuvalt koostööd TÜ Pärnu Kolledži turismikompetentsi keskusega.

Rahvusvaheline koostöö

- 2007-2013 perioodil alustati rahvusvahelist koostööd Soome, Rootsi, Sloveenia *Leader* tegevusgruppidega.
- Uueks perioodiks on allkirjastatud noorte koostööteemaline eellepe Tšehhi *Leader* tegevusgrupiga Šumperský Venkov teemal noorte ettevõtlusse kaasamine ja tehnika taaskasutus.
- Ettevalmistatud on käsitööteemaline koostööprojekt Julge unistada VOL-2 Sloveenia *Leader* tegevusgrupiga Heart of Slovenia.
- Valmistame ette koostööprojekti Kohaliku tasandi valitsemise parendamise teemal Läti/Eesti/Leedu *Leader* tegevusgruppide vahel.
- Valmistame ette koostööprojekti Väikeettevõtjate turunduskogemusi Rootsis (Gotlandil).

MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu viib strateegiat ellu tihedas koostöös kohalike omavalitsustega, mittetulundusühingutega, ettevõtjate ja ettevõtjate ühendustega. Olulised partnerid on *Leader* Liit, MTÜ Eesti Maaturism, Pärnu Maavalitsus, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, piirkondlikud ettevõtjate ühendused, külade liikumine Pärnumaa Kodukant, Pärnumaa Talupidajate Liit, SA Pärnumaa Turism, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus ja MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu jt. Koostöö vormideks on osalemine strateegia koostamisel, kokkuvõtete tegemisel, ühiste seminaride, koosolekute korraldamine, osalemine Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tänu- ja tunnustusüritustel.

5. Tegevuspiirkonna rahvastik, põhinäitajad ja arenguvajadused

5.1 MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonna lühiiseloomustus

PLPK tegevuspiirkond asub Pärnumaal Pärnu lahe ääres. PLPK kogupindala on 2 782, 48 km^2, mis on 57,9% Pärnumaa territooriumist ja 6,15% Eesti Vabariigi pindalast. PLPK tegevuspiirkonna 6 kohaliku omavalitsuse territooriumil (sh 1 vallasisene linn, 6 alevikku ja 225 küla) elab 22 163 inimest (seisuga 01.01.2015), keskmiselt 7,97 inimest km^2 kohta (Eestis keskmine 29 inimest km^2). Koonga ja Varbla vallas on elanikkonna tihedus alla kolme elaniku km^2-l (vt Joonis 4). PLPK-ga vahetult piirnevas Pärnu linnas on 40 tuhat elanikku. Tegevuspiirkonnal on 242 km rannajoont, Kihnu ja Manija saared ning arvukalt veekogusid, millest suuremad on Ermistu, Tõhela ja Lavassaare järved. Meri ja vaheldusrikas loodus loob eeldused puhkemajanduse ja turismi arendamiseks: rannakülade miljöö, kalastamine, linnuvaatlemine. Suur osa PLPK tegevuspiirkonna territooriumist kuulub NATURA 2000 looduskaitse võrgustikku, piirkonnas asub 38 Pärnu maakonna 44 kaitsealast, sh Kihnu Väina Merepark. Sisemaal on arvestatavad maa- ja metsaressursid, saab harrastada matkamist, loodus- ja jahiturismi jne.

5.2 Rahvastik ja selle ümberpaiknemine

PLPK tegevuspiirkonna elanikkond kahaneb mõnevõrra aeglasemalt kui Eestis keskmiselt, saades elanikke juurde väljastpoolt. Kiirelt kahaneb püsielanikkond Pärnust kaugemates ja eriti eraldatud sisemaa kantides. Samas toimub (peamiselt Pärnust pärit) elanike siirdumine linnalähedastesse Sauga, Audru ja Tahkuranna valda (vt Tabel 2).

Tabel 2 Elanike arv 2015-2021 PLPK valdades 1. jaanuari seisuga (Allikas: vallavalitsused).

Vald	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Muutus 2015-21
Pärnu linn (Audru ja Tõstamaa osavallad)	7213	7196	7122	7083	7181	7236	7272	59
Häädemeeste (end Tahkuranna vald)	4970	4987	4986	4985	4901	4912	4908	-62
Kihnu	695	700	701	683	701	702	704	9

Deleted: 9
Deleted:
Deleted:
Deleted: Tabel 2. Elanike arv 2011-2015 PLPK valdades 1. jaanuari [1]
Deleted: Vald
Deleted: 2011
Deleted: 2012
Deleted: 2013
Deleted: 2014
Deleted: 2015
Deleted: Muutus 2011-15
Deleted: Audru
Deleted: 5330
Deleted: 5223
Deleted: 5193
Deleted: 5622[1]
Deleted: 5658
Deleted: 328
Deleted: Häädemeeste
Deleted: 2660
Deleted: 2541
Deleted: 2472
Deleted: 2417
Deleted: 2388
Deleted: -272
Deleted: Kihnu
Deleted: 510
Deleted: 493
Deleted: 516
Deleted: 510
Deleted: 502
Deleted: -8
Deleted: Koonga
Deleted: 1070
Deleted: 1038
Deleted: 1037
Deleted: 1023
Deleted: 1008
Deleted: -62
Deleted: Lavassaare*
Deleted: 540
Deleted: 471
Deleted: 457
Deleted: *
Deleted: Saarde
Deleted: 4220
Deleted: 3922
Deleted: 3858
Deleted: 3790
Deleted: 3733
Deleted: -487
Deleted: Sauga
Deleted: 4180
Deleted: 4552
Deleted: 4498
Deleted: 4438
Deleted: 4459
Deleted: 279
Deleted: Tahkuranna
Deleted: 2450
Deleted: 2400
Deleted: 2396
Deleted: 2384
Deleted: 2 392
Deleted: -58
Deleted: Tõstamaa

Lääneranna (end Koonga ja Varbla vallad)	1992	1938	1899	1875	1826	1796	1776	-216
Saarde	4069	3995	3908	3790	3709	3635	3574	-495
Tori (end Sauga vald)	4085	4148	4237	4201	4397	4577	4746	661
Kokku	23024	22964	22853	22617	22715	22858	22980	-44

Pärnust kaugemal asuvatel rannikualadel laieneb rekreatiivne maakasutus ja kasvab sesoonne osa-aja elanikkond (vt Joonis 5). Arvestades elanikkonna vananemist nii Eestis kui ka mujal Euroopas on elanikkonna vähenemine tõenäoliselt jätkuv trend (vt Joonis 6) sõltudes juurdepääsust, turvalisusest ja teatud kohapealsetest teenustest (internet, arstiabi jms). Osa-aja elanikud on piirkonna keskmisest elanikest üldjuhul jõukamad ja haritumad ning sageli ka valmis kohaliku kogukonna hüvanguks panustama, mistõttu on **oluline nende vahetu kaasamine kogukonnatöösse, nii *Leader* tegevustesse kui ka ettevõtlusesse.**

Joonis 5. Pärnumaa KOV elanike arvu muutus 2000-2011 ja 2008 suvise elanikkonna kasv (Allikas: Statistikaamet REL 2011 ja Ahas 2011).

2014 aasta 1. jaanuaril elas PLPK piirkonnas 0 – 29 a. vanuses lapsi ja noori 7 607, ehk 34% kogu piirkonna elanikkonnast. 2011-2015 aasta jooksul on PLPK tegevuspiirkonnas elanikkond vähenenud 1 077 inimese võrra, kolmel aastal (2012-2014) 501 võrra (vt Tabel 2), sh 300 alla 29 a. vanuseid (vt Joonis 7).

Elanikkonna väljaränne (vt Joonis 9) tuleneb vanusstruktuurist - 1980ndate suured põlvkonnad siirduvad suurematesse linnadesse õppima ja tööle. Oluline mõju on olnud majanduse struktuurimuutusel, millega tootmissektoris on globaliseerumise, sisendtegurite (eriti tööjõu) hinnatõusu ja uute tehnoloogiate rakendamisega palju töökohti kadunud. Kuna Pärnumaal olid 2000ndatel valdavad nn vana majanduse harud: puidutöötlemine, tekstiili- ja mööblitööstus ning väga suure osakaaluga ehitus, siis 2008-2010 a. majanduskriisi ajal vähenes tööhõive piirkonnas. Pärnumaal oli 2011 rahvaloenduse andmetel suurim välismaal töötajate osakaal[2] (vt Joonis 8). Nii on igati **asjakohane pöörata PLPK strateegias senisest suuremat tähelepanu töökohtade loomisele** ja ettevõtete konkurentsivõime kasvatamisele, et võimaldada palgatõusu.

Kanditi on PLPK rahvastiku muutused omakorda erinevad. Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus Maakonna sotsiaalse infrastruktuuri alusel eristati 46 kanti. Kandid on teemaplaneeringus jaotatud nelja rühma (1): linnalähedased kandid, maalised keskuskandid, maalised kandid ja ääremaa kandid. Suurimad kandid kuuluvad linnalähedaste ja maaliste keskuskantide rühma, muud (maalised) kandid on enamasti alla 500 elanikuga, sh ääremaa kandid alla 200 elanikuga. Elanike ja eriti koolilaste arv (vt Tabel 3) väheneb maalistes ja ääremaalistes kantides, mistõttu on kriitiline teenuste jätkusuutlikkus. Ääremaalisi kante iseloomustab tööeast vanemate märksa kõrgem osatähtsus, mis üldjuhul tähendab, et nende inimeste juurdepääs teenustele on raskendatud ealistel ja tervislikel põhjustel.

[2] Tuleb arvestada, et rahvaloenduse ankeedi täitsid vaid osa välismaal töötavatest inimestest, mistõttu reaalne välismaal töötajate ja sinna juba kolinute arv on ilmselt mõnevõrra suurem.

Kasvav on elanikkond PLPK 10-s linnalähises kandis, kus on kohapealsete teenuste defitsiit ja inimesed kasutavad teenuseid Pärnus. Oluline on nende uute asumite „sisse-elamine“ ja kogukondade kujundamine. 13 kanti on stabiilse elanikkonnaga. 23-s kahanevas kandis on avalike teenuste ja eriti erateenuste pakkumine vähese tasuvuse tõttu probleemne, **mistõttu on seal oluline arendada kohapealseid kogukonnateenuseid.**

Tabel 3. Rahvastikutrendid PLPK kantides paiknemine (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-15).

Kandi rahvastiku trend	Kantide arv	Kandi nimi
Kasvav	7	Audru, Lindi, Jõõpre, Sauga, Tammiste, Urge, Uulu
Pigem kasvav	3	Häädemeeste, Võiste, Tõstamaa
Stabiilne	13	Kihnu, Aruvälja, Seliste, Kavaru, Saulepi, Oidremaa, Mihkli, Soometsa, Kabli, Saarde, Kastna, Treimani, Kilingi-Nõmme
Pigem kahanev	6	Irta, Koonga, Veelikse, Lodja, Lavassaare, Kihlepa-Soomra
Kahanev	17	Manija, Pootsi, Tõhela, Tihemetsa, Paatsalu, Paadrema, Kõima, Tarva, Laiksaare, Tali, Massiaru Veelikse, Jäärja, Tõlla, Kanaküla, Lõpe, Varbla

PLPK tegevuspiirkonnas tervikuna halveneb elanike vanuseline struktuur ja tööealiste osakaal ülalpeetavatesse väheneb (vt Tabel 4). Tööealiste ja ülalpeetavate osakaalud on tasakaalus linnalähedastes Audru, Sauga ja Tahkuranna vallas. Demograafilise tööturusurve indeks halveneb kõikides Pärnust kaugemates valdades. Juba praegu on uute töötajate leidmine raskendatud, mistõttu tuleb **rohkem tähelepanu pöörata noorsootööle (seltsitegevuse korraldamine, klubid jms), noorte kohalike ettevõtetega sidumisele ja neile elamistingimuste loomisele.**

Tabel 4. Demograafilise tööturusurve indeksi muutus kohalikes omavalitsustes 2009-2014 (Allikas: Statistikaamet).

Vald/aasta	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Muutus 2009-2014
Audru	0,95	0,96	0,94	0,99	1,01	1	0,05
Häädemeeste	0,98	0,96	0,9	0,87	0,8	0,87	-0,11
Kihnu	0,78	0,74	0,63	0,59	0,69	0,97	0,21
Koonga	0,85	0,88	0,94	0,96	0,76	0,73	-0,12
Saarde	0,72	0,65	0,65	0,62	0,61	0,68	-0,04
Sauga	1,02	0,93	0,92	0,96	1,35	1,02	0
Tahkuranna	1,01	0,89	0,86	0,84	1	0,95	-0,06
Tõstamaa	1,01	0,95	0,87	0,82	0,68	0,76	-0,25
Varbla	0,67	0,71	0,71	0,72	0,74	0,93	0,26
PLPK keskmine	0,89	0,85	0,82	0,82	0,85	0,88	-0,01

5.3 Ettevõtlus

PLPK tegevuspiirkonnas oli Statistikaameti andmetel 31.12.2014 seisuga 2 548 ettevõtet (neist 1 020 osaühingut, 859 FIE-t, 27 aktsiaseltsi) (vt Tabel 5). Mittetulundusühinguid oli 491 ja sihtasutusi 11. Viimase kuue aastaga on ettevõtete arv kasvanud 35%, sh osaühingute arv 54% ja füüsilisest isikust ettevõtjate arv 31%. Perioodil 2009-2014 on lisandunud 393 osaühingut ja 202 füüsilisest isikust ettevõtjat. Samas ei ole teada kuipalju nendest firmadest on reaalselt aktiivsed. Valdavalt on ettevõtete arvu juurdekasv toimunud Pärnu linna lähiregioonis: kaugemates piirkondades on ettevõtlusaktiivsus

madal ja puudub oskustööjõud. PLPK tegevuspiirkonnas on ettevõtteid 1 000 elaniku kohta enam Kihnu, Sauga, Tõstamaa ja Varbla vallas – kaugemates kantides on palgasaajate osakaal väiksem.

Tabel 5. Registreeritud majandusüksused PLPK tegevuspiirkonnas seisuga 31. detsember (Allikas: Statistikaamet).

Registreeritud ettevõtted	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**Muutus 2009-2014**
Kokku	1 917	2 384	2 453	2 505	2 548	2 604	687
Füüsilisest isikust ettevõtja	657	1 024	978	948	909	859	202
Täisühing	0	0	0	0	0	0	0
Usaldusühing	6	8	2	2	0	0	-6
Osaühing	727	780	871	951	1 020	1 120	393
Aktsiaselts	28	28	29	28	27	24	-4
Tulundusühistu	5	5	4	5	4	4	-1
Mittetulundusühing	383	426	456	459	480	491	108
Sihtasutus	13	13	13	12	11	11	-2

Tabel 6. PLPK tegevuspiirkonna ettevõtete tegevusalade struktuur, va FIE-d (Allikas: Ettevõtete aastaaruannete andmebaas).

Tegevusala	2013	Osakaalu %
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	175	17
Töötlev tööstus	102	10
Ehitus	**206**	**19**
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	166	16
Veondus ja laondus	105	10
Majutus ja toitlustus	50	5
Info ja side	16	2
Kinnisvaraalane tegevus	48	5
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	79	7
Haldus- ja abitegevused	60	6
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	12	1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	18	2
Muud teenindavad tegevused	21	2
Kokku	**1 058**	**100**

2013. aasta lõpu seisuga on tegevuspiirkonnas enim ehitusettevõtteid, järgnevad põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük ning hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont, veondus ja laondus (vt Tabel 6). Majutus- ja toitlustusettevõtete osakaal on vaid 5%, mis on tagasihoidlik kui arvestada Pärnu piirkonna puhkemajanduslikku suunitlust ja lisandunud üle-eestilise tähtsusega teemaparki Lottemaa ja Auto24 ring Audru ringrada. PLPK tegevuspiirkonnas on vaid 52 kohalikku toorainet töötlevat ettevõtet (vt Tabel 7) – **olemasolevate ressursside kohapealsel väärindamisel on veel võimalusi**. Lisaks põllumajandus-, kalandus- ja metsasaaduste töötlemisele on võimalusi käsitöö, puidu-, metalli-, masinate jt nišitoodete valmistamisel.

Tabel 7. PLPK tegevuspiirkonnas kohalikku toorainet töötlevad ettevõtted 2012 a. (Allikas: Ettevõtete aastaaruannete andmebaas).

PLPK tegevuspiirkonnas kohalikku toorainet töötleva tööstuse tegevusala	e/v arv
Toidu töötlemine, EMTAK: 10111-11071	19
Puidu töötlemine, EMTAK: 16101-16262	22
Kivide, savi töötlemine, EMTAK: 23311-23709	4
Liiva, muu kaevandamine, EMTAK: 8111-8122	7
Kokku	52

Tabel 8. Äriühingute majanduslikud näitajad aastal 2012 Pärnumaal PLPK tegevuspiirkonnas (Allikas: Ettevõtete aastaaruannete andmebaas).

töötajaid	äriühinguid	ärikasum miljon eurot	%	puhaskasum miljon eurot	%	töötajaid	%
10 ja enam töötajaga	56	199	51	174	45	1 523	49
kuni 9 töötajat	1 027	190	49	209	55	1 572	51
kokku	1 083	389	100	382	100	3 095	100

Tabel 9. Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu 2009-2013 a. (Allikas: Statistikaamet).

Vald/aasta	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Kasv % 2009-2014
Audru	694	698	728	759	811	850	22,5
Häädemeeste	643	643	676	704	753	815	26,7
Kihnu	693	742	760	757	788	841	21,4
Koonga	579	586	607	638	714	772	33,3
Saarde	644	645	671	717	768	819	27,2
Sauga	706	706	740	789	847	885	25,4
Tahkuranna	697	698	746	800	849	87 4	25,4
Tõstamaa	650	661	693	712	753	826	27,1
Varbla	638	666	691	724	792	841	31,8
PLPK keskmine	660	672	701	733	786	836	26,7
Pärnu maakond	689	694	710	749	794	841	22,1
Eesti	771	767	798	844	900	954	23,7

Mikroettevõtete koondmajandusnäitajad, sh kasumlikkus ja hõive on mõnevõrra paremad kui suurematel üle 10 töötajaga firmadel (vt Tabel 8). Nii peaks see mikro- ja pereettevõtete toetamisel olema julgustav.

PLPK tegevuspiirkonna keskmine brutopalk on Pärnu maakonna brutotulust mõnevõrra kõrgem, aga Eesti keskmisest oluliselt (vt Tabel 9) ja Soome ning teiste Põhjamaade tasemest kordades madalam. Suurimad palgatulud on linnalähedastes Tahkuranna, Sauga ja Audru vallas, kus asuvad ka suuremad ettevõtted. PLPK sisesed erinevused on suuremad kui PLPK keskmise võrdlus Eesti keskmisega. Piirkondlik palgalõhe viitab ühelt poolt vajadusele **luua tegevuspiirkonda kõrgemapalgalisi,** sh pere- ja mikrofirmade **töökohti**, et töötajad ei lahkuks ja paraneks ettevõtluse jätkusuutlikkus. Teisalt on vajadus **teha Pärnus ja selle lähipiirkonnas olevad kõrgemapalgalised töökohad ääremaa elanikele kättesaadavaks**.

Kohtumistest ettevõtjatega on ilmnenud järgmised võimalused ja probleemid:

1. Kohalike ressursside kasutamisel on veel reservi. Eeldades, et nn euroheina niitmine väheneb, peaks reaalsesse kasutusse tulema täiendavaid maid, et **laiendada taime- ja loomakasvatust**. Põllumajandustootjate ja -saadusi töötlevate organisatsioonide toetamise eesmärk võiks olla tootmise laiendamine, et parandada kohalikku tööhõivet ning kasvatada omanikutulu.
2. Seni viiakse suurem osa elusloomadest, piimast, kalast ja taimesaadustest piirkonnast ja isegi Eestist välja. Osa toormest (lambanahad ja vill) sageli hävitatakse. Ratsionaalne oleks **kasvatada kohapealsete ressursside töötlusastet ja sellega ka lisandväärtust**. Nõudlus kohaliku toidu järele on kasvamas. Toetada saaks otse-tootjalt-tarbijale jt turundusvõrgustike arendamist (varustamaks kohalikke ja suveelanikke, turismiettevõtjaid, Pärnumaa koole ja Pärnu linnapiirkonna elanikke kohaliku toiduga), kodu- ja väiketootmise sisseseade soetamist, olemasolevate töötlemisvõimsuste (tapamajad, külmhooned jms) laialdasemat rakendamist, tootearendust/teenuste disaini ja turundust.
3. Kaugemate kantide ettevõtjad (eriti alustavad) ei ole kaugeltki võrreldavad konkurentsiolukorras Pärnu linnas või linna lähedal tegutsevate firmadega, kellel on abiks ettevõtluskeskus, töötukassa, kutse- ja kõrgkoolid jt teadmisi vahendavad struktuurid. Ääremaa ettevõtja sageli ei tea võimalusi, tal ei ole praktiliselt võimalik saada ka laenu, kuna nende kinnisvara maksumus hinnatakse hüpoteegina väga alla. Ka enamus EASi tootearendusmeetmed on suunatud kas suuremahulistele või siis teaduspõhistele arendusprojektidele, mis ei ole mikroettevõtetele sobivad. Omavalitsuste tahe ja võimekus ettevõtlust arendada on vähene. PLPK-l on **oluline toetada mikroettevõtjate võrgustumist ja nõustamist, seda eriti ääremaalistes kantides**. Väheoluline ei ole ka ettevõtete (erialaliitude kaudu) **töötajate koolituse ja tootearenduse/teenuste disaini toetamine**, kontaktide loomine disaini- ja arendusfirmade ning ülikoolidega.
4. Ettevõtjate keskmine vanus kasvab. Seetõttu on vaja ette valmistada uue põlvkonna ettevõtjad, kellele talud, teenindusettevõtted ja väiketootmised üle antakse. Parim ettevõtja on kohalik ettevõtja. Seetõttu on oluline noorte sidumine kohaliku ettevõtlusega, aga ka hilisem kaasamine praktikate ja tööharjutuse raames. Et just väikeettevõtetele on praktikantidega tegelemine raskendatud, siis oleks **õigustatud praktikatoetuste skeemi laialdasem rakendamine** (ka tööstus-teenindusettevõtetes) leidmaks uusi töötajaid, tulevasi noori ettevõtjaid ja juhte.
5. Energia hind pikas perspektiivis kasvab. See tähendab kaugemate kantide ettevõtjatele suuremaid kulutusi. Samas on piirkonnas alakasutatud energiaressursid: tuul, päike ja biomass (puit, roog, hein), mida süsteemselt rakendades saaksid ääremaalised piirkonnad odava energia konkurentsieelise. Igati asjakohane oleks **toetada roheenergia teadmiste hankimist ning (näidis)rakendusi,** millega kogukonnad ja ettevõtted saaksid üle minna kohalike kütuste kasutamisele, mis omakorda annab täiendavaid töökohti ja omanikutulu.
6. Lisaks ääremaaliste kantide kehvale teede olukorrale on ettevõtluskeskkonna ja elukvaliteedi juures üha olulisem **kiire internetühenduse** jõudmine ääremaale. PLPK saaks siin toetada ettevalmistustöid ja „viimase kilomeetri" investeeringuid.
7. Märkidega „eravaldus" pikitud **PLPK rannajoon ei ole suuremas osas külalislahke ja juurdepääsetav**. Vähe on võimalusi saada merele või kalastada, puuduvad parklad ja on raskendatud kallasrajale juurdepääs. Piisavalt ei ole viitasid ega infopunkte, napib kohalikke teenuseid ja peredele sobivat majutust-toitlustust. Alustatud Romantilise Rannatee kaubamärgi sisuga täitmisel on koostöös MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu ja turismiarendajatega palju arenguvõimalusi.
8. PLPK linnast kaugemates kantides napib teenuseid, sest need ei ole hõreda elanikkonna tõttu tasuvad. Rannikupiirkonnas on ülimalt terav sesoonsus (talvel vähe, suvel palju inimesi), ääremaakantides on elanikkond pidevalt kahanenud. Lahenduseks **on kogukonna poolt korraldatavad kompleksteenused** (küla või kandi teeninduskeskus) ja nutikad

transpordilahendused (tellimustransport jms). Vastavate teenuste korraldamine tõstaks elukvaliteeti, vähendaks elanike kulutusi ja annaks kohapeal ka mõningast täiendavat tööhõivet.

5.4 Ühendused Pärnuga, tehniline infrastruktuur ja kogukonnateenused

Tegevuspiirkonda läbib oluline riigisisene ja rahvusvaheline maantee Via Baltica ja tulevikus rajatav Rail Baltic raudteeliin. Pärnus on sadam ja lennujaam. Teedevõrk on asustatud aladel piisav. Osa kõrvalteedest on kruusakattega, mis sügisel-kevadel lagunevad ja millele rakendatakse massipiiranguid. Kogu ulatuses läbivad PLPK piirkonda Esto- ja Eurovelo jalgrattamarsruudid.

PLPK tegevuspiirkonna (vt Tabel 10) 10-s kandis teenindab ühistransport üks-kaks korda päevas ja kahes kandis bussiühendus puudub (Kihnu saarel ei ole nõudlust regulaarse bussiliikluse järele). Pärnumaal on käivitunud ühtne transpordikeskus, mis toob muutusi ja uusi võimalusi, sh hajaasustusest juurdepääsu keskustesse.

Tabel 10. Bussiliikluse tihedus PLPK kantide lõikes (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-15).

Busse päevas	Enam kui 10 korda	6-10	3-5 korda	2 korda	1 kord	Bussi ei käi
Kante	4	12	18	7	3	2
	Audru Sauga Tammiste Uulu	Aruvälja Lindi Kihlepa Häädemeeste Kabli Treimani Lavassaare Kanaküla Kilingi-Nõmme Lodja Tihemetsa Võiste	Jõõpre Massiaru Soometsa Koonga Kõima Lõpe Laiksaare Saarde Tali Tõlla Veelikse Kastna Kavaru Seliste Pootsi Tõstamaa Saulepi Varbla	Irta Oidremaa Urge Paatsalu Tõhela Paadrema Manija	Tarva Mihkli Soomra	Kihnu Jäärja

PLPK piirkonna 46 kandist 32-l on olemas avalikus kasutuses või kogukonnakeskusena toimiv seltsi-, rahva- või külamaja, tegutseb 26 raamatukogu, kuus noortekeskust ja 12 muuseumit. Piirkonnas on veel hulgaliselt spordi- ja muid vaba aja veetmise rajatisi (vt Tabel 11).

Mittetulundusühingud, kes haldavad külamaja ja osutavad avalikke või kogukonnateenuseid, satuvad kogukonnaliikmete vähenedes raskustesse. Elanikkonna kahanemise ja sesoonsuse kasvuga tuleks ümber vaadata avalikus kasutuses olevates hoonete ja rajatiste kasutamine. Vajalik oleks nende kompleksne ja polüfunktsionaalne kasutamine kogukonnateenuste pakkumisel. Palju ruumi on koostööks ettevõtjatega tagamaks vaba aja veetmise võimalusi ka puhkajatele, lisaks pakub palju aktiivse puhkuse võimalusi mitmekesine loodusmaastik. Ühtlasi on teeninduskeskuste kulude vähendamisel oluline rakendada arukaid energiasäästu lahendusi.

Tabel 11. PLPK piirkonna kultuuri- ja spordirajatiste paiknemine (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015, valdade andmed).

Objektid	**Arv**	**Kandi nimi**

Seltsi-, rahva- või külamaja	32	Aruvälja, Audru, Jõõpre, Kihlepa-Soomra, Lindi, Lavassaare, Häädemeeste, Kabli, Massiaru, Soometsa, Treimani, Kihnu, Koonga, Lõpe, Oidremaa, Kanaküla, Kilingi-Nõmme, Tali, Tihemetsa, Sauga, Urge, Uulu, Võiste, Kastna, Manija, Pootsi, Seliste, Tõhela, Tõstamaa, Paadrema, Saulepi, Varbla
Noortekeskus, noortetuba	6	Tahkuranna ANK Uulus, Võiste (Tahku Tare noortetuba), Sauga (Sauga ANK), Tõstamaa (Tõstamaa noortekeskus), Paadrema (Paadrema Külakeskuse piljardituba), Varbla (Varbla rahvamaja noortetuba)
Spordisaal, võimla, *skatepark*	18	Audru, Jõõpre, Lindi, Häädemeeste, Massiaru, Treimani (Metsapoole kool), Kihnu, Koonga, Lõpe, Kilingi-Nõmme, Tali, Tihemetsa, Sauga, Uulu, Võiste, Tõstamaa, Tõhela (jõusaal), Varbla (Varbla rahvamaja)
Staadion	6	Audru (Audru Kool), Lindi (Lindi Kool), Häädemeeste, Kilingi-Nõmme, Tõstamaa (Tõstamaa Kool), Varbla (Varbla Kool)
Matkarada	14	Tõstamaa, Audru (Valgeranna, Pangamäe, Lavassaare), Varbla (Kolga), Koonga (Nedrema, Soontagana), Sauga (Tammiste), Tahkuranna(Jõulumäe), Häädemeeste (Rannametsa-Tolkuse, Kabli, Nigula), Saarde (Kilingi-Nõmme, Kärsu, Rae, Laiksaare)
Laste mänguväljak	14	Aruvälja, Audru, Jõõpre, Kihlepa, Lindi, Lavassaare, Häädemeeste, Lõpe, Oidremaa, Tõstamaa, Tõhela, Varbla, Uulus, Võistes
Raamatukogu	26	Aruvälja, Audru, Jõõpre, Kihlepa-Soomra, Lindi, Lavassaare, Häädemeeste, Kabli, Massiaru, Treimani, Kihnu, Koonga, Lõpe, Kilingi-Nõmme, Tali, Tihemetsa, Sauga, Urge, Uulu, Võiste, Manija, Pootsi, Tõhela, Tõstamaa, Saulepi, Varbla
Muuseum	12	Aruvälja (muuseumituba), Audru, Lavassaare (Raudteemuuseum, tükkturbamuuseum), Häädemeeste, Treimani (Talumuuseum), Kihnu, Võiste (Naarismaa talumuuseum, Saviaugu), Tõstamaa, Tõhela, Varbla, Koonga (kooli muuseum), Sauga (Pulli küla Nasa muuseum)

Kogukonnateenuste arendamine ja väljatöötamine on uuel perioodil PLPK jaoks üks oluline tegevusvaldkond. **Eesmärgiks on kahaneva elanikkonnaga tegevuspiirkonnas tagada võimalustele vastavalt teenuste kättesaadavus ja kogukondlik aktviisus.**

Piirkonna noorima elanikkonnaga Sauga vallas toimib kaasaegne polüfunktsionaalne noortekeskus Sauga ANK, kes on kogu PLPK noortetubade tööd koordineeriv keskus kantides olemasolevatele noortetubadele: Võiste (Tahku Tare noortetuba), Tahkuranna Noortekeskus, Tõstamaa (Tõstamaa noortekeskus), Paadrema (Paadrema Külakeskuse piljardituba), Varbla (Varbla rahvamaja noortetuba) ja loodavate noortetubade võrgustikule.

PLPK tegevuspiirkonnas on üle-eestilisi ja kogu maakonda hõlmavaid organisatsioone, kellega PLPK teeb tihedat koostööd: Eesti Maaturism, Pärnumaa Talupidajate Liit, MTÜ Eesti Maakarja Kasvatajate Selts, Eesti Vihmaussikasvatajate ja Biohuumuse tootjate Liit, ELKS Pärnumaa osakond, Kodukant Pärnumaa, Pärnumaa Jahimeeste Liit, Liivi Lahe Kalanduskogu, Teemapark Lottemaa jt.

5.5 Rahvusvahelistumine

Majandustegevus, sh ka maamajandus, rahvusvahelistub. Ettevõtted, seltsid jt kodanike ühendused suhtlevad kasvava aktiivsusega partneritega teistest maadest: Eestis ja ka Pärnu piirkonnas käib üha rohkem turiste, välisinvestorid asutavad siia ettevõtteid kasutamaks siinseid ressursse, Eesti ettevõtete eksport kasvab. Üha teadmismahukamate toodete ja teenustega ettevõtted vajavad konkurentsivõime kasvatamiseks uusi teadmisi ja oskusi. Vaja on üha enam töötajaid, kes suudavad rahvusvahelises

keskkonnas hakkama saada: oskavad keeli, mõistavad teiste kultuuride eripära ja oskavad adekvaatselt käituda, mistõttu varasemast märksa olulisem on koostöö kutse- ja kõrgkoolidega. Ka rahvusvaheliste *Leader* tegevuste raames on võimalik laiendada võrgustikke, õppida välispartneritelt, leida uusi turge jne.

PLPK asendist ja ressursibaasist tingituna on esmane rahvusvahelise koostöö ja turismiturunduse suund Läti ja Riia kui Baltimaade suurim turismiturg. Mitte vähem oluline ei ole aga ka Soome ja Helsingi piirkond. Kuna paljud soomlased on endale soetanud suvituskorterid-suvemajad PLPK piirkonnas ja Pärnus, siis on lisaks turismiturundusele oluline ka „kodusoomlaste" kaasamine arendustöösse. Venemaal on jätkuvalt palju Pärnut ja selle lähialasid tundvaid ja väärtustavaid inimesi. Hoolimata keerulisest poliitilisest olukorrast on ilmselt väärtuslik juba põlvkondade kaupa Pärnu piirkonnale lojaalsete puhkajatega kontaktide hoidmine. Arvestades Rail Balticu rajamist, millega paraneb juurdepääs Kesk-Euroopasse, ja Euroopa elanikkonna vananemisega 20-aasta tulevikus, mis kasvatab kordades nõudlust tervise- ja pansionaaditeenuse järele, siis on strateegiline sidemete loomine ja tugevdamine Poola ja eriti Saksamaa partneritega (uute koostöösidemete loomisel) ning kohapeal vastava (keele-) ja kultuurioskuste arendamine oluline.

6. Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia: visioon, eesmärgid, meetmed

MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu territoorium paikneb Eesti neljanda keskuse – Eesti tuntuima puhkepiirkonna suvepealinn Pärnu – vahetus läheduses. Asend on hea ka tööstusinvesteeringuteks, seda läbivad Via Baltica ja planeeritav Rail Baltic, opereerivad sadam ja lennuväli. Piirkond evib märkimisväärseid loodus-, kultuuri- ja turismiressursse. Teisalt, ehkki võrreldes ülejäänud Harjumaa-välise Eestiga üsna heas seisus, on PLPK elanikkond ikkagi kahanev: põhjuseks on avanenud EL tööturg ja Tallinn-Harju eelisarendamine nii väliskapitali kui ka riiklike investeeringute toel.

Lähiaastad saavad olema kriitilised praegu Harjumaa ja Soome vahel pendeldavate töötajate – siinsete kinnisvaraomanike – edasises käitumises. Kui piirkonnas suudetakse luua juurde uusi tasuvaid töökohti, kui piirkonna maine elukohana on jätkuvalt hea, siis tullakse tagasi. Vastasel juhul läheb osa kinnisvarast müüki, hinnad võivad langeda, osa ostetakse üles suvitajate poolt, mis muudab piirkonna veelgi sesoonsemaks. Piirkonna SWOT analüüs kaardistatud tabelis 12.

6.1 Arengupotentsiaal ja selle rakendamine

PLPK piirkonna tugevusi arvestades on siin arvestatavad võimalused pikemas perspektiivis tegevuspiirkonna elanikkonna kahanemise peatamiseks ja kasvuks pööramisel. Pärnut tuntakse Eestis ja kaugemalgi suvepealinnana, mis on paljudele soositud elamis- ja puhkepiirkond. *Lonely planet* kirjutab Pärnust:

> *"Boasting golden-sand beaches, lush sprawling parks and a historic, picturesque centre, Pärnu is **Estonia's premier resort town**. On warm summer nights, young revellers pack the city's beachside bars and nightclubs, its cosy wine bars and outdoor cafés. By day, people head to the pleasant seaside, though Pärnu has first-rate museums and galleries, with colourful boutiques and shops sprinkled about Old Town."*
>
> /Tõlge: Uhked kuldsed liivarannad, suured lopsakad pargialad ja ajalooline maaliline keskus – see on Pärnu, Eesti olulisim kuurort. Soojadel suveöödel on linna rannabaarid ja ööklubid, hubased veinitoad ja välikohvikud täis lõbutsevaid noori. Päeval suunduvad inimesed mere äärde, ehkki Pärnus on ka esmaklassilised muuseumid ja galeriid ning vanalinnas arvukalt värvikirevaid ateljeesid ja poekesi./

Eestis kui ka Euroopas elanikkond vananeb. PLPK tegevuspiirkonna ettevõtjatel on võimalus teenindada spaadest lugu pidavaid kasvavaid turistide vooge lähedastest suurlinnadest: Tallinnast, Helsingist, Riiast ja Sankt Peterburgist (eelnimetatud regioonides kogu elanikkond ületab 10 miljonit). Paljud suurlinlased väärtustavad linnakeskkonna asemel rahu ja vaikust, siis on PLPK tegevuspiirkonnas veel üksjagu ruumi pere ja väikese grupi või kogukonna terviseparandamisele ning loodusgiidi teenusele. Omakorda lubaks rekreatiivse (teise kodu) rahvastiku kasv võimaldada kaasata kohalikku arengusse kogukonna liikmetena või äripartneritena.

Seega on igati asjakohane liikuda külastajate ja osa-aja-elanike voogude kasvatamiseks edasi piirkondliku eripära Romantilise Rannatee (RR) turismiarendusprogrammiga. RR-l on ratsionaalne liituda Lääne-Eesti ja Pärnumaa turundustegevustega, lisaks TÜ Pärnu Kolledži juurde kujundatava sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korralduse ja turismiarenduskeskusega, võimaldamaks ettevõtjate strateegilise võimekuse tõusu ja kõrgtasemel tootearendust ja teenuste disaini. Tuleb arvestada, et PLPK on Eesti *Leader* gruppide seas sisemise ülesehituse ja arenguerisuste poolest üks heterogeensemaid, mis õigustab toetuste rakendamisel erinevate rõhuasetuste rakendamist, nendeks on:

1. kasvava elanikkonnaga Pärnu linna lähivallad;
2. Eestis ühed hõredamalt asustatud metsa ja soode piirkonnad, kus elanikkond jätkuvalt kahaneb;
3. üha teravamalt sesoonsed rannikualad, kuhu tuleb juurde turismiettevõtlust, teise kodu elanikke ja suvitajaid.

Maailma kasvavat ressursi (toidu- ja energia) nappust arvestades on võimalik **suurendada kohapealsete maaomanike tulu** ja mikroettevõtete investeerimisvõimet. Kohalik maaressurss on veel alakasutuses. Suurem osa toormest liigub piirkonnast välja. Kohaliku roheenergia rakendamine ja pikas

perspektiivis odav energia uutel tööstusaladel võimaldab siinseid transpordivõimalusi arvestades saada ka arvestavataid tööstusinvesteeringuid, eelkõige Pärnu või selle lähedale, kust on võimalik leida tööjõudu. Piirkonna kasvav turismivoog ja osa-aja elanikkonna kasv ning võimalus globaalselt turundada **tekitavad uusi nišše väiketootjatele**: kohapealsetele maheviljelejatele ja toidutootjatele (sh kalakäitlejatele), puidu-, masina-, käsitöö-, mööbli- ja (kodu)tekstiili tootjatele. Väiketootmine võimaldab tööhõivet kasvatada ka ääremaalistes kantides. Tootmis-turundusvõrgustike arendamisel on probleemiks ettevõtjate vähene koostöö ja väikeettevõtjate juurdepääs laenuressursile. Tehes koostööd Pärnumaa kutseharidus- ja loomemajanduskeskustega saame PLPK tegevuspiirkonda uusi ettevõtjaid, tööjõudu ning tuge tootearendusel, teenuste disainimisel ja turundamisel.

PLPK suunab strateegias tähelepanu hõrenevate piirkondade elanike aktiviseerimisele ja kogukonnateenuste kättesaadavusele. Turismisihtkohale on tähtis külalislahkus ja turvalisus, mistõttu ei saa lubada kantide marginaliseerumist. Teisalt on ka puhkajad ja osa-aja elanikud üha enam huvitatud kohalikest toodetest ja teenustest, kooskäimiskohtadest, kus ühiselt aega veeta, teenuseid või kohalikku toitu tarbida. Era- ja ka avalikud teenused ei ole kahaneva elanikkonnaga kantides tasuvad, mistõttu **lahenduseks on kogukonnateenused**, mida korraldavad kogukonnaliikmed ettevõtjad või MTÜd, kuid mille käivitamiseks on vaja algtõuget investeeringu, toimiva mudeli juurutamise või elanike aktiviseerimise läbi. Kogukonnateenuste koordineeritud arendamine ja pakkumine väldib dubleerimist ja võimaldab leida kvaliteetseid teenuste pakkujaid. Kogukonnakeskuste võrgustik saab toimida ka turismiinfopunktide ja kohalike turismiettevõtete ning väiketootjate toodete, teenuste müügikohana. Kogukonnateenuste pakkumine loob eeldused kogukonna- või mikroettevõtete tekkimiseks.

6.2 SWOT analüüs

Tabel 12. MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu SWOT analüüs (Allikas: PLPK).

Tugevused	**Nõrkused**
1. Asukoht Eesti neljanda keskuse suvepeapealinn Pärnu lähedus (kasvavad turismivoog). 2. Hea elukeskkond: turvalisus, heal tasemel teenused. 3. Piirkonna positiivne kuvand. 4. Hea asend: Via Baltica, planeeritav Rail Baltic, sadam, lennuväli. 5. Loodus-, kultuuri- ja turismiressurss: pikk rannajoon, looduskaitsealad, UNESCO kultuuripärand Kihnus, teemapark Lottemaa, Auto24ring, golfiväljakud jne. 6. Pärnumaa Kutsehariduskeskus ja TÜ Pärnu Kolledž (turismi-, teenindusmajanduse ja projektiõpe) olemasolu. 7. Eesti räimerikkaim piirkond. 8. Koostöö MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu ja MTÜ Eesti Maaturismiga. 9. Loodud Romantilise Rannatee koostöövõrgustik- piirkonna eripära.	1. Elanike vähenemine keskusest kaugemates omavalitsustes, sh noorte ja kvalifitseeritud tööjõu äravool - tööjõu nappus. 2. Madal kohalike ressursside töötlemisaste. 3. Väikeettevõtjate nõrk investeerimissuutlikkus, madalad palgad ja raskus toodangu turustamisel, vähene omavaheline koostöö. 4. Piirkonna vähene avatus külastajatele: viidastamine, pääsud turismiobjektideni, kallasrajani jms puudulikud. 5. Avalikus kasutuses olevate hoonete alakoormus ja kõrged halduskulud. 6. Kogukondade sotsiaalne aktiivsus osades kantides vähene. 7. Kaugemate kantide ääremaastumine ja vaesuse suurenemine: teenuste vähenemine ja kaugenemine. 8. Kortermajade lagunemine (hind läheneb siin-seal nullile), terav üüripindade puudus. 9. Ettevõtluse vähene toetamine omavalitsuste poolt.
Võimalused (VÄLISED)	**Ohud (VÄLISED)**
1. Tuule, päikese, biomassi kasutamine roheenergiaks, maakasutuse parendamine.	1. Oskustööliste jätkuv väljaränne – Pärnumaal suurim välismaal töötava tööjõu osakaal Eestis.

2. Kasvavad Aasia turud puidule ja toidule. 3. Kasvavad Eesti ja Euroopa turud mahetoodangule. 4. Eeldatav rahvusvaheliste kauba- ja turismivoogude kasv Via Baltical ja rajataval Rail Balticul. 5. Rail Balticu ja Pärnu terminalide ehitamisega kaasnevad hanked. 6. Linnastumisega kaasnev rekreatiivse nõudluse ja turismimajanduse kasv. 7. Osa-aja elanike arvu kasv rannikutel. 8. Elanike vananemisest tulenev tervise- ja hooldusteenuste nõudluse kasv. 9. Pärnu elanike elama asumine linnalähedastesse valdadesse.	2. Globaalne (energeetiliste) ressursside ja toidu nappus ning jätkuv hinnatõus. 3. Eksportturgudel nõudluse madalseis. 4. Välis- ja siseriiklike investeeringute nappus. 5. Venemaa külastajate vähenemine tulenevalt poliitilisest põhjustest. 6. Riigieelarve alatäitumine ja omavalitsuste vähene rahastamine. 7. Riikliku regionaalpoliitika liigne pealinnakeskseus. 8. Linnastumise trendi jätkumine.

6.3 PLPK visioon 2020

Aastal 2020 on MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkond Läänemere ääres soosituim puhke- ja elamispiirkond. Romantilise Rannatee ääres elab kokkuhoidev külalislahke rahvas, siinsed söögikohad pakuvad kohalikku toitu ning suviti toimuvad tuntud ja omanäolised rahvarohked sündmused.

6.4 PLPK eesmärgid

PLPK strateegilisteks küsimusteks on uute ettevõtete ja töökohtade loomine, elukeskkonna ja teenuste kvaliteedi parendamine ning elanike, sh osa-aja elanike ja külastajate arvu suurendamine. Lähtudes PLPK tegevuspiirkonna hetkeolukorra- ja SWOT analüüsist ning visioonist valib PLPK kolm **prioriteetset** tegevusvaldkonda, mille mõju on statistiliselt võimalik hinnata.

Deleted:

Deleted:

Deleted:

Alljärgnevalt kirjeldatakse soovitavaid eesmärke (muutusi) ja tegevuse tulemusi aastaks 2020.

I VALDKOND: Kohalikke ressursse väärindava mikroettevõtluse arendamine.

Vähendamaks väljarännet ja kasvatamaks kohalike ressursside rakendust ja lisandväärtust on kõige olulisem eesmärk uuenduslike ettevõtete ja kõrgemapalgaliste töökohtade lisandumine.

1. Tegevuspiirkonda on loodud uusi ettevõtteid ja kõrgemapalgalisi, sh. pere- ja mikrofirmade töökohti.
2. PLPK piirkonnas olev maaressurss on efektiivsemas kasutuses, kasvanud on taime-, looma- ja linnukasvatus toodang.
3. Kohapealsete ressursside töötlusaste ja lisandväärtus on kasvanud.

4. Piirkonnas on keskmine brutopalk kasvanud Eesti keskmisest kiiremini.
5. PLPK tegevuspiirkonna ettevõtjate koostöö ja ühistegevus on laienenud, muutunud tõhusamaks.
6. TÜ Pärnu Kolledžis ja Pärnumaa Kutsehariduskeskuses toimub kolmikkoostöö ettevõtete ja Töötukassaga. Praktikatoetuste skeemi laialdasem rakendamine (ka tööstus-teenindusettevõtetes) on toonud uutesse niššidesse tegutsema uusi ettevõtjaid ja võimaldanud leida uusi töötajaid.
7. PLPK tegevuspiirkonnas rakendatakse enam roheenergia tootmiseks tuult, päikest ja biomassi. Tegevuspiirkonna maaomanikele ja kogukondadele laekuv tulu on märkimisväärselt kasvanud.
8. PLPK ettevõtted on loonud kontaktid disaini- ja arendusfirmade ning ülikoolidega: töötajate kvalifikatsioon turundus-teenuste-disainimises ja tootearenduses on kasvanud.
9. Ettevõtlus on jätkusuutlikum COVID-19 kriisi taasterahastu vahendite projektitoetuse abil.

II VALDKOND: Aktiviseerunud on kohalike elanike koostöö ja lisandunud on kogukonda elavdavaid tegevusi, kogukonnateenuseid.

Parendamaks elukeskkonna ja teenuste kvaliteeti on oluliseks eesmärgiks kogukondade ja erinevate sihtgruppide aktiviseerimine ja kogukonda elavdavate tegevuste süsteemne arendamine.

1. Toetatud on süsteemselt kogukonda elavdavaid tegevusi ja kogukonnateenuseid.
2. Avalikes kasutuses olevates hoonetes on vajalikud ruumid ja tehnilised vahendid kogukonna elavdamiseks ja kogukonnateenuste osutamiseks sh läbi Arukate külade programmi.
3. Külamajades on kohandatud äritegevuseks ja kaugtööks sobivaid ruume ja lahendusi.
4. Kogukondade tegevustesse on kaasatud enam noori ja osa-aja elanikke.
5. Noorsootöö (ettevõtluskoolitus, seltsitegevus, klubid jms) on aktiivsem.
6. Piirkonna eakatele on koostöös KOV-dega korraldatud toimivad kogukonnakeskuste põhised kogukonnateenused.
7. Kaugemate kantide elanikele on koostöös Pärnumaa transpordikeskusega tagatud transpordilahendustega juurdepääs keskustes asuvatele teenustele ja töökohtadele.
8. Paranenud on mittetulundusühingute finantsiline jätkusuutlikkus.
9. Rakendatud on rohelahendused energia tarbimisel/kokkuhoiul ja toidu käitlemisel(kogukonnaköök) ja tarbimisel.

III VALDKOND: Romantilise Rannatee ühistegevus ja turundus

Suurendamaks turismivooge, mis tarbivad suvepealinna Pärnu ja PLPK piirkonna teenuseid ja kohalikku toitu, on oluliseks eesmärgiks koostöös teiste turismiarendajatega piirkonna ühine turundamine ja külastusekeskkonna parendamine.

1. Romantilise Rannatee (RR) piirkond on tuntud rahvusvaheliselt ja siseriiklikult.
2. RR kaubamärki kasutatakse valdava enamuse kohalike ettevõtete toodangul ja teenustel.
3. Kogukondade ühisüritused on lingitud Romantilise Rannatee kodulehel www.rannatee.ee.
4. Välja on arendatud omanäolised RR teenuste paketid ning kohaspetsiifilised tooted ja teenused.
5. Otse tootjalt tarbijale ühistegevus on laienenud.
6. Sesoonsus on vähenenud: lisandunud on madalhooaja tegevusi ja üritusi.
7. Rannapiirkonnad on paremini juurdepääsetavad, rajatud parklad, viidad ja pääsud kallasrajani.
8. Laienenud on kvaliteetse kohaliku toidu (eriti kalatoitude) tootmine ja müük (RR toidupaki OTT automaat) Pärnumaa elanikele ja puhkajatele.
9. Arenenud on koostöö Liivi Lahe Kalanduskoguga ja MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökoguga valdkonnas kohalik toit lasteasutustele jms.

6.5 Strateegia uuenduslikkus ja integreeritus

Meetmed on välja töötatud vastavalt *Leader*-lähenemise põhiprintsiipidele ning on integreeritud nii omavahel kui ka teiste strateegiate ja toetusskeemidega.

Lähtudes piirkonna vajadustest on PLPK strateegia **uuenduslikeks eesmärkideks**:

1. Roheenergia tootmise toetamine, biomassi kasutusele võtmine.
2. Avalikus kasutuses olevate hoonete energiasäästlikumaks muutmine.
3. Osa-aja elanike kaasamise prioritiseerimine.
4. Romantilise Rannatee piirkonna turundamine toimub integreeritult kogukondlik-puhkemajandusliku turundusstrateegia ja kaubamärgi abil.

Piirkonna eripära kajastava Romantilise Rannatee võrgustiku integreeritud tegevused on suunatud uute ja innovaatiliste, kliendisõbralike ning kvaliteetsete teenuste ja toodete arendamisele. PLPK tegevuspiirkonna jätkusuutlikkust toetab MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu kui organisatsiooni arendamine, kaasates tegevuspiirkonna erinevaid sihtgruppe.

7. Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia rakendamine

Eesmärgid viiakse ellu järgmiste meetmetega:

Meede 1 ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE JA MITMEKESISTAMINE, milles toetatakse eelkõige kohalikku ressurssi väärindavat kohalikku mikroettevõtlust, sh kolmikkoostööd ettevõtete, TÜ Pärnu Kolledži ja Pärnumaa Kutsehariduskeskusega ettevõtjate ja kvalifitseeritud töötajate koolitamisel.

Meede 1A COVID – 19 TAASTERAHASTU VAHENDITE TOEL ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE JA MITMEKESISTAMINE

PLPK tegevuspiirkonna ettevõtjate peamiseks probleemiks on COVID-19 kriisist tulenev ettevõtlustegevuse langus. Esinesid tooraine ja tarnete raskused, vähenes külastajate arv ja investeerimisvõimekus, mis on viinud mikroettevõtjate jätkusuutlikkuse kriitilisse seisu. Vajadus on toetada tootmise jätkamist, uute toodete ja teenuste turule toomist; kohalikule toorainele ja ressursile lisandväärtuse andmist.

Meede 2 AKTIIVNE KOGUKOND, milles on uus suund osa-aja elanike kaasamine piirkonna, kandi, kogukonna ühistegevustesse ja koolitustesse; kogukonda elavdavateks tegevusteks ja kogukonnateenusteks vajalike seadmete soetamine ja investeeringud avalikus kasutuses olevate hoonete parendamiseks.

Meede 3 ROMANTILISE RANNATEE ÜHISTEGEVUS JA TURUNDUS, mille raames toetatakse tegevuspiirkonna ühiseid algatusi ja ettevõtmisi.

Meede 4 REGIONAALSE JA PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ EDENDAMINE on suunatud integreeritud riigisisesele ning piiriülesele *Leader* koostööle ja ühistegevustele.

PLPK igal meetmel on oma üldeesmärk ja hierarhiliselt järgnevad spetsiifilised eesmärgid. Meetmed on laiapõhjalised, eesmärke saavad ellu viia mitu erinevat taotlejate gruppi (MTÜ, KOV, SA, ettevõtja).

Meetmete koostamisel on arvestatud Euroopa Komisjoni dokumenti 1303/2013 juhised kogukonna juhitud kohaliku arengu kohta kohalikele osalejatele.

Erasektori finantsvahendeid kaasatakse meetmete rakendamisel eelistades suurema omaosalusega projektitaotlusi.

7.1 Meede 1. ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE JA MITMEKESISTAMINE

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

PLPK tegevuspiirkonna peamiseks probleemiks on jätkusuutlikkuse tagamine ja kvalifitseeritud tööjõu vähenemine. Valdavalt mikroettevõtjad ei suuda omavahenditest piisavalt investeerida ega reageerida muutunud turuolukorrale piisavalt kiiresti, oma teenuseid ja toodangut turustada, napib ressurssi uute konkurentsivõimet kasvatavate lahenduste: toodete, tootmisprotsessi jms väljatöötamiseks. Vajadus toetada tootmise efektiivsuse tõstmist, toote- ja teenuste arendust, teenuste disainimist ja turundust; mikroettevõtjate võrgustumist, koolitamist; kohalikule toorainele ja ressursile lisandväärtuse andmist.

Meetme üldeesmärk:

PLPK tegevuspiirkonnas on arenenud uuenduslik ettevõtlus ja paranenud tööhõive.

Spetsiifilised eesmärgid:

- tegevuspiirkonnas kohalikule toorainele ja ressursile on antud lisandväärtust;
- kasutusele on võetud uuenduslikke lahendusi;
- toimib mikroettevõtjate koostöö ja võrgustumine;
- teenuste, toodete kvaliteet ja kättesaadavus on paranenud.

Meetmes toetatavad investeeringud ja tegevused on:

Deleted: Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Deleted: ¶

Deleted: PLPK tegevuspiirkonna peamiseks probleemiks on tööjõu puudumine tingituna rahvastiku vähenemisest ja äravool tulenevalt madalatest palkadest. Valdavalt mikro- ja väikeettevõtjad ei suuda piisavalt investeerida, oma teenuseid ja toodangut turustada, napib ressurssi uute konkurentsivõimet kasvatavate lahenduste: toodete, tootmisprotsessi jms väljatöötamiseks. Kaugemate kantide ettevõtete suuremad kulud transpordile vähendavad tulu veelgi. Samas on olulisel määral kasutamata tegevuspiikonna ressursid: looduskaunid kohad, maa, puit, biomass jms. Valdav osa toormest (toiduained, puit) müüakse piirkonnast välja odava toormena. Ressursside suurem kohapealne väärindamine lubaks kasvatada omanikutulu, mis omakorda suurendab kohapealsete teenuste tarbimist. Märksa enam võiks kasutada kohalikke teenuseid ja tooteid, millega tulu jääks piirkonda. Ettevõtjaid on piirkonnas vähe ja nende vahel ei toimi alati ja kõikjal koostöö.

Deleted: ¶

Deleted: Kohapealsete ressursside töötlusastme kasvatamine võimaldab suurendada lisandväärtust ja tulu. Siseturu ja turismiettevõtjate kohaliku toiduga varustamise parandamiseks tuleks toetada võrgustikke otse-tootjalt-tarbijale, samuti teiste (nt käsitöö, kohalike energiakandjate jms) turundusvõrgustike arendamist. Toetada tuleks tootmise efektiivsuse tõstmist (nt soetada masinaid ja sisseseadeid nagu tapamajad, külmkambrid jms), tootearendust, teenuste disainimist ja turundust.

Deleted: ¶

Deleted: Piirkonnas on aktuaalne ettevõtete vajaduspõhiste töökohtade loomine, seda eriti talumajapidamiste juurde. Oluline on toetada mikro- ning väikeettevõtjate võrgustumist ääremaalistes kantides: töötajate koolitamist, nõustamist ja tootearendust, sh kontaktide loomist disaini- ja arendusfirmadega ning teadusasutustega. Toetada tuleks taastuvenergia prototüüpide tootmist ja kiire interneti kättesaadavuse parandamist keskustest kaugemates kantides.

Deleted: ¶

Deleted: Seotus strateegia SWOT analüüsiga

Deleted: ¶

Deleted: Meede lähtub piirkonna tugevustest (Pärnu lähedus, positiivne maine, hea transpordiasend, pikk rannajoon, rikas loodus-, kultuuri- ja turismiressurss, TÜ Pärnu Kolledžis turismi, teenindusmajanduse ja projektiõppe olemasolu) ja võimaluste ärakasutamisest (globaalne energeetiliste ressursside ja toidu nappus ning jätkuv hinnatõus, rahvusvaheliste kauba- ja reisijatevoogude kasv, osa-aja elanike arvu kasv rannikutel, elanike vananemisest tulenev tervise- ja hooldusteenuste nõudluse kasv) ning tegeleb nõrkustega (elanikkonna kahanemine ja sobiva tööjõu nappus, kohalike ressursside vähene töötlemine, ettevõtluse vähene toetamine omavalitsuste poolt).

1. Tootmis- või teenindushoonete, -rajatiste, -taristu ehitamine, rekonstrueerimine, renoveerimine.
2. Seadmete, masinate (v.a mootorsõidukid, sh ka ATV) ja tarkvara hankimine.
3. Investeeringud taastuvenergia tootmisse ja energiasäästmisse.
4. Toodete, teenuste arendamine, turundamine ja disain, kvaliteedi tõstmine ning sh ühistöö teadusasutuste ning tehnoloogiafirmadega prototüüpide loomisel.
5. Teostatavusuuringu koostamine.
6. Internetiühenduse rajamise kulud.

Meetme sihtgrupp on tegevuspiirkonnas vähemalt kuus kuud tegutsev alla 10 töötajaga (taotluse esitamise ajal) ettevõtja (AS, OÜ, FIE), SA ja MTÜ, mille liikmetest üle 50 protsenti on ettevõtjad.

Meedet rakendatakse PLPK tegevuspiirkonnas: Häädemeeste vald, Kihnu vald, Pärnu linna Audru ja Tõstamaa osavallad, Saarde vald (haldusreformieelne Saarde valla territoorium), Tori vald (haldusreformieelne Sauga valla territoorium), Lääneranna vald (haldusreformieelsed Varbla ja Koonga valla territooriumid).

Kohaliku tegevusgrupi poolt on kehtestatud täiendavad tingimused taotlejale

1. Meedet rakendatakse tootmise mitmekesistamise mittepõllumajanduslikul suunal.
2. Roheenergia tootmist toetatakse kui toodetavat energiat tarbitakse ennekõike taotleja ettevõttes.
3. Projekteerimine ainutegevusena ei ole abikõlblik.
4. Taotleja võib esitada taotlusvooru ühe projektitaotluse.
5. Katseprojektide tulemusi prototüüpide loomisel tuleb tutvustada avalikkusele.
6. Kohalik tegevusgrupp võib rakenduskavas sätestada muid täiendavaid nõudeid.

Toetussummad ja -määrad

1. Euroopa Liidu vahendite kasutamise põhimõtetest tulenevalt ei rahastata püsikulusid.
2. Toetust antakse taotlejale kuni 60 protsenti toetavate tegevuste abikõlblike kulude maksumusest, võttes lisaks arvesse kõiki riigiabi reeglitest tulenevaid piiranguid.
3. Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud projektitaotluse esitamise hetkel kehtivas maaeluministeeriumi Leader määruses.
4. Maksimaalne projektitoetus perioodil 2014-2020-2025 taotleja kohta kokku 200 000 eurot, ühes taotlusvoorus maksimaalne projektitoetus 60 000 eurot ja minimaalne 2000 eurot, võttes lisaks arvesse PLPK jooksva aasta rakenduskava ja kõiki riigiabi reeglitest tulenevaid piiranguid.
5. Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud projektitaotluse esitamise hetkel kehtivas maaeluministeeriumi *Leader* määruses.
6. Kulud peavad olema selgelt põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud eesmärgi saavutamiseks.
7. Ehitusinvesteeringute korral teostatakse paikvaatlus.

Viide sihtvaldkonnale

Peamine sihtvaldkond: 6A tegevusvaldkondade mitmekesistamine, uute väikeettevõtete ja töökohtade loomise hõlbustamine.
Kaasnevad sihtvaldkonnad: 6B maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine; 1A innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades; 3A toormetootjate parem integreerimine toiduahelasse; 5B… /energiakasutuse tõhustamine/.. ja 5C taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste , jäätmete ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil.

Deleted: Ettevõtjate koostöövõrgustike koolitus- ja teavitustegevused, ühistegevused, mis tutvustavad uut tehnoloogiat või tootmisviisi, sh ühis- ja teadmussiirde projektid.

Deleted: Kogukonna vajadustest lähtuvad kogukonnateenused.

Deleted: Meedet rakendatakse PLPK tegevuspiirkonnas: Audru, Häädemeeste, Kihnu, Koonga, Saarde, Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa ja Varbla vallas.

Deleted: ¶

Deleted: ¶

Deleted: Maksimaalset projektitoetust kuni 200 000 eurot rakendatakse kohaliku tooraine töötlemise vähemalt 10 ettevõtja ühisprojektile, mis annab toormele võimalikult suure lisandväärtuse ja on kirjeldatud arvestatavad turustuskanalid.

Deleted: ¶

Deleted: Kogukonna vajadustest lähtuvad teenused turutõrkega piirkondades, mille investeeringuid toetatakse 90% abikõlblikest kuludest, tuleb lähtuda järgmistest tingimustest:

Deleted: ¶

Deleted: Piirkond, kus teenust pakutakse, on mõistliku suurusega;

Deleted: ¶

Deleted: Teenus on kogukonna liikmetele kättesaadav ja kogukonnas on piisavalt teenuse tarbijaid;

Deleted: ¶

Deleted: Teenuse pakkuja on piirkonnas tegutsev ettevõtja või MTÜ;

Deleted: ¶

Deleted: Kohalikul omavalitsusel ei ole teenuse pakkumise kohustust;

Deleted: ¶

Deleted: Teenus on kasumit mittetaotlev;

Deleted: ¶

Deleted: Teenust ei pakuta avatud turul ja see ei paku kõlvatut konkurentsi piirkonna ettevõtetele;

Deleted: ¶

Deleted: Teenust pakutakse kogukonnale mõõduka hinna eest või tasuta;

Deleted: ¶

Deleted: Teenuse pakkumisel kogukonnast väljapoole peab hind vastama turu tasemele.

Deleted: ¶

Deleted: Kogukonnateenuste suunaks on toidukaupade ja esmatarbekaupade kättesaadavuse parandamise eesmärgil.

Deleted: ¶

Deleted: Teadmussiirde projektis peab koolitaja esitama asjakohast suutlikkust tõendavas dokumendis andmed asjakohase töökogemuse või koolituskogemuse kohta.

Deleted: ¶

Deleted: Kogukonnateenuse arendamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest, kui projektitaotlus on vastu võetud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega.

Commented [1]: 2025

Deleted: 50

Deleted: 000

Deleted: http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/leader/

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

1 Teadmussiire ja innovatsiooni parandamine maapiirkonnas; 3 Toiduahela korraldamise edendamine; 5 ressursitõhususe edendamine; 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine; Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1303/2013, EL määrusele 1305/2013 artiklid: 14, 17, 19, 20, 35, 44.

Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Ei kattu Eesti Maaelu arengukava 2014-2020 meetmetega.

Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

Väljundindikaatorid:

1. Ettevõtlusele suunatud projektide arv.
2. Ettevõtlusele suunatud projektide toetussumma.
3. Ettevõtlusele suunatud projektide kogusumma.
4. Ettevõtluse ühisprojektide arv.
5. Ettevõtluse ühisprojektide toetussumma.
6. Ettevõtluse ühisprojektide kogusumma.
7. Kohalike ressursside, sh kohalik toit töötlemisel lisandväärtust andnud projektide arv.
8. Kohalike ressursside, sh kohalik toit töötlemisel lisandväärtust andnud projektide toetussumma.
9. Noorte ettevõtjate projektitoetuste arv.

Tulemusindikaatorid:

1. Projektide tulemusena loodud uued töökohad (vähemalt 165).
2. Noorte (kuni 40-aastaste) ettevõtjate poolt teostatud projektide arv (vähemalt 50).
3. Ettevõtjate koostöös teostatud töötlemise, turundamise ühisprojektide arv (kuni kolm).
4. Uuenduslikke tooteid, teenuseid loonud projektide arv (vähemalt 115).
5. *Leader* meetmest esmataotlejate arv (vähemalt 20).

Deleted: 30

Deleted: 18

Deleted: 14

Mõjuindikaatorid:

1. Keskmine brutopalk.
2. Tööhõive.
3. Innovaatiliste ettevõtlustegevuste arv.
4. Ettevõtjate ühisprojektide arv.

Projektitaotlusi hinnatakse hindamiskriteeriumite alusel. Hindamiskriteeriumitele vastavad hindepunktid kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.

Deleted: Tabelis 13 toodud

Deleted: osakaalud kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.

Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

Vastavus PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale

Deleted:

- Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale.

Tegevuste põhjendatus

- Projektitaotluses äriidee on loogiline.
- Luuakse uusi tooteid, teenuseid

Mõju

- Mõeldud on tulevaste kulude optimeerimisele (nt energiasäästumeetmed, uute ja rekonstrueeritud hoonete energiaklass jms).
- Projekti rakendamine mõjutab taotleja majandustegevust. Tegevuspiirkonnas tehakse koostööd. Mõjud piirkonnale, ääremaastumisele.
- Projekti elluviimise realistlikkus - projekti idee on teostatav. Rakendamise ajakava on realistlik. Taotlejal on näidatud finantsiline võimekus projekt ellu viia.
- Säilitatakse olemasolevaid või luuakse uusi töökohti. Läbimõeldud toodete, teenuste turundamine.

Uuenduslikkus

- Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil;
- Uuenduslik tegevus lisandub KOV-i tasandil;
- Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil;

Omaosaluse suurus

- Omafinantseering ületab meetmes nõutavat määra vähemalt 20%.
- Omafinantseering ületab meetmes nõutavat määra vähemalt 10%.
- Omafinantseering ei ületa nõutavat määra.

Esmataotleja

- On esmataotleja Leader meetmest alates 2008.a

Noor ettevõtja

- Füüsilisest isikust ettevõtja, osaühingu või aktsiaseltsi kõik osanikud on taotlemise hetkel nooremad kui 40 aastat.

Deleted: **Tabel 13.** Meede 1. Ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine hindamiskriteeriumid.

Deleted: Nr

Deleted: Hindamiskriteeriumid

Deleted: Kriteeriumi kirjeldus

Deleted: 1.

Deleted: Vastavus PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale

Deleted: Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale.

Deleted: 2.

Deleted: Tegevuste põhjendatus

Deleted: Projektitaotluses äriidee on loogiline. Luuakse uusi tooteid, teenuseid, sh kogukonnateenuseid.

Deleted: 3.

Deleted: Mõju

Deleted: Mõeldud on tulevaste kulude optimeerimisele (nt energiasäästumeetmed, uute ja rekonstrueeritud hoonete energiaklass jms). Projekti rakendamine mõjutab taotleja majandustegevust. Tegevuspiirkonnas tehakse koostööd. Mõjud piirkonnale, ääremaastumisele. Säilitatakse olemasolevaid või luuakse uusi töökohti. Läbimõeldud toodete, teenuste turundamine.

Deleted: 4.

Deleted: Uuenduslikkus

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil.

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub KOV-i tasandil.

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil.

Deleted: Uuenduslikku tegevust ei lisandu

Deleted: 5.

Deleted: Omaosaluse suurus

Deleted: Omafinantseering ületab meetmes nõutavat määra vähemalt 20%.

Deleted: Omafinantseering ületab meetmes nõutavat määra vähemalt 10%.

Deleted: Omafinantseering ei ületa nõutavat määra.

Deleted: 6.

Deleted: Esmataotleja

Deleted: On esmataotleja *Leader* meetmest alates 2008 a (ühelt esmataotlejalt mitme projekti esitamise korral samas taotlusvoorus saab punkte projektitaotlus vastavalt taotleja eelistusele).

Deleted: 7.

Deleted: Noor ettevõtja

Deleted: Füüsilisest isikust ettevõtja, osaühingu või aktsiaseltsi kõik osanikud on taotlemise hetkel nooremad kui 40 aastat.

Vastavus Maaelu Arengukavale 2014-2020 ja EAFRD prioriteetidele, sihtvaldkondadele.

Meede aitab kaasa EAFRD prioriteedi 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine (sihtvaldkonnad 6A tegevusvaldkondade mitmekesistamine, uute väikeettevõtete ja töökohtade loomise hõlbustamine ja 6B maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine) ja prioriteedi 3 Toiduahela korraldamise edendamine …/ (sihtvaldkonnad 3A toormetootjate parem integreerimine toiduahelasse /…/ kohalike turgude edendamise ja lühikese tarneahela /…/ kaudu ning prioriteedi 1 Teadmussiire ja innovatsiooni parandamine maapiirkonnas (sihtvaldkond 1A innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades) elluviimisele. Prioriteedi 5 ressursitõhususe edendamine sihtvaldkonnad 5B… /energiakasutuse tõhustamine/.. ja 5C taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil/.

Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1303/2013, EL määrusele 1305/2013 artiklid: 14, 17, 19, 20, 35, 44.

7.1.1 MEEDE 1A COVID – 19 TAASTERAHASTU VAHENDITE TOEL ETTEVÕTLUSE ARENDAMINE JA MITMEKESISTAMINE

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

PLPK tegevuspiirkonna ettevõtjate peamiseks probleemiks on COVID-19 kriisist tulenev ettevõtlustulude langus ja tegevuse seiskumine. Esinesid tooraine ja tarnete raskused, vähenes külastajate arv ja investeerimisvõimekus, mis on viinud mikroettevõtjate jätkusuutlikkuse kriitilisse seisu.

Vajalik on toetada kohalike ettevõtjate tegevuse mitmekesistamist. Mitmekesistamise tööriistadeks on:

a) müügikanalite laiendamine

b) tegevusvaldkondade lisamine

c) kontaktivabade teenuste arendamine

Vajadus on toetada tootmise jätkamist, uute toodete ja teenuste turule toomist; kohalikule toorainele ja ressursile lisandväärtuse andmist.

Strateegia meetme eesmärk

PLPK tegevuspiirkonnas on jätkuvalt arenenud uuenduslik ettevõtlus ja säilinud/paranenud tööhõive. Spetsiifilised eesmärgid:

- tegevuspiirkonnas kohalikule toorainele ja ressursile on antud lisandväärtust;
- kasutusele on võetud uuenduslikke lahendusi;
- toimib mikroettevõtjate koostöö ja võrgustumine;
- teenuste, toodete kvaliteet ja kättesaadavus on paranenud.

Toetatavad tegevused

1. PLPK meetmes on lubatud investeeringud ja muud tegevused vastavalt hetkel kehtivale Leader määrusele:
2. Tootmis- või teenindushoonete, -rajatiste, -taristu rekonstrueerimine, renoveerimine ja kohandamine;
3. Seadmete, masinate (v.a mootorsõidukid, sh ka ATV) ja tarkvara hankimine;
4. Investeeringud taastuv(rohe)energia tootmisse ja energiasäästmisse;

5. Toodete, teenuste arendamine, turundamine ja veebidisain (sh e-pood), kvaliteedi tõstmine.

Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. dokumendid , mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel)

Meetme sihtgrupp on tegevuspiirkonnas vähemalt kuus kuud tegutsev alla 10 töötajaga (taotluse esitamise ajal) ettevõtja (AS, OÜ, FIE).

Meedet rakendatakse PLPK tegevuspiirkonnas: Häädemeeste vald, Kihnu vald, Pärnu linna Audru ja Tõstamaa osavallad, Saarde vald (haldusreformieelne Saarde valla territoorium), Tori vald (haldusreformieelne Sauga valla territoorium), Lääneranna vald (haldusreformieelsed Varbla ja Koonga valla territooriumid).

Lisaks Leader määruse § 37 nõuetele on kohaliku tegevusgrupi poolt kehtestatud taotlejale täiendavad tingimused meetme raames:

1. Meedet rakendatakse tootmise mitmekesistamisel mittepõllumajanduslikul suunal.
2. Roheenergia tootmist toetatakse kui toodetavat energiat tarbitakse ennekõike taotleja ettevõttes.
3. Projekteerimine ainutegevusena ei ole abikõlblik.
4. Taotleja võib esitada taotlusvooru ühe projektitaotluse.

Kohalik tegevusgrupp võib rakenduskavas sätestada muid täiendavaid nõudeid.

Lisaks Leader määruse § 37 nõutud dokumentidele peab Taotluse esitamisel projektitaotleja esitama järgmised dokumendid:

1. pakkumuskutse koos ühtse tehniliste tingimuste loeteluga hinnapakkujatele;
2. hinnapakkumus (hinnapakkumused);
3. toetatava tegevuse või investeeringu eesmärkide kirjeldus PLPK hindamiskriteeriumite lõikes, maksimaalselt kuni kaks A4 lehekülge.
4. Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaastaaruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri ja FIE-l Eesti Maksu ja tolliametile esitatud tuludeklaratsiooni E-vorm.
5. Tuua välja 2019 ja 2020 käive (käibemaks 20% ja 9% lõikes).
6. Kui ettevõtja on taotlenud kriisitoetuseid, siis tuleb ettevõtjal esitada ülevaade taotletud toetustest. Kui kriisitoetuse taotluseid ei rahastatud, esitada ülevaade, mis põhjusel taotlust ei rahastatud.

Toetuse maksimaalne suurus ja määr

1. Euroopa Liidu vahendite kasutamise põhimõtetest tulenevalt ei rahastata püsikulusid.
2. Toetust antakse taotlejale kuni 60 protsenti toetavate tegevuste abikõlblike kulude maksumusest, võttes lisaks arvesse kõiki riigiabi reeglitest tulenevaid piiranguid.
3. Maksimaalne projektitoetus ühes taotlusvoorus on 20 000 eurot ja minimaalne 2000 eurot, võttes lisaks arvesse PLPK jooksva aasta rakenduskava ja kõiki riigiabi reeglitest tulenevaid piiranguid.
4. Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud projektitaotluse esitamise hetkel kehtivas Leader määruses.
5. Kulud peavad olema selgelt põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud eesmärgi saavutamiseks.

Viide sihtvaldkonnale

Peamine sihtvaldkond: 6A tegevusvaldkondade mitmekesistamine, uute väikeettevõtete ja töökohtade loomise hõlbustamine.
Kaasnevad sihtvaldkonnad: 6B maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine; 1A innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades; 3A toormetootjate parem

integreerimine toiduahelasse; 5B… /energiakasutuse tõhustamine/.. ja 5C taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

1 Teadmussiire ja innovatsiooni parandamine maapiirkonnas; 3 Toiduahela korraldamise edendamine; 5 ressursitõhususe edendamine; 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine; Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1303/2013, EL määrusele 1305/2013 artiklid: 14, 17, 19, 20, 35, 44.

Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Ei kattu Eesti Maaelu arengukava 2014-2020 meetmetega.

Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

Väljundindikaatorid:

1. Ettevõtlusele suunatud projektide arv
2. Ettevõtlusele suunatud projektide toetussumma.
3. Ettevõtlusele suunatud projektide kogusumma.
4. Kohalike ressursside, sh kohalik toit töötlemisel lisandväärtust andnud projektide arv.
5. Kohalike ressursside, sh kohalik toit töötlemisel lisandväärtust andnud projektide toetussumma.
6. Noorte ettevõtjate projektitoetuste arv.

Tulemusindikaatorid:

1. Projektide tulemusena säilitatud töökohad (vähemalt 10).
2. Uuenduslikke tooteid, teenuseid loonud projektide arv (vähemalt 14).
3. Leader meetmest esmataotlejate arv (vähemalt 10).

Mõjuindikaatorid:

1. Tööhõive.
2. Innovaatiliste ettevõtlustegevuste arv.

Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

Vastavus taastekava meetmele

- Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta taastekava meetmele.

Taotluse põhjendatus

- Kirjeldada COVID-19 seotud mõjud ettevõtte tegevusele, sh tööhõivele.

Mõju

- Mõeldud on tulevaste kulude optimeerimisele ning kriisijärgses olukorras hakkamasaamisele (nt energiasäästumeetmed, uute ja rekonstrueeritud hoonete energiaklass jms).
- Kuidas projekti rakendamine mõjutab taotleja majandustegevuse jätkusuutlikkust.
- Kuidas aitab toetus kaasa töökohtade taastamisele ja säilitamisele.

Uuenduslikkus

- Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil;
- Uuenduslik tegevus lisandub KOV-i tasandil;
- Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil;

Kuidas kavandatav tegevus aitab taotleja kriisiolukorrast välja ja mida taotleja teeb teistmoodi.

7.2 Meede 2. AKTIIVNE KOGUKOND

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Tegevuspiirkonna peamine probleem on elanikkonna vähenemine. PLPK paljudes kantides napib teenuseid, kuna need ei ole hõreda asustuse tõttu tasuvad või ei ole neid veel jõutud arendada. Piirkonnas on vajadus külade-kantide identiteedi tugevdamise järele. Lahenduseks on kogukondade poolt korraldatavad sündmused, komplekssed kogukonna elavdamise tegevused ja nutikad transpordi lahendused (näiteks pakiautomaadid) sh lühikeste tarneahelate korraldamine. Vastavate teenuste korraldamine loob võimaluse koos käia renoveeritud avalikus kasutuses olevates hoonetes, tõstab elukvaliteeti, vähendab elanike kulutusi teenuse hankimisel ja annab kohapeal täiendavat tööhõivet.

Kogukondade rahaline võimekus ja teadmised ei ole piisavad, et projektitoetuseta käivitada kestlikke tegevusi kogukonna elavdamiseks ja kogukonnateenuseid. Lisaks ääremaaliste kantide teedevõrgu kehvale olukorrale on rida kante, kuhu ei jõua ka kiire internet, mis on kogukondades elukvaliteedi ja kogukonnateenuste pakkumisel oluliseks eeltingimuseks, sh avalikus kasutuses olevates hoonetes. Kogukonnakeskused saavad kaasa aidata kohaliku toodangu jõudmisele oma piirkonna inimesteni.

PLPK tegevuspiirkonna elukeskkond on atraktiivne ning kogukonnad on tugevad ja jätkusuutlikud.

Spetsiifilised eesmärgid:

- piirkonnas on välja arendatud kogukonna vajadustest lähtuvad kogukonda elavdavad tegevused ja kogukonnateenused;
- piirkondlikud eripärad on rakendatud elukeskkonna kujundamise hüvanguks;
- kogukondade koostöö ja noorsootöö on aktiviseerunud.

Meetmes toetatavad investeeringud ja tegevused on:

1. Avalikus kasutuses olevate hoonete renoveerimise ja rekonstrueerimisega seotud investeeringud.
2. Avalikus kasutuses olevate rajatiste korrastamine, ehitamine, rekonstrueerimine ja objektide tähistamine.
3. Seadmete, masinate ja tarkvara soetamine.
4. Noorte ja laste ettevõtlikkust ning aktiivsust arendavad tegevused.
5. Kogukonna ühistegevust, kogukonnateenuste rakendamist ja kogukonna elavdamist soodustavad huvitegevused.
6. Andmeside võimaluste laiendamine ja kaugtöökohtade loomine.
7. Ühisprojektide elluviimine.

Kohaliku tegevusgrupi poolt on kehtestatud taotlejale täiendavad tingimused meetme raames:

1. Projekteerimine ainutegevusena ei ole abikõlblik.
2. Uute hoonete ehitamine ei ole abikõlblik.
3. Maa ja kinnisvara ostmine ei ole abikõlblik.
4. Mootorsõidukite, sh ATV soetamine ei ole abikõlblik.
5.
6.
7. Kogukonna vajadustest lähtuvad teenused turutõrkega piirkondades, mille investeeringuid toetatakse 90 protsenti abikõlblikest kuludest, tuleb lähtuda järgmistest tingimustest:
    1) Piirkond, kus teenust pakutakse, on mõistliku suurusega;
    2) Teenus on kogukonna poolt pakutav ja liikmetele kättesaadav;
    3) Teenus on suunatud kogukonna liikmetele ja kogukonnas on piisavalt teenuse tarbijaid;
    4) Teenuse pakkuja on piirkonnas tegutsev ühendus;
    5) Kohalikul omavalitsusel ei ole teenuse pakkumise kohustust;
    6) Teenus on kasumit mittetaotlev;

Deleted: Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Deleted: ¶

Deleted: Tegevuspiirkonna peamine probleem on elanikkonna vähenemine, mis toimub eriti intensiivselt ääremaalistes kantides. Ühtlasi kasvab piirkonnas sesoonsus: rannikukandid on suviti rahvarohked, kuid talvisel ajal on elanikke mitmekordselt vähem. Linnalähistes kantides on elanikkond omakorda kasvanud: maale on kolinud palju linlasi, kellel ei ole maal elamise oskusi ja side kohaga puudub. PLPK tegevuspiirkonna MTÜde tihedus pindala ja elanike kohta on üks väiksemaid Eestis, mis on seletatav hõreda asustuse ja valglinnastumisega: inimkooslused on pidevas sesoonses muutuses. PLPK paljudes kantides napib teenuseid, kuna neid ei ole hõreda asustuse tõttu tasuvad või ei ole neid veel jõutud arendada (nt linna lähedal). Piirkonnas on vajadus külade-kantide identiteedi tugevdamise järele, et inimesed hooliks oma kodukandist.

Deleted: ¶

Deleted: Lahenduseks on kogukondade poolt korraldatavad sündmused, komplekssed kogukonna elavdamise tegevused ja nutikad transpordilahendused. Vastavate teenuste korraldamine loob võimaluse koos käia, tõstab elukvaliteeti, vähendab elanike kulutusi teenuse hankimisel ja annab kohapeal täiendavat tööhõivet. Kogukondade rahaline võimekus ja teadmised ei ole piisavad, et projektitoetuseta käivitada jätkusuutlikke tegevusi kogukonna elavdamiseks ja kogukonnateenuseid. Lisaks ääremaaliste kantide teedevõrgu kehvale olukorrale on rida kante, kuhu ei jõua ka kiire internet, mis on kogukondades elukvaliteedi ja kogukonnateenuste pakkumisel oluliseks eeltingimuseks, sh avalikus kasutuses olevates hoonetes. Kogukonnakeskused saavad kaasa aidata kohaliku toodangu jõudmisele oma piirkonna inimesteni.

Deleted: ¶

Deleted: Seos strateegia SWOT analüüsiga

Deleted: ¶

Deleted: Meede toetab SWOT analüüsis toodud tugevusi (Pärnu lähedus, hea elukeskkond, positiivne maine, loodus- ja kultuuriväärtused: UNESCO kultuuripärand Kihnus, Lottemaa, golfiväljakud jt) ja kasutab kirjeldatud võimalusi (osa-aja elanike arvu kasv rannikutel; elanike vananemine: tervise- ja hooldusteenuste nõudluse kasv) ning pidurdab võimalikke nõrkusi (elanike arvu vähenemine, sh noorte vähenemine, avalikus kasutuses olevate hoonete alakoormatus, mistõttu on neid kallis ülal pidada, sotsiaalne väheaktiivsus kohtadel, kaugemate kantide ääremaastumine, teenuste ahenemine ja kaugenemine).

Deleted: ¶

Deleted: Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisel saab projektitoetuse taotlejaks olla ainult KOV, sh ühe projektitaotluse kohta kuni 1,5 km ulatuses ja maksimaalselt ühe projektitaotluse kohta 10 000 eurot.

Deleted: Projektitaotlused 2009-2013 PLPK-s *Leaderist* ettevalmistatud tegevuste teostamiseks on abikõlblikud *mitmes etapis teostamiseks* järgmistele objektidele (vastavates piirsummades), MTÜ Kabli Külaseltsi Kabli seltsimaja (kuni 200 000 eurot), MTÜ Värava Teraapiatall (kuni 130 000 eurot), MTÜ Eassalu-Neitsi Külaselts Neitsiraba külastuskeskuse tuletõrjetiik (kuni 5000 eurot), MTÜ Paadrema Külaseltsi külakeskuse renoveerimine (kuni 36 000 eurot).

7) Teenust ei pakuta avatud turul ja see ei paku kõlvatut konkurentsi piirkonna ettevõtetele;
8) Teenust pakutakse kogukonnale mõõduka hinna eest või tasuta;
9) Teenuse pakkumisel kogukonnast väljapoole peab hind vastama turu tasemele.

Kogukonnateenuste suunad: vanurite abistamisteenus, laste mängutoa teenus, kogukonna müügipunkt, päästeteenistuse vabatahtlike komandode tegevus, saunateenus jms. Kogukonnateenuse projektitaotlus peab olema kinnitatud kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusega.

1. Toitlustamine on abikõlblik koolitustel ja noortele suunatud projektides.
2. Avalikus kasutuses olevate hoonete renoveerimise ja rekonstrueerimisega seotud investeeringud peavad olema kooskõlas omavalitsuse arengukavaga.
3. Kohalik tegevusgrupp võib rakenduskavas sätestada muid täiendavaid nõudeid.

Meetme sihtgrupp on KOV, MTÜ vähemalt kuus kuud tegutsev (sh kohalik tegevusgrupp) või SA.

Toetust rakendatakse PLPK tegevuspiirkonnas: Häädemeeste vald, Kihnu vald, Pärnu linna Audru ja Tõstamaa osavallad, Saarde vald (haldusreformieelne Saarde valla territoorium), Tori vald (haldusreformieelne Sauga valla territoorium), Lääneranna vald (haldusreformieelsed Varbla ja Koonga valla territooriumid).

Toetussummad ja piirmäärad

1. Toetuste andmisel kehtivad kõik riigiabi piirangud.
2. Toetust antakse kuni 90 protsenti toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
3. Taristuinvesteeringu, välja arvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest.
4. Maksimaalne projektitoetus perioodil 2014-2020 taotleja kohta kokku 200 000 eurot, ühes taotlusvoorus maksimaalne *investeeringu* projektitoetus 30 000 eurot ja minimaalne 1 000 eurot, ning maksimaalne mitteinvesteeringu projektitoetus 15 000 eurot ja mitteinvesteeringu minimaalne projektitoetus 1000 eurot, võttes lisaks arvesse PLPK jooksva aasta rakenduskava.
5. Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud taotluse esitamise hetkel kehtivas maaeluministeeriumi *Leader* määruses.
6. Abikõlblikud kulud peavad olema selgelt põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevused eesmärgi saavutamiseks ning PLPK strateegia meetme eesmärkide täitmisega seonduvad.
7. Meede sisaldab oskuste omandamise, arendamise tegevusi ja investeeringuid.
8. Euroopa Liidu vahendite jätkusuutliku kasutamise põhimõtetest tulenevalt ei rahastata püsikulusid.
9.
10. Abikõlblik on projektijuhtimine sihtasutustele, mittetulundusühingutele ühisprojektides.
11. Üks taotleja saab esitada taotlusvoorus korraga kaks projektitaotlust, millest ainult üks projekt saab olla investeeringu projektitoetuse taotlus (ka ühisprojekt on projektitaotlus).

Viide sihtvaldkonnale

Peamine sihtvaldkond: sihtvaldkonnas 6B maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine. Kaasnev sihtvaldkond: 6C info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

Deleted: Toitlustamine on abikõlblik koolitustel ja noortele suunatud projektides kuni 4 eurot osaleja kohta üks toidukord.

Deleted: valla

Deleted: Toetust rakendatakse PLPK tegevuspiirkonnas: Audru, Häädemeeste, Kihnu, Koonga, Saarde, Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa ja Varbla vallas.

Deleted: http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/*leader*/

Deleted: Eelistatud on ühisprojektitaotlused, kus tegevustes on vähemalt kaks kasusaajat.

Deleted: ¶

EAFRD prioriteedi 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine. Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1305/2013 artiklid: 20, 35, 14, 44.

Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Ei kattu Eesti Maaelu arengukava 2014-2020 meetmetega.

Väljundindikaatorid:

1. Meetmesse esitatud projektide arv,
2. Toetust saanud projektide arv ja toetussumma.
3. Tervisekäitumist suunavad, sh kohalikku toitu propageerivate projektide arv ja toetuse summa.
4. Meetmesse esitatud ühisprojektide arv ja toetuse summa.

Tulemusindikaatorid:

1. Kogukonna elavdamiseks tegevuste arv on kasvanud (vähemalt 70).
2. Avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse on lisandunud uusi noortele suunatud tegevusi (vähemalt 25).
3. Arendatud on kogukonna, kandi identiteeti tugevdavaid avalikkusele suunatud ühistegevusi; piirkondlikke tunnusüritusi (vähemalt 20).
4. *Leader* programmist esmataotlejate arv (vähemalt 25).
5. Ühisprojektide arv (vähemalt 20).

Deleted: 27

Deleted: 9

Deleted: 9

Deleted: 10

Deleted: 9

Mõjuindikaatorid:

1. Toetatud projektide kasusaajate rahulolu uuringute arv.
2. Ühistegevuses osalevate noorte arv.
3. Noorte ühistegevuste arv.
4. Kogukonda elavdavate tegevuste arv.
5. Kogukonnateenuste arv.

Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

Vastavus PLPK strateegiale meetme eesmärkidele ja rakenduskavale:

- Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale.

Tegevuste põhjendatus:

- Projektitaotlus on kooskõlas taotleja ja valla arengukavade ning tegevuskavadega. Projekt on taotlejale vajalik. Luuakse, arendatakse uusi kogukonda elavdavaid tegevusi, kogukonnateenuseid, avalikkusele, kogukonnale suunatud ühistegevusi.

Realistlikkus

- Projekti idee on teostatav. Taotleja on kompetentne projekti rakendama või on kaasanud vastavad partnerid. Rakendamise ajakava on realistlik.

Mõju ja sihtgruppide kaasamine

- On olemas plaan objekti halduskulude katmiseks. On mõeldud tulevaste kulude optimeerimisele (nt energiasäästumeetmed, rekonstrueeritud hoonetel energiaklass jms).
- Projekti rakendamine mõjutab taotleja majandustegevust.
- Tehakse koostööd piirkonnas. Mõjud piirkonnale, ääremaastumisele, kogukonnale. Kaasatakse kogukonda, sihtgruppe.

Uuenduslikkus

- Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil.

- Uuenduslik tegevus lisandub KOV-i tasandil.
- Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil.

Taotleja ja sihtrühm on noored

- Taotleja kõik juhatuse liikmed on nooremad kui 26 aastat (26 k.a taotlemise hetkel).

Esmataotleja

- On esmataotleja Leader meetmest alates 2008a (ühelt esmataotlejalt mitme projekti esitamise korral samas taotlusvoorus saab punkte projektitaotlus vastavalt taotleja eelistusele).

Projektitaotlusi hinnatakse hindamiskriteeriumite alusel. Hindamiskriteeriumitele vastavad hindepunktid kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.

Vastavus Maaelu Arengukavale 2014-2020 ja EAFRD prioriteetidele

Meede aitab eelkõige kaasa EAFRD prioriteedi 6 A Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine elluviimisele sihtvaldkonnas 6B maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine, 6C info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.

Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1305/2013 artiklid: 20, 35, 14, 44.

7.3 Meede 3. ROMANTILISE RANNATEE ÜHISTEGEVUS JA TURUNDUS

Deleted: Tabelis 14 toodud
Deleted: osakaalud kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.
Deleted: **Tabel 14**. Meede 2. Aktiivne kogukond hindamiskriteeriumid
Deleted: Nr
Deleted: Hindamiskriteerium
Deleted: Kriteeriumi kirjeldus
Deleted: 1.
Deleted: Vastavus PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale
Deleted: Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale
Deleted: 2.
Deleted: Tegevuste põhjendatus
Deleted: Projektitaotlus on kooskõlas taotleja ja valla arengukavade ning tegevuskavadega. Projekt on taotlejale vajalik. Luuakse, arendatakse uusi kogukonda elavdavaid tegevusi, kogukonnateenuseid, avalikkusele, kogukonnale suunatud ühistegevusi.
Deleted: 3.
Deleted: Realistlikkus
Deleted: ¶
Deleted:
Deleted: Projekti idee on teostatav. Taotleja on kompetentne projekti rakendama või on kaasanud vastavad partnerid. Rakendamise ajakava on realistlik.
Deleted: 4.
Deleted: Mõju ja sihtgruppide kaasamine
Deleted: On olemas plaan objekti halduskulude katmiseks. On mõeldud tulevaste kulude optimeerimisele (nt energiasäästumeetmed, rekonstrueeritud hoonetel energiaklass jms). Projekti rakendamine mõjutab taotleja majandustegevust. Tehakse koostööd piirkonnas. Mõjud piirkonnale, ääremaastumisele, kogukonnale. Kaasatakse kogukonda, sihtgruppe.
Deleted: 5.
Deleted: Uuenduslikkus
Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil.
Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub KOV-i tasandil.
Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil.
Deleted: Uuenduslikku tegevust ei lisandu.
Deleted: 6.
Deleted: Ühisprojekt
Deleted: Ühisprojektis partnereid vähemalt kaks.
Deleted: 7.
Deleted: Taotleja ja sihtrühm on noored
Deleted: Kõik juhatuse liikmed on nooremad kui 26 aastat (26 k.a taotlemise hetkel).
Deleted: 8.
Deleted: Esmataotleja
Deleted: On esmataotleja *Leader* meetmest alates 2008a (ühelt esmataotlejalt mitme projekti esitamise korral samas taotlusvoorus saab punkte projektitaotlus vastavalt taotleja eelistusele).

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

PLPK eripäraks paiknemine pikal rannajoonel kahel pool suvepealinna Pärnut. Samas on vähe võimalusi saada merele või kalastada, puuduvad parklad ja on raskendatud kallasrajale juurdepääs. Piisavalt ei ole viitasid ega infopunkte, napib kohalikke teenuseid ja peredele ning üksikkülastajatele sobivat majutust-toitlustust. Vaja on parandada piirkonna ettevõtjate, mittetulundusühingute ja kohalike omavalitsuste koostöös tegevuskeskkonda viies ellu Romantilise Rannatee (RR) turundusstrateegiat; luua uusi tooteid, teenuseid ja tõsta loodud toodete ja teenuste kvaliteeti, muutes Romantilise Rannatee kliendile juurdepääsetavamaks, sõbralikumaks ja tuntumaks.

Meetme üldeesmärk: Külastajate arv Romantilisel Rannateel Häädemeeste vald, Kihnu vald, Pärnu linna Audru ja Tõstamaa osavallad, Saarde vald (haldusreformieelne Saarde valla territoorium), Tori vald (haldusreformieelne Sauga valla territoorium), Lääneranna vald (haldusreformieelsed Varbla ja Koonga valla territooriumid) on kasvanud.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- lisandunud on ühistegevusi;
- puhkekeskkond on parendatud;
- paranenud on kogukondade, ettevõtete ja organisatsioonide koostöö.

Toetatavad tegevused

PLPK meetmes lubatud investeeringud ja muud tegevused (Leader määruse § 28, 30, 32 toodud nõuetest):

1. RR turundusstrateegiast lähtuvate ühisprojektide ja sündmuste korraldamine;
2. Kohaliku toidu ühisturundus (otse-tootjalt-tarbijale), sh RR toodete ja teenuste arendamiseks seadmete, vahendite ostmine;
3. RR visuaalsed maamärgid (RR kaubamärgi kujutise min kõrgus 2,2 meetrit), maamärkide tootmine, soetamine, paigaldamine jms.;
4. RR virtuaaltuuri platvormi ja sisu loomine.
5. Infoseminarid, õppereisid, koolitused
6. Romantilise Rannatee piirkonna mõju-, külastus- ja muud turismivaldkonna uuringud.

Kohaliku tegevusgrupi poolt on kehtestatud taotlejale täiendavad tingimused:

1. Abikõlblik on projektijuhtimine sihtasutustele, mittetulundusühingutele ühis- ja koostöö projektides.
2. Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud taotluse esitamise hetkel kehtivas maaeluministeeriumi Leader määruses.
3. Abikõlblikud kulud peavad olema selgelt põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud tegevused eesmärgi saavutamiseks ning PLPK strateegia meetme eesmärkide täitmisega seonduvad.
4. Meede sisaldab turundamise, arendamise tegevusi ja/või investeeringuid.
5. Euroopa Liidu vahendite jätkusuutliku kasutamise põhimõtetest tulenevalt ei rahastata püsikulusid.
6. Taotleja võib esitada taotlusvooru kuni kaks projektitaotlust, millest üks on ühisprojekt (sh partner ühisprojektis).
7. Projekteerimine ainutegevusena ei ole abikõlblik.
8. Ettevõtja saab meetmest taotleda toetust: a) virtuaaltuuridele b) maamärkide rajamisele c) sündmuste elluviimisele.

Deleted: Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus ... [3]

Deleted: PLPK eripäraks on rekreatiivsus: paiknemine pikal rannajoonel kahel pool suvepealinna Pärnut, olulisima pealinnavälise turismisihtkoha lähedal. Piirkonnas viibib lisaks turistidele veel arvukalt osa-aja elanikke, mis annab tegevuspiirkonnale lisavõimaluse ettevõtluseks. PLPK tegevuspiirkonnas on 2007-2013 perioodil välja töötatud piirkonna turismiressursside paremaks rakendamiseks Romantilise Rannatee (RR) koostöövõrgustik, turundusstrateegia ja kaubamärk, millega haakuvad tegevuspiirkonna sündmused. Mass-suvitamisega kaasneb terav sesoonsus, maakasutus- ja turvalisusprobleemid, mis sageli pahandavad põliselanikke ja rahulikku keskkonda eeldavaid ... [4]

Deleted: Piirkonna kasvav turismivoog ja osa-aja elanikkond, seda eriti sügistalvel, loob täiendavaid võimalusi turismifirmadele, uusi ... [5]

Deleted: RR muutub kliendile juurdepääsetavamaks, sõbralikumaks ja tuntumaks, seda koostöös MTÜ Liivi Lahe ... [6]

Deleted: Seos strateegia SWOT analüüsiga ... [7]

Deleted: Meede toetab SWOT analüüsis toodud tugevusi (Pärnu kui suvepealinna ja peamise Tallinna-välise turismisihtkoha asumine ... [8]

Deleted: Meetme üldeesmärk: **Külastajate arv Romantilisel Rannateel on kasvanud**.

Deleted: Meetmes toetatavad investeeringud ja tegevused on: ... [9]

Deleted: 1. Investeeringud RR keskkonda: juurdepääsude rajamist kallasradadeni, supluskohtadele; viidastamine, puhkekohtade ... [10]

Deleted:

Deleted: ¶

Deleted: 2. RR turundusstrateegiast (vt lisa 5) lähtuvate ühisprojektide elluviimine. ... [11]

Deleted: 3. Kohaliku toidu ühisturundus (otse-tootjalt-tarbijale), sh RR toodete ja teenuste arendamiseks seadmete, vahendite ... [12]

Deleted: RR visuaalsed maamärgid (RR kaubamärgi kujutise min kõrgus 2,2 meetrit), maamärkide tootmine, soetamine, paigaldamine ... [13]

Deleted: RR virtuaaltuuri platvormi ja sisu loomine. ... [14]

Deleted: Infoseminarid, õppereisid, koolitused ... [15]

Deleted: Romantilise Rannatee piirkonna mõju-, külastus- ja muud turismivaldkonna uuringud.

Deleted: ¶

Deleted: RR keskkonda (juurdepääsude rajamist kallasradadeni, supluskohtadele; viidad, puhkekohad jne) projektitaotlustes saab ... [16]

Deleted: Abikõlblik on projektijuhtimine sihtasutustele, mittetulundusühingutele ühis- ja koostöö projektides. ... [17]

Deleted: Kulude abikõlblikkus ja mitterahaline omafinantseering on reguleeritud taotluse esitamise hetkel kehtivas ... [18]

Deleted: Abikõlblikud kulud peavad olema selgelt põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud ... [19]

Deleted: Meede sisaldab oskuste omandamise, arendamise tegevusi ja/või investeeringuid. ... [20]

Deleted: Euroopa Liidu vahendite jätkusuutliku kasutamise põhimõtetest tulenevalt ei rahastata püsikulusid. ... [21]

Deleted: Toetatakse ühisprojektitaotlusi, kus tegevustes on vähemalt kaks partnerit. ... [22]

Deleted: Taotleja võib esitada taotlusvooru kuni kaks projektitaotlust. ... [23]

Deleted: Teadmussiirde projektis peab koolitaja esitama asjakohast suutlikkust tõendavas dokumendis andmed asjakohase ... [24]

Deleted: Projekteerimine ainutegevusena ei ole abikõlblik. ... [25]

Deleted: 11.Kohalik tegevusgrupp võib rakenduskavas sätestada muid täiendavaid nõudeid.

Kohalik tegevusgrupp võib rakenduskavas sätestada muid täiendavaid nõudeid.

Lisaks Leader määruse § 37 nõutud dokumentidele peab Taotluse esitamisel projektitaotleja esitama järgmised dokumendid:

1. hinnapakkumus (hinnapakkumused) v.a. ühisprojektid;
2. pakkumuskutse ja ühtne tehniline kirjeldus v.a. ühisprojektid;
3. sihtasutuse asutajate ja mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga nõukogu liikmete nimekiri;
4. toetatava tegevuse või investeeringu eesmärkide kirjeldus kuni 2lk A4 meetme hindamiskriteeriumite lõikes;
5. MTÜ, SA esitab mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga liikmete nimekirja, v.a usulised ühendused;
6. Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri ja FIE-l Eesti Maksu- ja Tolliametile esitatud tuludeklaratsiooni E-vorm.

Meetme sihtgrupp tegevuspiirkonnas on KOV, kohalik tegevusgrupp, vähemalt kuus kuud tegutsev SA, MTÜ, ettevõtja.

Toetussummad ja – määrad

1. Toetust antakse kuni 90 protsenti abikõlblike kulude maksumusest.
2. Taristuinvesteeringu, välja arvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest.
3. Kui projekti on kaasatud kasusaajaid kõikidest PLPK valdadest, siis maksimaalne projektitoetus programmperioodil taotleja kohta kuni 200 000 eurot.
4. Teistel projektidel on maksimaalne toetus ühes taotlusvoorus 70 000 eurot ja minimaalne 1000 eurot.
5. Meetme puhul rakenduvad vähese tähtsusega riigiabi reeglitest tulenevad piirangud.
6. Ühisprojektitaotluses on taotlejaks vähemalt kaks juriidilist isikut või füüsilisest isikust ettevõtja, kes tegutsevad kahe- kuni nelja-aastase tegevuskava alusel ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp.
7. Üle-rannateeliste RR sündmuste turundamise ja korraldamise ühisprojektide elluviimisel on maksimaalne toetus taotleja (sh iga koostööpartneri) kohta ühes taotlusvoorus 10 000 eurot ja minimaalne 2000 eurot.
8. RR visuaalsete ja interaktiivsete maamärkide (nende soetamine ja paigaldamine) maksimaalne toetus ühes taotlusvoorus 6000 eurot ja minimaalne 1000 eurot.

Väljundindikaatorid:

1. RR eripärale suunatud ühisprojektide arv.
2. RR eripärale suunatud ühisprojektide toetussumma.
3. RR eripärale suunatud ühisprojektide kogusumma.
4. Ühisprojektide arv.
5. Ühisprojektide toetussumma.
6. Ühisprojektide kogusumma.

Tulemusindikaatorid:

1. Romantilise Rannatee turundamist ja mainekujundust edendavaid projekte (5 projekti).
2. Oskuste omandamisega, sh toidukvaliteediga seotud koolituste arv (18 koolitust).

3. Parendatud, rajatud avalike pääsude (viidad, puhkekohad) arv kallasrajani, (9 projekti).
4. Läbiviidud kohaliku toidu maitseelamuste, turundusürituste arv (9 üritust).
5. Ühisprojekt või uuring TÜ Pärnu Kolledži turismikompetentsikeskusega arv (2 projekti).
6. Romantilise Rannatee turundamist ja mainekujundust edendavaid projekte (6 projekti).
7. Romantilise Rannatee nähtavuse suurendamine, koostöös Terra Maritimaga.
8. Romantilise Rannatee eksponeerimine messidel ja sündmustel 2017-2025.
9. Koostööprojektide arv (5-7 projekti). Ühisprojektide arv 3.

Mõjuindikaatorid:

1. RR kodulehe külastatavus
2. RR teenuste arvu kasv
3. RR võrgustiku liikmete arv.

Deleted: Puhkajate ööbimiste arv RR piirkonnas.

Deleted: Piirkonda laekuv tulumaks elaniku kohta.

Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

Vastavus PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale

- Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale.

Tegevuste põhjendatus

- Projektitaotlus on kooskõlas Romantilise Rannatee turundusstrateegiaga, tegevuskavaga. Luuakse, arendatakse uusi avalikkusele suunatud objekte, ühistegevusi, tooteid, teenuseid.

Realistlikkus

- Projektitaotlus on korrektselt ette valmistatud – olemas vajalikud load, projektid jms. Projektitaotluse äriidee on realistlik. Taotleja on kompetentne projekti rakendama või on kaasanud vastavad partnerid. Projekti rakendamise ajakava on realistlik.

Mõju piirkonnale

- Projektitoetuse tulemusena muutub Romantiline Rannatee visuaalsemaks. On olemas plaan kuidas katta objekti haldamise kulusid.
- Mõeldud on tulevaste kulude optimeerimisele (näiteks energiasäästumeetmeid, rekonstrueeritud hoonetel energiaklass jms). Projekti toetuse rakendamine mõjutab kohaliku tasandi valitsemise edendamist. Mõju tegevuspiirkonnale.
- Turundatakse uusi tooteid, teenuseid.

Uuenduslikkus

- Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil.
- Uuenduslik tegevus lisandub KOV tasandil.
- Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil.
- Uuenduslikku tegevust ei lisandu

Ühisprojekt(koostööprojekt)

- Projektitaotlusse on kaasatud partnerid rahvusvahelisel tasandil.
- Leader tegevusgrupi sees vähemalt kolme organisatsiooni või tegevusgrupi projektitaotlus avaldab mõju kogu tegevusgrupi tegevuspiirkonnale.
- Leader tegevusgrupi sees vähemalt kahe organisatsiooni ühine projektitaotlus.

Esmataotleja

- On esmataotleja Leader meetmest alates 2008.a (ühelt esmataotlejalt mitme projekti esitamise korral samas taotlusvoorus saab punkte projektitaotlus vastavalt taotleja eelistusele).

Projektitaotlusi hinnatakse hindamiskriteeriumite alusel. Hindamiskriteeriumitele vastavad hindepunktid kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.

Vastavus Maaelu Arengukavale 2014-2020 ja EAFRD prioriteetidele

Meede aitab kaasa EAFRD prioriteedi 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine sihtvaldkonna 6B (maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine ja sotsiaalse kaasamise läbi maaturismi) arendamisse, 6C info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades); prioriteedi 3 Toiduahela korraldamise edendamine …/ (sihtvaldkonnad 3A toormetootjate parem integreerimine toiduahelasse /…/ kohalike turgude edendamise ja lühikese tarneahela /…/ kaudu.

Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklitele: 14, 20, 35, 44.

7.4 Meede 4. REGIONAALSE JA PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ EDENDAMINE

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

PLPK asendist ja ressursibaasist tingituna on esmane rahvusvahelise koostöö ja turismiturunduse suund Läti ja Riia kui Baltimaade suurim turismiturg. Mitte vähem oluline ei ole aga ka Soome ja Rootsi piirkond. Vaja on üha enam töötajaid, kes suudavad rahvusvahelises keskkonnas hakkama saada. Venemaal on jätkuvalt palju Pärnut ja selle lähialasid tundvaid ja väärtustavaid inimesi. Hoolimata keerulisest poliitilisest olukorrast on ilmselt väärtuslik juba põlvkondade kaupa Pärnu piirkonnale lojaalsete puhkajatega kontaktide hoidmine. Arvestades Rail Balticu rajamist, millega paraneb juurdepääs Kesk-Euroopasse, ja Euroopa elanikkonna vananemisega 20-aasta tulevikus, mis kasvatab kordades nõudlust tervise- ja pansionaaditeenuse järele, siis on strateegiline sidemete loomine ja

Deleted: Tabelis 15 toodud

Deleted: osakaalud kinnitab PLPK juhatus rakenduskavaga.

Deleted: **Tabel 15**. Meede 3. Romantilise Rannatee ühistegevus ja turundus hindamiskriteeriumid

Deleted: Nr

Deleted: Hindamiskriteerium

Deleted: Kriteeriumi kirjeldus

Deleted: 1.

Deleted: Vastavus PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale

Deleted: Projektitaotluse toetatavad tegevused vastavad/ ei vasta PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale.

Deleted: ¶

Deleted:

Deleted: 2.

Deleted: Tegevuste põhjendatus

Deleted: Projektitaotlus on kooskõlas Romantilise Rannatee turundusstrateegiaga, tegevuskavaga. Luuakse, arendatakse uusi avalikkusele suunatud objekte, ühistegevusi, tooteid, teenuseid.

Deleted: 3.

Deleted: Realistlikkus

Deleted: ¶

Deleted:

Deleted: Projektitaotlus on korrektselt ette valmistatud – olemas vajalikud load, projektid jms. Projektitaotluse äriidee on realistlik. Taotleja on kompetentne projekti rakendama või on kaasanud vastavad partnerid. Projekti rakendamise ajakava on realistlik.

Deleted: 4.

Deleted: Mõju piirkonnale

Deleted: Projektitoetuse tulemusena muutub Romantiline Rannatee visuaalsemaks. On olemas plaan kuidas katta objekti haldamise kulusid. Mõeldud on tulevaste kulude optimeerimisele (näiteks energiasäästumeetmeid, rekonstrueeritud hoonetel energiaklass jms). Projekti toetuse rakendamine mõjutab kohaliku tasandi valitsemise edendamist. Mõju tegevuspiirkonnale. Turundatakse uusi tooteid, teenuseid.

Deleted: 5.

Deleted: Uuenduslikkus

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub tegevuspiirkonna tasandil.

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub KOV tasandil.

Deleted: Uuenduslik tegevus lisandub taotleja tasandil.

Deleted: Uuenduslikku tegevust ei lisandu.

Deleted: 6.

Deleted: Ühisprojekt(koostööprojekt)

Deleted: Projektitaotlusse on kaasatud partnerid rahvusvahelisel tasandil.

Deleted: *Leader* tegevusgrupi sees vähemalt kolme organisatsiooni või tegevusgrupi projektitaotlus avaldab mõju kogu tegevusgrupi tegevuspiirkonnale.

Deleted: *Leader* tegevusgrupi sees vähemalt kahe organisatsiooni ühine projektitaotlus.

Deleted: 7.

Deleted: Esmataotleja

Deleted: On esmataotleja *Leader* meetmest alates 2008a (ühelt esmataotlejalt mitme projekti esitamise korral samas taotlusvoorus … [26]

tugevdamine Poola ja eriti Saksamaa partneritega (uute koostöösidemete loomisel) ning kohapeal vastava (keele-) ja kultuurioskuste arendamine oluline.

Turismi arendamisel, eriti noortel ettevõtjatel on vajaka oskustest erinevate teenuste pakkumisel, piirkonna eripärase käsitöö turundamisel nii siseriiklikult kui piiriüleselt, toodete ja teenuste disainialaste oskuste arendamisel, millele lahendamisele saab kaasa aidata käsitöömeistrite koostööprojekti Julge unistada jätkumine.

Õppimine teiste kogemustest aitab kaasa piirkonna ühistegevuse arendamisele ning koostöö Pärnu Linnavalitsuse , SA Pärnumaa Arenduskeskus, MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu, MTÜ Eesti Maaturismi, MTÜ Hiidlaste Koostöökogu, MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökoguga ning TÜ Pärnu Kolledžiga, Tartumaa Sibulatee ja Põlvamaa Uma Mekk kohaturunduspiirkondade ja teiste võrgustikega loob eeldused innovaatiliste kogemuste rakendamiseks PLPK tegevuspiirkonnas.

Deleted: Pärnu Maavalitsuse,

Meetme eesmärk: tegevuspiirkonna ettevõtjate ja mittetulundusühingute riigisisene ja rahvusvahelise suhtlemise võimekus on paranenud.

Meetmes toetatavad tegevused on:

1. Piiriülese koostöö ettevalmistavad tegevused, rahvusvaheline koostöö.
2. Riigisisene koostöö.
3. Mainekujundusega seotud tegevused.

Riigisisese koostööprojektide temaatika:

1. Kohalik toit kättesaadavaks MTÜ Kodukant Läänemaa ja MTÜ Hiidlaste Koostöökoguga. (perioodil 2016-2018)
2. Eesti Toiduteel osalemine koostöös MTÜ Eesti Maaturism ja MTÜ Liivi Lahe Kalanduskoguga.
3. Piirkonna ühisturundus ja tootearendus koostöös MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu ja MTÜ Mulgimaa Arenduskojaga ning SAga Pärnumaa Turism (perioodil 2016-2019)OFF-GRID: Renewable Energy DIY for rural development-"Võrgust vaba energiatootmine DIY: taastoodetava energia kasutamine maamajanduse arendamiseks koostöös Läti (juhtivpartner), Leedu, Soome, Rootsi + jätkuprojekt
4. Rahvusvahelise konverentsi LINC 2019 korraldamine Eestis, koostöös Kodukant Läänemaa, Roheline Jõemaa ja Mulgimaa Arenduskoda tegevusgruppidega
5. Piirkonna ühisturundus koostöös MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu ja MTÜ Mulgimaa Arenduskojaga ning Pärnu Linnavalitsusega.
6. Muud juhatuse poolt algatatud ja üldkoosoleku poolt kinnitatud koostööprojektid.

Piiriüleste koostööprojektide temaatika:

Deleted: ¶

Deleted: ¶

1. Käsitöömeistrite töötoad Sloveenias ja Eestis (perioodil 2016- 2018).
2. Uueks perioodiks on allkirjastatud noorte koostööteemaline eellepe Tšehhi *Leader* tegevusgrupiga Šumperský Venkov – fookuses on noore oma ettevõtte rajamise ja ettevõtlusse kaasamise kogemused Tšehhi *Leaderis*. Omandatakse koostöökogemusi tehnika taaskasutuse töötubades (perioodil 2016-2019).
3. Kohaliku tasandi ja Leader koostöökogemused Eesti, Läti, Leedu *Leader* KTG-des (perioodil 2016-2020).
4. Mulgi Märgi tunnustussüsteemi ja tegevusgruppide koostöö arendamine koostöös MTÜ Mulgimaa Arenduskojaga kogemuste omandamine LINC konverentsidel (perioodil 2016-2019)
5. Meede on suunatud kohaliku tegevusgrupi arendamisele. Meede on avatud jooksvalt. Projektitaotlused ja ettevalmistavad tegevused ning piirmahud kinnitatakse PLPK üldkoosolekul. Koostööprojekte ei hinnata, need kiidab heaks PLPK üldkoosolek.

Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud on reguleeritud taotluse esitamise hetkel kehtiva maaeluministri *Leader*-meetme määrusega.

Selgitamaks välja, kas taotleja on hankija RHSi mõistes, on täiendavalt vajalik esitada mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu liikmete nimekiri, v.a usulised ühendused.

Meetme sihtgrupp tegevuspiirkonnas on kohalik tegevusgrupp.

Koostööprojekti taotluse esitamise otsuse võtab vastu PLPK üldkoosolek, seejärel edastatakse projektitaotlus PRIA-le.

Meede 4 koostööprojektide taotlusvoor on avatud jooksvalt ja tegevusgrupi projektitaotluste esitamise otsus võetakse vastu PLPK üldkoosolekul. Tegevusgrupi poolt esitatud projektitaotlusi PLPK hindamiskomisjonis ei hinnata. Koostööprojektide ettevalmistavad projektid kinnitatakse PLPK juhatuse otsusega.

Koostööprojekti nõuded, abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud on toodud kehtivas *Leader*-määruses.

Toetussummad ja –määrad:

- Piiriülese koostöö ettevalmistamine 100 protsenti abikõlblike kulude maksumusest.
- Koostööprojektid kuni 90 protsenti abikõlblike kulude maksumusest.
- Toetuse miinimumsumma on 1000 eurot ja maksimumsumma 200 000 eurot. Sõltuvalt taotluse iseloomust võib toetus olla vähese tähtsusega abi.

Deleted: 2 000

Väljundindikaatorid:

1. Piiriüleste koostööprojektide arv.
2. Riigisiseste koostööprojektide arv.
3. Koostööprojektide toetussumma.
4. Koostööprojektide kogusumma.
5. Koostöös osalevate *Leader* tegevusgruppide arv.

Tulemusindikaatorid:

Koostööprojektide arv (3-7 projekti).

Deleted: 3-5

Vastavus Maaelu Arengukavale 2014-2020 ja EAFRD prioriteetidele.

1. Meede aitab kaasa EAFRD prioriteedi 6 Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine sihtvaldkonna 6B (maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine) arendamisse. Prioriteedi 1 Teadmussiire ja innovatsiooni parandamine maapiirkonnas (sihtvaldkond 1A innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmiste baasi arendamine maapiirkondades) elluviimisele.
2. Meetme tegevused tuginevad Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1305/2013 artikkel 44.

8. Projektitaotluste vastuvõtmine ja hindamine.

PLPK kontrollib projektitaotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist. PLPK kontrollib projektitoetuse taotleja, projektitaotluse ja toetatava tegevuse vastavust strateegias ja rakenduskavas, sealhulgas strateegia meetmes esitatud nõuetele. Kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente või kui esitatud dokumendis puuduvad projektitaotluse hindamiseks vajalikud andmed, nõuab PLPK projektitoetuse taotlejalt vajalike andmete ja dokumentide esitamist.

Strateegias ja rakenduskavas esitatud nõuetele vastavaid projektitaotlusi hindab PLPK hindamiskomisjon strateegias ja rakenduskavas esitatud hindamiskriteeriumite alusel ning teeb strateegia meetme eelarve piires põhjendatud ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestusse seadmise kohta ning iga projektitaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ja projektitaotluse rahastamise suuruse kohta. PLPK võib jätta projektitaotluse hindamata, kui projektitaotlus ei vasta strateegias või rakenduskavas esitatud nõuetele või kui projektitoetuse taotleja ei ole esitanud nõutavaid andmeid või dokumente määratud tähtaja jooksul. PLPK edastab hindamata jäetud projektitaotluse PRIAle koos märkusega hindamata jätmise kohta.

PLPK hindamiskomisjon jätab hindamata projektitaotluse, mille on esitanud kohalik tegevusgrupp. PLPK edastab hinnatud projektitaotlused PRIAle koos projektitaotluste hindamise protokolliga.

Projektitaotluste menetlemisel ja hindamisel on järgmised põhimõtted:

1. PLPK juhatus kinnitab ja avalikustab tegevuspiirkonna elanikele oma veebilehel neli nädalat enne projektitaotluste vastuvõtu algust projektitaotluse hindamiskriteeriumid ja hindamise korra, sealhulgas projektitaotluste paremusjärjestuse koostamise korra.
2. Hindamiskomisjoni liimete arvu ja kooseisu määrab PLPK juhatus. Igale hindamiskomisjoni liikmele valitakse asendusliige. Hindamiskomisjoni liikmetest kolmandik vahetub kolme aasta jooksul arvates nende liikmete valimisest.
3. PLPK üldkoosolekul, juhatuse koosolekul või põhikirjas ettenähtud muus organis otsuste vastuvõtmisel võib olla iga huvirühma liikmete hääleõiguse esindatus kuni 49 protsenti.
4. Hindamiskomisjon valib komisjoni liikmete hulgast esimehe ja aseesimehe.
5. Hindamiskomisjoni töövorm on komisjoni kinnine istung, mille valmistab ette ja kutsub kokku hindamiskomisjoni esimees või tema äraolekul aseesimees.
6. Hindamiskomisjoni töö tehnilise teenindamise tagab PLPK tegevjuht.
7. Hindamiskomisjon on otsustusvõimeline kui istungist võtab osa 2/3 hindamiskomisjoni liikmetest.
8. Hindamiskomisjoni liige taandab ennast meetme taotlusvooru hindamisest, kui liige ja projektitaotluse esitanud isik on haldusmenetluse seaduse § 10 lõike 1 tähenduses seotud isikud.
9. Hindamiskomisjonil on õigus projektitaotluses kavandatava tegevuse osas lisateabe saamiseks kutsuda hindamiskomisjoni istungile juhatusega kooskõlastatult ekspert.
10. Hindamiskomisjon parema ülevaate saamiseks võib vajadusel tutvuda projektitaotluses planeeritava investeeringuga taotleja juures kohapeal.
11. Hindamiskomisjon hindab iga projektitaotluse vastavust PLPK strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale. Kui hindamiskomisjon otsustab, et projektitaotlus ei vasta strateegiale, meetme eesmärkidele või rakenduskavale, saab projektitaotlus 0 hindepunkti ja seejärel projektitaotlust edasi ei menetleta.
12. Hindamiskomisjoni liige hindab nõuetele vastavaid projektitaotlusi meetme hindamiskriteeriumite alusel, täites individuaalse hindamislehe e-pria keskkonnas.
13. Projektitaotluste paremusjärjestuse moodustamiseks liidetakse hindamisel osalenud hindamiskomisjoni liikmetelt saadud projektitaotluste hindamise individuaalse hindamislehe hindepunktid hindamiskriteeriumite lõikes kokku ja jagatakse projektitaotlusi hinnanud hindamiskomisjoniliikmete arvuga, mille tulemusel saadakse hindamiskriteeriumi

Deleted: Vajadusel kaasatakse asendusliige.

Deleted:

koondhindepunkt. Kõigi hindamiskriteeriumite koondhindepunktide liitmise tulemusena moodustub projektitaotluse koondhindepunkt.

14. Projektitaotluste paremusjärjestuse moodustamisel loetakse paremaks kõrgema keskmise hindepunktide summa saanud projektitaotlus. Võrdsete hindepunktide korral eelistatakse: 1)suurema omaosalusega projektitaotlust; 2) esmataotlejat; 3) loosi alusel.
15. Hindamiskomisjon esitab PLPK juhatusele projektitaotluste hindamise protokolli, milles on märgitud projektitaotluse vastuvõtu tähtaeg, aeg millal töörühm hindas projektitaotlust, töörühma koosseis, iga projektitaotluse koondhindepunktid hindamiskriteeriumite kaupa koos iga hindamiskriteeriumi koondhindepunkti põhjendusega, hindamata jäetud projektitaotlus koos hindamata jätmise põhjendusega ja muu oluline teave projektitaotluse hindamisega seotud asjaolude kohta. Projektitaotluste hindamise protokollile kirjutavad alla hindamiskomisjoni esimees ja kõik hindamises osalenud hindamiskomisjoni liikmed.
16. Lähtudes hindamiskomisjoni protokollist võtab PLPK juhatus vastu otsuse projektitaotluse paremusjärjestusse seadmise kohta koos toetussummadega, mis edastatakse kahe nädala jooksul arvates projektitaotluse hindamise otsuse tegemisest PRIA-le koos hindamiskomisjoni protokolli ärakirjaga (va koostöö- ja kogukonnateenuste projektitaotlused).
17. Projektitaotluse rahastamiseks peab projektitaotluse koondhindepunkt olema vähemalt 40% hindamiskriteeriumite maksimaalsetest hindepunktidest.
18. Leader määruse muutumisega kaasneb joonealuste teema

9. Strateegia seire, muutmine, eelarvejaotus

9.1 Strateegia seire ja muutmine

Seirekomisjoni moodustab PLPK juhatus. Seirekomisjon on viie liikmeline, kuhu kuulub tegevjuht ja meetmespetsialistid. Seirekomisjoni tööd juhib tegevjuht.

Seire eesmärk on jälgida jooksvalt PLPK strateegia meetmete eesmärkide täitmist, so tulemusindikaatorite tasemete saavutamist.

Selleks:
1. Peetakse arvestust strateegia meetmes taotletud väljundindikaatorite kohta.
2. Peetakse arvestust strateegia meetmes tulemusindikaatorite tasemete kohta.
3. Jälgitakse ja analüüsitakse strateegia meetme mõjuindikaatorite muutusi.

Seirekomisjonil on õigus teha meetme tulemusindikaatorite täitumisel strateegia muutmise ettepanek või osade tulemusindikaatorite täitumisel rakenduskavas hindamiskriteeriumite muutmist.
Seirekomisjon esitab seiretulemuste protokolli eelmise kalendriaasta kohta ja strateegia uuendamise ettepaneku PLPK juhatusele hiljemalt 1. märtsiks. PLPK edastab seireandmed igal aastal 15. märtsiks Maaeluministeeriumile.

Strateegia muutmise ettepaneku väljatöötamiseks moodustatakse kolme sektori esindajate kaasamise põhimõtteid järgides töögrupid järgmiste eesmärkidega:

1. Ettevõtluse arenduse töögrupi ülesandeks on PLPK strateegia Meede 1 seireandmetest tulenevalt strateegia muudatusettepanekute esitamine PLPK juhatusele.
2. Kogukonna arenduse töögrupi ülesandeks on Meede 2 seireandmetest tulenevalt strateegia muudatusettepanekute esitamine PLPK juhatusele.
3. PLPK tegevuspiirkonna kui terviku Romantilise Rannatee arenduse töögrupi ülesandeks on PLPK Romantilise Rannatee meetme ning regionaalse ja piiriülese koostöö edendamise meetme seireandmetest tulenevalt strateegia muudatusettepanekute esitamine PLPK juhatusele.

PLPK juhatus esitab eelpool nimetatud töögruppide strateegia muutmise ettepanekud PLPK üldkoosolekule PLPK 2014-2020 strateegia muutmise otsuse tegemiseks.

PLPK strateegia 2014-2025 on avalikustatud PLPK kodulehel www.plp.ee.

Deleted: 2020

9.2 PLPK eelarvejaotus

PLPK jätkusuutlikkus tagatakse liikmemaksudest, projektidest laekuvatest tuludest ja PLPK strateegia alusel Maaeluministri määrusega „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus“ antava toetusega.

Liikmemaksudest laekuvat tulu kasutatakse PLPK jooksvateks finantsilisteks vajadusteks rahavoogude garanteerimisel ja vajadusel kasutatakse ka pangalaenu.

„Kohaliku tegevusgrupi toetuse ja LEADER-projektitoetuse“ 2014-~~2020~~ 2025 perioodi eelarvest 80 protsenti jaguneb PLPK strateegia meetmete vahel vastavalt Tabelile 16.

Tabel 13. Meetmete toetuse ja omafinantseeringu määrad.

Meede	**Osakaal eelarvest %**	**Toetus %** abikõlblikest kuludest	**Omafinantseering %**
Meede 1 Ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine	kuni 50	kuni 60 *	vähemalt 40,
Meede 1A COVID -19 Ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine	kuni 5	Kuni 60*	Vähemalt 40
Meede 2 Aktiivne kogukond	kuni 25	kuni 90*	vähemalt 10
Meede 3 Romantilise Rannatee ühistegevus ja turundus	kuni 14	kuni 90*	vähemalt 10
Meede 4 Regionaalse ja piiriülese koostöö edendamine	kuni 6	ettevalmistavad tegevused 100, projektitoetused 90	ettevalmistavad tegevused 0 ja projektitoetused 10

Deleted: kogukonnateenuste projektitaotlustel vähemalt 10

Deleted: 30

Deleted: 15

Deleted: 5

** - Taristuinvesteeringu, välja arvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60 protsenti investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 90 protsenti abikõlblikest kuludest.*

Tegevuspiirkonna edendamisel on oluline ettevõtluse arendamine ja töökohtade loomine, millele suunatakse meetmete eelarvest 50 protsenti kogu projektitoetuste mahust

Tegevuspiirkonna edendamisel on oluline ettevõtjate peamiseks probleemiks on COVID-19 kriisist tulenev ettevõtlustegevuse langus. Esinesid tooraine ja tarnete raskused, vähenes külastajate arv ja investeerimisvõimekus, mis on viinud mikroettevõtjate jätkusuutlikkuse kriitilisse seisu. Vajadus on toetada tootmise jätkamist, uute toodete ja teenuste turule toomist; kohalikule toorainele ja ressursile lisandväärtuse andmist COVID-19 ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine meetme eelarvest 5 protsenti.

Mittetulundussektori tegevuste toetamise osakaal eelarves on samuti 50 protsenti, mis omakorda jaguneb järgmiselt:

- Aktiivne kogukond - kuni 25 protsenti
- Romantilise Rannatee ühistegevus ja turundus kuni 14 protsenti
- Regionaalse ja piiriülese koostöö edendamine kuni 6 protsenti

Deleted: 30

Deleted: 15

Deleted: 5

Projektitoetuste (80 protsenti) eelarve planeeritav jaotus aastate lõikes *Leader* programmperioodiks on kirjeldatud Tabelis 17.

Tabel 14. Projektitoetuste eelarve jaotus 2015-2022.

Deleted: 2020

% eelarvest	2015	2016	2017	2018	2019	2020
80	0	33	54	13	0	0

% eelarvest	2021	2022
80	70	30
100	COVID -19 100	

Arvestades eelmise 2007–2013 ja 2014-2020 perioodi kogemusi planeerib PLPK viimased projektitaotluste vastuvõtuajad ~~2019~~ 2022. aastaks. Alates 2020 kavandatakse projektitaotluste vastuvõttu eesmärgiga ära kasutada vabanenud vahendid. Meede 4 Regionaalse ja piiriülese koostöö edendamise meede avatakse 2016 a kogumahus perioodiks 2016-~~2020~~-2022 ja kasutatakse vastavalt projektitaotluste esitamise otsusele, mis võetakse vastu PLPK üldkoosolekul ja esitatakse jooksvalt PRIA-le. 20 protsenti strateegia rakendamise eelarvest planeerib PLPK kohaliku tegevusgrupi kui organisatsiooni toimimiseks ja tegevuspiirkonna elavdamiseks tehtavateks kuludeks, mida kasutatakse säästvalt, et tekiks reserv pärast 2020 aastat projektide menetlemiseks ja organisatsiooni toimimiseks. Maaeluministri 23. oktoobri 2015.a määruse nr 11 alusel "Kohaliku tegevusgrupi toetuse ja LEADER projektitoetuse eelarve suurendamine üleminekuperioodiks määratud vahenditest aastateks 2021-2022" määramise alusel eraldatud vahendid, projektitaotluste elluviimise tähtajaga detsember 2025.

PLPK strateegia eesmärkide elluviimiseks kasutatakse võimalusel ka täiendavaid rahastusallikaid eelkõige partneritega koostöö arendamise kaudu ja ühishuvist lähtuvate sündmuste ja koolituste korraldamisega (vt Tabel 18).

Tabel 15. Pärnu Lahe Partnerluskogu koostöövõimalused ja täiendavad rahastusallikad.

Tegevus	Partnerid	Täiendav rahastusallikas
Koolitused lasteasutustes kohaliku kvaliteetse mahetoidu edendamiseks	Liivi Lahe Kalanduskogu, Eesti Maaturism, Taluliit, Maheliit, talunikud, KOV, *Leader* KTG-d	PRIA koolitusmeede, Kalanduspiirkondade säästev areng
Toidutöötlejate koolitused kohaliku- ja mahetoidu edendamiseks	Liivi Lahe Kalanduskogu, Taluliit, Maheliit, toidu väiketöötlejad, talunikud, Veterinaar- ja Toiduamet	PRIA koolitusmeede, Kalanduspiirkondade säästev areng
Noortele suunatud koolitus	Sotsiaalministeerium, Haridusministeerium, Hasartmängumaksu Nõukogu, Töötukassa, Erialaliidud, KOVd	KÜSK, Sotsiaalministeerium, Töötukassa, SA Innove
Merekultuuri, kohaliku toidu edendamise projektid	Liivi Lahe Kalanduskogu, KOVd, MTÜd, Pärnu Maavalitsus	Interreg, EL programmid, Kalanduspiirkondade säästev areng
Ettevõtjate, arendajate ja käsitööliste õppereiside projektid	SA Tõstamaa Mõis, Omavalitsused, Eesti Maaturism, MTÜd, Pärnu Maavalitsus	Põhjamaade Ministrite Nõukogu rahastus

Jätkuva koostöö tulemusena saavutatakse koostöö ja sidusus maaturismi arendamisel ja turundamisel SA Pärnumaa Turism, MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu, MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu ja MTÜ Eesti Maaturismiga.

10. PLPK sisehindamine

PLPK kui organisatsiooni tegevuse kohta viiakse jooksvalt läbi üks kord aastas sisehindamine, mille eesmärgiks on õppida saadud kogemustest, kohandada oma tegevuskava ja analüüsida organisatsiooni jätkusuutlikkust.

PLPK revisjoni komisjon viib läbi koos juhatusega sisehindamise, kasutades enda teadmisi ja oskusi. Sisehindamise tulemused kohaliku tegevusgrupi arengu kohta ning neist tuletatud järeldused esitatakse PLPK üldkoosolekule, et vajadusel viia sisse muudatused strateegilistesse otsustesse.

11. PLPK strateegia seotus KOVde ja riiklike arengukavadega

PLPK strateegia on seotud tegevuspiirkonna valdade arengukavadega ja tegevuspiirkonna eripära kajastava Romantilise Rannatee arendamisega 9 valla territooriumil (vt Tabel 19). Romantilise Rannatee turundusstrateegia (vt Lisa 5) on eraldi dokumendina strateegiale lisatud.

Tabel 16. PLPK ja valdade arengukavade ühisosa (Allikas: PLPK, valdade arengukavad).

Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonna strateegiaga seonduvad tegevussuunad	**Milliste valdade arengukavas toodud esile**
Koostöö *Leader* tegevusgrupiga PLPK, Romantilise Rannatee arendamine	~~Audru~~, Pärnu linn, Häädemeeste, Kihnu, ~~Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla, Koonga, Sauga,~~ Saarde, Lääneranna vald, Tori vald
Kvaliteetne elukeskkond	~~Audru~~, Häädemeeste, Kihnu, ~~Koonga~~, Saarde, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla,~~ Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald
Soodne ettevõtluskliima	~~Audru,~~ Häädemeeste, Saarde, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa,~~ Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald, Pärnu linn
Atraktiivsed puhke-, spordi- ja turismivõimalused	~~Audru,~~ Häädemeeste, Kihnu, Saarde, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla,~~ Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald
Elujõuline kogukond, külade säilitamine	~~Audru~~, Häädemeeste, Kihnu, ~~Koonga~~, Saarde, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla,~~ Pärnu linn, Lääneranna vald, Tori vald,
Jätkusuutlikult arenev kultuur	~~Audru~~, Häädemeeste, Kihnu, Saarde, Pärnu linn, Lääneranna vald, Tori vald, ~~Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla~~
Noorte huvi tõstmine kodukoha vastu, noorte tegevuste toetamine	~~Audru,~~ Häädemeeste, Kihnu, Saarde,Tori vald, Pärnu linn, Lääneranna vald, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa~~
Keskkonna, looduse ja pärandkultuuri hoidmine	~~Audru,~~ Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald, Häädemeeste, Kihnu, ~~Koonga,~~ Saarde, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla~~
Turvaline sotsiaalkeskkond	~~Audru,~~ Häädemeeste,Kihnu, Saarde, Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla~~
Infrastruktuuri edendamine	~~Audru,~~ Häädemeeste, Kihnu, Saarde, Pärnu linn, Tori vald, Lääneranna vald, ~~Sauga, Tahkuranna, Tõstamaa, Varbla~~
Rahvastikualaste näitajate paranemine	~~Audru, Sauga, Tahkuranna,~~ Pärnu linn, Tori vald, Häädemeeste vald,
Kaubanduse ja teenuste arendamine nii	~~Audru~~, Pärnu linn, Kihnu

Kohalikele elanikele kui külalistele	
Toimivad sadamad, lautrid	~~Audru~~,Pärnu linn, Kihnu,~~ Sauga, Tõstamaa,~~ Häädemeeste, Tori vald

PLPK strateegia on olulises osas kooskõlas piirkonna omavalitsuste arengukavade eesmärkidega, panustades rohkemal või vähemal määral nende saavutamisse. Avalikus kasutuses olevate hoonete renoveerimise ja rekonstrueerimisega seotud projektitaotluste investeeringud PLPK Meetmest 2 Aktiivne kogukond peavad olema kajastatud PLPK liikmesvalla arengukavas.

PLPK strateegia ja kohaliku tasandi arengukavade sidususe tagamiseks ning prioriteetide ühtlustamiseks tehakse koostööd Pärnu maakondlike arendajatega temaatilistel nõupidamistel. Koostöö jätkub Pärnumaa Ettevõtluse Arendamise Keskuse, Sihtasutusega Pärnumaa Turism ja TÜ Pärnu Kolledži kompetentsikeskusega, ettevõtlussektori aktiviseerimisel, tööhõive tagamisel ja turismiarendamise teemadel.

PLPK strateegia on seotud järgnevate maakonna ja riigitasandi arengukavade ja –strateegiatega ja koostööpartneri Eesti Maaturismi arengukavaga järgnevate olulisemate eesmärkide ja temaatikaga:

- **Noortevaldkonna arengukava 2014-2020**[1] eesmärgiks on luua noortele paremad võimalused arenguks ja eneseteostuseks, et toetada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist. Selle fookuses on noorte loome- ja arengupotentsiaali avamine, noorte tõrjutuse riski vähendamine, noorte otsustes osalemise toetamine, edukus tööturul ning noortevaldkonna mõjusam toimimine.
- **Eesti Maaturismi arengukava 2015-2020**[2], mis toetab rahvuslikul ja regionaalsel kultuuripärandil ning elulaadil baseeruvat kohalike inimeste poolt juhitud turismi arendamist.
- **Pärnu maakonna arengustrateegia Pärnumaa 2030+**[3] rõhutab olulisel määral uute töökohtade loomist ja turismimajanduse arengut.
- **Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020**[4] on otseselt *Leader* strateegiate koostamise aluseks. Maaelu Arengukava prioriteet nr 6 on otseselt haakuv PLPK eesmärkidega. Maamajandus ja maapiirkonna elukeskkond on mitmekesine pakkudes alternatiivseid tööhõivevõimalusi põllumajandusest vabanevale tööjõule ning tuginedes kohalikul ressursil ja potentsiaalil põhinevatele lahendustele.
- **Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020**[5] keskendub toimepiirkondade terviklikkust ja konkurentsivõimet soosivale elu- ja ettevõtluskeskkonna ja piirkonnaspetsiifiliste ressursside oskuslikumale kasutamisele ning piirkondade tugevamale sidustatusele ja arendusvõimekusele.
- **Eesti riikliku turismiarengukava 2014-2020**[6] visiooniks on aastaks 2020 Eesti kui turistidele tuntud ja hea mainega Põhjamaade turismisihtkoht. PLPK strateegiaga arendatakse piirkondlikku koostööprojekti Romantiline Rannatee, mis rõhutab kogukondlikku eripära, maaturismi ettevõtlust, samuti ligipääse ning ühendusi kallasradadeni - strateegia on turismiarengukavaga kooskõlas.
- **Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020**[7] rõhutab väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamist ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamist.

[3][1] https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/noortevaldkonna_arengukava_2014-2020.pdf

[2] http://www.maaturism.ee/index.php?id=arengukava

[4][3] http://pol.parnumaa.ee/files/170.pdf
http://www.agri.ee/sites/default/files/content/arengukavad/mak-2014/mak-2014-arengukava-2014-05-22.doc

[5] https://www.siseministeerium.ee/regionaalarengu-strateegia/

[6] https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/3191/1201/3015/lisa.pdf

[7] http://www.emsl.ee/sites/default/files/files/UKP_rakenduskava_final.pdf

- **Üleriigiline planeering Eesti 2030+**[8] peab oluliseks tasakaalustatud ja kestlikku asustuse arengut, sh: olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamist; töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamist.

[8] https://eesti2030.wordpress.com/

Pärnu Lahe Partnerluskogu integreeritud arengustrateegia meetmete sidusust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nim
prioriteetide, artiklite ja Maaelu Arengukavale 2014-2020 sihtvaldkondade eesmärkidega kajastab Tabel 20.

Tabel 17. PLPK Strateegia meetmete sidusus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteetide, artiklite ja Maaelu
Arengukava 2014-2020 sihtvaldkondadega.

MAK Sihtvaldkond	(EL) nr 1305/2013 prioriteet	PLPK Meede	PLPK meetme(te) tegevuste seose selgitus	(EL) nr 1305/2013 artiklid, mida rakendatakse PLPK strateegia meetmetes
Prioriteet:1. Teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele:				
1.A	Innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades	1	Innovatsioon käesolevas strateegias on uuenduslikkus. *Leader*-koostöö üks eesmärke on teadmussiirde toetamine mikroettevõtluse ja kohalike teenuste arendamisel.	14, 17,19, 20, 35, 44.
Prioriteet 3. Toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele:				
3A	toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllu majandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu	1	Investeeringud tootmis- või teenindushoonete, rajatiste, -taristu ehitamine, rekonstrueerimine, renoveerimine, seadmete, masinate ja tarkvara hankimine on prioriteediga kooskõlas.	14, 17,19, 20, 35, 44.
Prioriteet 5. Ressursitõhususe edendamine ning vähese CO2-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris, keskendudes järgmistele valdkondadele:				

5B	energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetetööstuses	1	Investeeringud taastuvenergia tootmisse ja energiasäästmisse, kohaliku toidu pakkumisel sh ühis- ja koostööprojektides.	14, 17,19, 20, 35, 44.
5C	taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil	1	Investeeringud mikroettevõtete arengusse, väiketaristusse ja ühistöö sh katseprojektid, mis toetavad taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja kohalikul toormel baseeruva biomajanduse arengut.	14, 17,19, 20, 35, 44.
Prioriteet 6. Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:				
6A	tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;	1,2,3,4	*Leader*-koostöö, kohaliku arengu ja Romantilise Rannatee turundusstrateegia elluviimiseks. Investeeringud mikroettevõtete arengusse, teadmussiirde toetamiseks ja avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse, andmeside väiketaristusse, ühistegevused, sh katseprojektid on tegevused, mis on prioriteediga kooskõlas.	14, 17,19, 20, 35, 44.
6B	maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;	1,2,3,4	*Leader*-koostöö, kohaliku arengu ja Romantilise Rannatee turundusstrateegia elluviimiseks. Investeeringud mikroettevõtete arengusse, teadmussiirde toetamiseks ja avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse, andmeside väiketaristusse, ühistegevused, sh katseprojektid on tegevused, mis on prioriteediga kooskõlas.	14, 17,19, 20, 35, 44.
6C	info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.	2	Kohaliku arengu ja Romantilise Rannatee turundusstrateegia elluviimiseks. Investeeringud mikroettevõtete arengusse, teadmussiirde toetamiseks ja avalikus kasutuses olevatesse hoonetesse, andmeside väiketaristusse, ühistegevused, sh katseprojektid on tegevused, mis on prioriteediga kooskõlas.	20, 35, 44.

LISA 1. Kokkuvõte PLPK juhatuse liikmete küsitlusest

28.01.2014. 2014-2020 meetmete kohta, (vastajaid 11 juhatuse liiget):

2007-2013 rakendas PLPK *Leader* projektitaotlejatele viit meedet:

- MEEDE 1 "Koostöö, koolitus ja teavitustegevus"
- MEEDE 2 „Külade elukeskkonna uuendamine ja arendamine“
- MEEDE 3 „Noorte kaasamine kogukonna elukeskkonna parendamisse“
- MEEDE 4 „Ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine“
- MEEDE 5 „Turismiedendamise meede Romantiline Rannatee“

Juhatuse liikmetelt laekusid järgnevad ettepanekud:

1. Ühendada meede 2 ja 3. Sisuliselt on mõlemad külaelu edendamine
2. Viia kokku meetmed 4 ja 5. Mõlemad on ettevõtlusele suunatud meetmed.
3. Koondada Meede 4 ja Meede 5 ning tõsta mahtu kuni 130 000 euroni.
4. Minimaalne projektitoetuse määr säilitada 1 000 eurot.
5. Rahvusvaheline koostöö on teistes maades väga populaarne – oluline on maksimaalne vajalikkus ja kasu meie inimestele.
6. Roheenergia alal vaja tippkoolitusi.
7. Väikeste tapamajade (tapatubade) vajadus piirkonnas olemas, näiteks: Kihnu saarele (ruumid selleks on olemas).
8. Mobiilseid, haagis- toidukioskite soetamise vajadus ja kas soetus abikõlblik ka MTÜ toetus %.
9. Vajalik menetlusprotsessi lühem aeg.
10. Muuta hindamiskriteeriume (meetmete lõikes.)

Küsitlus:

Palun vasta küsimustele PLPK 2014-2020.aasta tegevusstrateegia seisukohtadest, mida arutasime 28.01.2013.a juhatuse koosolekul.

1. Mitu meedet ja millised jääksid 2014-2020 a. PLPK strateegiasse?

Palun tee ettepanek kas jätkata, ühitada, kas uus meede, palun põhjenda, vajalik märkida, kas meetmest lubatud investeeringud:

- MEEDE 1 "Koostöö, koolitus ja teavitustegevus"
- MEEDE 2 „Külade elukeskkonna uuendamine ja arendamine“
- MEEDE 3 „Noorte kaasamine kogukonna elukeskkonna parendamisse“
- MEEDE 4 „Ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine“
- MEEDE 5 „Turismiedendamise meede Romantiline Rannatee“

Vastus: Ühendada meede 2 ja meede 3. Sisuliselt on mõlemad külaelu edendamine. Üks teeb seda läbi noorte kaasamise. Neid meetmeid ei peaks eraldi käsitlema, vaid koos. Lubada meetmetes investeeringuid.

Oluline põlvkondade koostöö ja ühine tegutsemine. Meetme sisu saab kindlasti nii sõnastada, et noored vaeslapse ossa ei jääks.

Lisa 1 järg

Samuti viia kokku meetmed 4 ja 5. Mõlemad on ettevõtluse meetmed. Võib kaaluda, kas turismialased investeeringud annavad näiteks lisa 5 punkti (majutuskohad vs halumasin, turismiatraktsioon vs lintsaeraam).

RR arendamine kindla eesmärgiga. RR kaubamärk on saanud nii tuntuks ja tugevaks, et konkureeriks edaspidi kõigi teiste ettevõtjate toodetel. RR arendamise investeeringud peaksid olema lubatud. Investeeringute puhul on oluline, et ei tekiks tühje maju või vähekasutatavaid seadmeid. Investeering ei tohi olla eesmärk omaette, vaid tegevuste arendamise vahend. Realistlik tuleb olla kasutajate arvu hindamisel, see ju kuidagi ei suurene. Eelistama peaks näiteks hoonete puhul olemasoleva täielikumat ärakasutamist.

Ettepanek kaaluda väikesaarte meetme kehtestamist. Meetme maht ja tingimused (esialgsed) töötada välja ja seejärel arutada meetme loomise võimalikkuse üle.

Muuta hindamiskriteeriumeid nii, et kanalisatsioonirajatised ei konkureeriks näiteks asjade soetamisega (eraldi kriteeriumid eri tüüpi tegevustele/investeeringutele).

2. Kes võiks olla taotlejad meetmetes? (KOV, MTÜ, SA, ettevõtjate MTÜ, seltsing, ettevõtja)
    - Meede 1 KOV, MTÜ, SA, ettevõtja
    - Meede 2 KOV, MTÜ, SA
    - Meede 3 liita kokku meede 2-ga.
    - Meede 4 KOV, MTÜ, SA, ettevõtja
    - Meede 5 KTG, MTÜ, KOV.
3. Kas jätame sama töötajate piirmäära keskmise suurusega ettevõtetele, kes olid abikõlblikud taotlejad (vastavalt tegevuse koodidele) – seni kuni 30 töötajaga.

ETTEPANEK: toetada mikroettevõtjaid.

Selgituseks: MAK-i meetmetest saavad keskmise suurusega põllumajanduse ja turismiga tegelevad ettevõtjad taotleda toetust põhitegevuseks, teised mitte.

4. Millised võiksid olla ühe projektitaotluse piirmäärad?
    - PLPK ülesed projektid maksimaalne määr vastavalt *Leader* määrusele 200 000 eurot
    - Seni ettevõtluses Meede 4, Meede 5 – 63 912 eurot, edaspidi?

Ettepanek: koondada Meede 4 ja Meede 5 ning tõsta mahtu 130 000 euroni. Rohkem pole ilmselt paljudel võimekust. Peab eesmärgiks võtma, et võimalikult vähe jääks ühe projekti käigus tegemata, et lõpptulemus ei oleks niipalju sõltuv mingi järgmise projekti saatusest.

    - Meede 1, Meede 2, Meede 3 – ühe tehingu suurusest 1 917 eurot nõuame kolme võrreldavat hinnapakkumust?

Ettepanek: Tuleks nõuda täpsustatud hinnakalkulatsiooni tegevuste lõikes, kui hinnapakkumus ja tegevuste koond jääb alla 5000 euro. S.t et kui tegevus on näiteks 3 000 eurot, siis on see 3 000 eurot lahti kirjutatud – transport, majutus, ruumi rent jne. Eesmärk lihtsustada.

    - minimaalne projektitaotluse summa oli kõikides meetmetes 639 eurot.
    - Ettepanek: 1 000 eurot minimaalne projektitoetus.

Lisa 1 järg.

Hinnapakkumised on asjasse pühendatule läbipaistvad. Kulud peaksid olema selgelt näha, mitte küll ehk naelte arv või iga lauajupi hind.

5. Milliseid kitsendusi peaks rakendama abikõlblike kulude osas?

NÄITEKS: Projektides toitlustamine abikõlblik tegevusena - seni oli lubatud ainult noortele suunatud koolitustel, üritustel.

Ettepanek: jätkata noortele suunatud üritustel ja koolitustel, pakutud kujul meede 1 + meede 2 liidetud meetmete puhul. Koolitustel võiks olla abikõlblik, kuid peaks vältima muude kulude peitmist toidu sisse (bänd näiteks), so et mingi toidupäeva tegelik maksumus võiks olla ees. Korralikult süüa saab nii 10 kui 100 euro eest päevas.

Ettepanek: jätkata projekteerimise lubamist tingimusel, et projekt saab PRIA aktseptist alates ehitusloa 9 kuu jooksul. Muidu jäävad asjad venima.

Ettepanek: mõtted seoses kitsendustega: koostada kitsenduste nimekiri näiteks piirkonnapõhiselt. Ühine kitsendus välistab investeeringute /tegevuste teostamise ülekuhjumist KOV-is.

Lähtume senistest toetamise tulemustest (lumesahad, halumasinad, rajamasinad jms).

1. Milliseid soove võiksime strateegiasse sisse kirjutada nimeliselt või arvuliselt?
2. Pooleliolevate projektide lõpetamine?

Ettepanek: ettepanek on lõpetada pooleli olevad projektid, et iga projekti tulemusena on objekt parendatud kujul võimalik võtta kasutusse. Ettepanek tõsta projektitoetus ülepiirkonnalist mõju omavatele projektidele 130 000 euroni + omaosalus, ilmselt sellega saab piirkonnas asjad valmis? Investeering peab toetama kasutoovaid, lisandväärtust andvaid tegevusi.

3. Uute taotlejate eelistamine?

Ettepanek: see 5 lisapunkti uutele tulijatele on tänuväärne ja motiveeriv, kuid see peaks olema tingimuslik, st et on olemas ka sisuliselt jätkusuutlik äriplaan.

4. Koostööprojektide eelisarendamine?

Ettepanek: Toetada konkreetse organisatsiooniga koostööprojektide eelisarendamist. Eelisarendamine võiks olla sel juhul, kui vähemalt kolm organisatsiooni (kelle juhtorganite liikmed ei ole seotud osapooled), esitavad ühise projektitaotluse, et vastutavad projekti elluviimise eest solidaarselt.

5. Rahvusvahelise koostöö jätkamine? nt: Noorte koostööprojektid?

Ettepanek: Rahvusvaheliste projektide puhul peaks olema juba strateegias võimalikult kirjas kitsamad valdkonnad või teemad, samuti sihtgrupid – et kasu oleks otsesem ja võimalikult 100% piirkonna elanikele suunatud. Loobuma ei peaks, see vaid üks vahend meie üldiste eesmärkide saavutamisel. Rahvusvaheline koostöö on teistes maades väga populaarne, oluline on maksimaalne vajalikkus ja kasu meie inimestele.

6. Rohemajanduse eelisarendamine? nt: päikese-, tuuleenergia, mahe toit jms.

Ettepanek: Võib saada lisapunkti selle eest, aga sisu on see, et näitab ära palju investeering vähendab taotleja kulusid – pole mõtet toetada rohelist energiat, kui investeering ületab 10 aasta

Lisa 1 järg.

energiatarbimise kulu. Sotsiaalse ettevõtluse toetamine. nt: supiköök, taaskasutus, külaseltsi, lastekodu, hooldekodu oma aed jms.

Ettepanek: see võib olla üks tegevus, millel peab olema konkreetne väljund!

1. Teenust osutava kuni kahe tapamaja rajamine PLPK tegevuspiirkonda?
2. Ettepanek: see teema võiks sees olla, väikest tapamaja on vaja ka Kihnu saarele. Vajalik esmatooraine töötlemine mõlemale poole Pärnut.
3. Õppereiside jätkamine.

Ettepanek: teen ettepaneku juhatuse töö muuta tasuliseks. Miks mitte LAG-desse ja seal õppida?

4. Rändkauplusauto – tuleks täpsustada, et näiteks järeleveetavaid toidulette saaks soetada *Leader* toetusega ja seda saaks teha ka MTÜ, aga mitte rändkauplusautot, st mitte mootoriga masinat, vaid ainult haagist. Vajalik mikroettevõtjatele.

Ettepanek: toetada merega seotud tegevusi eelisarendatult või tegevusi koos MTÜ Liivi Lahe Kalanduskoguga, mis on integreeritud merega. Veelkord vaadata üle hindamiskriteeriumid ning luua eraldi hindamiskriteeriumid meetmetes.

LISA 1A PLPK 2014-2020 strateegia muutmise arutelud:

- Saulepa rannamajas 11.05.2021
- Groot restoranis Varbla Puhkeküla sadamas 20.05.2021
- Google Drive keskkonnas 11.05.2021-14.07.2021

Arutelude tulemusena muudatuste ettepanekud on PLPK 2014-2025 strateegia tekstis lisatud punasega ja allajoonitult.

LISA 2. Ettepanekud PLPK 2014-2020 strateegia koostamiseks tegevuspiirkonna valdade infopäevadelt

Sauga 04.11.2014 ja 12.12.14 meeskonnakoolitus

1. Sauga valla piirkonna võimalused ettevõtluses. Millal avaneb uue 2014 – 2020 programmperioodi rahastus.
2. Atraktiivne noortekeskus, võimalus pakkuda koolitusi ja tegevusi PLPK piikonna noortejuhtidele, hobitegevused kogukonnaköögis. Koolitused teemal kuidas *Leader* projekte kirjutada ja teostada.
3. Kutsuda ellu Sauga valla nimiüritus (kohalik toit, väikeettevõtjate toodangu müük jms).
4. Edasi arendada sportimisvõimalusi: välijõusaal, rabamatkad, terviserajad jms.
5. Lasteaiakohad vajavad täiendamist, vanadekodu (hooldekodu, toetatud elamine).
6. Rahvamajas-külamajades kultuuri-, spordi- ja noorte tehnika hobitegevuste arendamine.
7. Lastele ja noortele töötegemise õpetamine (suvel töö- ja puhkelaager).

Audru 29.10.2014

1. Puidutöö arendamine, graveerimispingi soetamine ettevõtluse arendamiseks.
2. Külamaja täitmine meeste käsitöö tegevustega Kihlepas, hobitegevuste võimaluste arendamine, tunnusürituste arendamine, Võilillefestivaliks õuealas väliõppe võimaluste arendamine.
3. Audru valla ettevõtlus, kiire internetiühendus kodus töötamiseks.
4. Doberani rannamaja arendamine, kalaturismi edendamine.
5. Rooniiduki rentimine rannahoolduseks.
6. Tapatubade vajalikkus linnukasvatuses.
7. Taastuvenergia rakendamine, päikesepaneelid kulude kokkuhoiuks.
8. Kiire internetiühendus talus, kohalike toidutoodete otse tootjalt tarbijale võimaluste avardamine valla külamajades.
9. Marduna meekoja arendamine, tarud, kärjed. Tuuleenergia, päikesepaneelid. Välja ehitada kogukonnasaun.
10. Valgeranda Romantilise Rannatee sümboli rajamine.
11. Seikluspargi edasiarendamine Valgerannas, atraktiivsed tegevused noortele.

Koonga 28.10.2014

1. Perearstile kaasaegsete diagnostikaseadmete ostmine.
2. Ettevõtluse arendamine palkmajade ehituseks.

Lisa 2 järg.

3. Roosiaia arendamine, kasvuhoonete ehitus, veinikeldri rajamine.

4. Lõpe loodusmaja II etapi lõpetamine ja tapatoa sisustamine.
5. Oidremaa Mõisa olemasolevate töökohtade säilitamine, linnast maale elama võimaluste toetamine, avaliku veekogu vajadus, rabamatkad, jalgrattamatkad.
6. FIE Nele Tamm ettevõtluse arendamine, toodete parem turustamine.
7. Kohaliku omavalitsuse ettepanek renoveerida Lõpe klubi (katus ja küttesüsteem), toetada MTÜ-de tegevust, renoveerida kogukonnaköök hobitegevuseks.
8. Mihkli kiriku tõllakuurist muuseumi rajamine.
9. Avatud külade päev Oidremaa Naisseltsi koostöös teiste piirkonna MTÜ-ga.
10. Pääs kallasrajani (Tarva karjääri väljaehitus avalikuks rannaks).

Saarde 03.11.2014

1. **Ettevõtjate koordineerimise on käivitanud MTÜ Saarde Ettevõtjate Selts. Töökohtade säilitamine piirkonnas, piirkonna arendamine, vajalik noorte kaasamine.**
2. Oraveski taluturismi arendamine.
3. Kilingi-Nõmme kool uudistamas *Leader*-meetme võimalusi noorte koostöö temaatikas.
4. Livoonia Matkad- turismi arendamine, ettevõtte tegevuste reklaamimine.
5. Ettevõtluse arendamine, piimatöötlemine piirkonna ettevõtjatega koostöös.
6. Marjakasvatuse edendamine, alternatiivenergia kasutamine, kohaliku tooraine töötlemine lõpptoodanguks.
7. Koostöö PLPK piirkonna ettevõtjatega, jahindus, suusamaja, koostöö üle piiri lätlastega.
8. Hakkepuidu valmistamiseks kohaliku puidu väärindamine.
9. Seenefestival Saarde valla nimiürituseks.
10. Ettevõtluses köögiviljakasvatus, tootmisliini soetamine.
11. MTÜ Tihemetsa Jahiselts jahiturismi arendamine piirkonnas ja lasketiiru arendamine.
12. Kaamerad valla kaugematesse kantidesse garanteerimaks kogukonna ja ettevõtluse turvalisust.
13. Ettevõtjate osalemine messidel, turismikaartide loomine, täiendamine.
14. Suusarajamasina soetamine, rentimine.
15. Projektitoetuse taotlemisel prioriteedid ääremaadele, kantidele.
16. Vallavanema ettepanek *Leader* süsteem lähemale tuua Saarde inimestele.
17. Tihemetsa motoklubi arendamine (pumbajaam, vesi).
18. Käsitöö müügikorraldus, koostöö.

Lisa 2 järg.

Tahkuranna 14.10.2014

1. Kompleksne autoteenindus (-pesu, -remont) tootmispiirkond Võiste.

2. Uulus puuetega inimeste hooldekodu rajamine.
3. Marjade külmutusseadmete ja tootmisliini vajadus.
4. Tahkuranna Mõisa arendamine, näitusegaleriide väljaarendamine kõrvalhoonetes.
5. Puiduettevõte vajab uusi kaasaegseid tööpinke, et püsida konkurentsis.
6. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rajatiste hooldamine, vee– ja kanalisatsiooniteenuse osutamine, kommunaalteenuse vahendamine, remont ja ehitus - ettevõtluse mitmekesistamine erinevate väiksemate teenuste arendamine nagu haljasalade korrashoid, väikesemahulised minikopa teenused jne – seadmete, vahendite vajadus.
7. Uue rehvitöökoja rajamine Uulu kaalumaja asemele, detailplaneering algatatud. Teenuste laiendamine, rehviparandus ka suurtele autodele.
8. Võiste sadama arendamine ja kaluritele teenuste arendamine.
9. Lapsehoiu-, pesupesemis-, õpiaia teenuste arendamise vajadus.
10. Kosutuskeskuse loomine, sündmuste korraldamise kvaliteedi parandamine
11. Keraamikakojakoja, Lottemaa, Tahku Tare arendamine.
12. K. Pätsi ausamba juurde ajalooliste infotahvlite, avaliku WC paigaldamine.
13. Hobuteraapia hoone ehitamine. PLPK piirkonna erivajadustega inimestele, lastele hobuteraapia korraldamine – sotsiaalne ettevõtlus.
14. Pääsud randa – supluskohtade rajamine (Kihnulaiu, Reiu ranna supluskoht, Kureranna supluskoht, Tahkuranna supluskoht).
15. Ühenduse loomine kahe küla vahele – kergliiklussild üle Ura jõe.
16. Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimise lõpetamine.
17. Uulu külaplatsi rajamine koos laululava ja laste mänguväljakutega ja Uulu pargis oleva vana mõisaaegse talli varemetele muuseumihoone rajamine.
18. Uhlapere seltsimaja hoone rekonstrueerimine (katus), taastuvenergia kasutus päikesepaneelid, II korrus taaskasutuskeskuseks.
19. Ajaloolise muuli renoveerimine ja paadisilla rajamine, ala kujundamine (Roosiaia) pargiks Reiu külas.
20. Kohaliku toidu ja väike ettevõtluse väärindamine läbi Tahkuranna valla nimiürituste.
21. Jahiturismi arendamine (jahimaja ehitus).
22. Jääkeegli harrastamise võimaluste arendamine Jõulumäe Tervisespordikeskuses, kaasaegsed jõusaali vahendid Uulu KSK-sse.

Tõstamaa 19.02.2014

1. Ettevõtluses rohkem panustada liha ühistulisele töötlemisele (Värati lihatöötlemiskeskus).

Lisa 2 järg.

2. Ermistu puhkeala välja arendamine, konkurentsivõime tõstmine, teenuste kvaliteedi tõstmine, muda parem ära kasutamine.
3. Manijal oma keedukoja välja arendamine (koduõlu ja kohalik jook, liha töötlemine lähipiirkonnas).
4. Cotze söögimaja arendamine: II korruse väljaehitus, kondiitriteenuse arendamine.
5. Tõhela turismiarenduse edasiarendamine pereturismi suunal.

6. Pootsi rannapiirkonnas külatoa renoveerimine, kogukonnaköök hobitegevusteks.

Kihnu 20.02.2014

1. Väikesadama väljaehitamine, külalistele atraktiivseks muutmine (sadamaturg, terminal, infopunkt, jms).
2. Sadama kohvikuhoone ja sadamaturu väljaehitamine.
3. Kohaliku toidu väärindamine, kodumajutuse ja turismi arendamine.
4. Ettevõtjatele kalasuitsetamise ahjud, arenev villatööstus, talvehooajal turismi arendamine.

Häädemeeste 12.12.14

1. Kokku kutsuda ettevõtjate ümarlaud koostöö arendamiseks.
2. Kaugtöö võimaluste loomine.
3. Villa väärindamine.
4. Kosmonautika teemapargi välja arendamine, SPA turistide linnast välja meelitamine.
5. Seikluspargi väljaarendamine Häädemeeste piirkonnas, atraktiivsed tegevused noortele.
6. Kabli piirkonna väljaarendamine, puidust teadetetahvlid, looduspotentsiaali kasutamine turismi edendamisel, keraamika töökoda.
7. Kabli külamaja renoveerimine.
8. Liikuv toitlustusteenus ühisüritustele: lauad, toolid, väliköök.

Varbla 6.11.14

1. Taignasegamistehnika koduleiva tootmise suurendamiseks, turundus ja võimalus kontaktideks, kogukonnaköögi rajamine Saulepi külamajja hobitegevusteks.
2. Lihaveised rannaniitude korrastamiseks.
3. Andmeside jõudmine avalikus kasutuses hooneteni, lisavõimalus kaugtööks.
4. Hobusekasvatuses turismi arendamine: ratsamatkad, algõpe ratsutamiseks, ratsavahendid, vankrid jms varustuse soetamine.
5. Purjetamise ja surfi arendamine piirkonnas, ühisüritused. Pääs randa.
6. Luksuskaatrite ehituseks tootmishoone renoveerimine. Piirkonna arendamine

Lisa 2 järg.

atraktiivsemaks noortele.

7. Mereäärse küla arendamine: paadilaenutus, paadikuur, majutus. Piirkonda luua uusi töökohti, halumasina soetamine ja teenuse pakkumine, väikese hobilennuvälja rajamine.
8. Sadama väljaehitamine, päästekomandol vajalik pääs merele.
9. Metsamaterjali väärindamine: saeraam, küttepuud, jõeäärse puhkeküla arendus (vähipüük ja tünnisaun, suitsuahi jms).
10. Paadrema Külakeskuse kogukonnaköögi väljaehitamine hobitegevuseks, kõrvalhoone renoveerimine muuseumitoaks ja meeste käsitöötoaks.
11. Piirkonda arendavad ideed kohandades *Leader* põhimõtet.

LISA 3. Kaasamise korraldamine, sisendid strateegia muutmiseks.

- Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia muutmise protsess on toimunud läbi kahe aasta, on hästi läbimõeldud, kaasav ning arenev. Erinevate sihtgruppide kaasamise ja sidustamise ning laia valiku kaasamismeetodite kombineerimise kaudu on jõutud piirkonna arenguvajaduste fokusseerimiseni ning sihtrühmadele lahenduste pakkumiseni.
- Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia muutmise protsessi peamised kaasamise eesmärgid on erinevatelt sihtgruppidelt sisendi saamine piirkonna arendamiseks, et kavandatav vastaks tegelikele vajadustele ning keskenduks ühishuvide elluviimisele.

Sihtrühmad:

- PLPK sihtrühmad: PLPK liikmed, tegevuspiirkonna elanikud, ettevõtjad, mittetulundussektori ja kohalike omavalitsuste esindajad, liigitamise aluseks EMTAK-i kood.
- Peamised tegevusgrupi välised sihtrühmad: koostööpartnerid MTÜ Leader Liit, MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu, MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu ja Eesti teised *Leader* tegevusgrupid, piirkondlikud arendusorganisatsioonid, partnerid rahvusvahelise koostöö raames, eksperdid, meediakanalite esindajad, ministeeriumite esindajad jne.

Kaasamine:

- Kaasamise eesmärk on anda avalikkusele objektiivset informatsiooni sellest, mis tehtud/teoksil, teavitades sihtrühmi liikmesvaldades toimuvatest infopäevadest ja kogudes infot tegevuspiirkonna olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
- Oluline on osaleda aktiivselt kodanike foorumitel, seminaridel, konverentsidel, ümarlaudadel, kus koondatakse strateegia muutmise ning rakendamisega seotud arvamused ja ettepanekud.
- Kaasamise meetodid:
- nõupidamised PLPK büroos
- meetmete väljatöötamise koosolekud
- arengugruppide koosolekud
- ettevõtjate kaasamine infopäevadele
- kohtumised huvigruppidega tegevuspiirkonnas
- avalikud arutelud infopäevadel
- info edastamine kohalikes väljaannetes
- eksperdi osalemine juhatuse koosolekutel
- kirjalik ja/või suuline infovahetus ja konsulteerimine (telefon, e-post)
- kodanike, kohalike elanike, ettevõtjate, KOV jne ühised ümarlauad, töörühmad, seminar

Lisa 3 järg.

Tabel 1. Kaasamine ja sisendid strateegiasse.

Aeg	Osalejate arv	Sihtgrupp/sidusrühm	Meetod	Sisend strateegiasse
07.01.2014	15	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev	PLPK strateegia 2014-2020 arutelu ideed, vajadused, võimalused uuel rakendusperioodil.
14.01.2014	12	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise juhtgrupi koosolek-infopäev	PLPK strateegia 2014-2020 uuendamise arutelu Meede 1 (Ettevõtlusmeede), vajadused, ettepanekud uuel rakendusperioodil.
15.01.2014	8	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise juhtgrupi koosolek-infopäev	PLPK strateegia 2014-2020 uuendamise arutelu Meede 3 (Romantilise Rannatee meede), ettepanekud, 9 valla ühised eesmärgid uuel rakendusperioodil.
15.01.2014	14	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad	Strateegia uuendamise juhtgrupi koosolek-infopäev	PLPK strateegia 2014-2020 uuendamise arutelu Meede 2 (Külade arendamine ja noored) kogukondlik vajadus, ehk milliseid positiivseid muutusi ootame uue strateegia valguses. Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
05.02.2014	17	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Sauga vallas	Sauga valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
10.02.2014	35	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Audru vallas, kohtumine huvigruppidega	Audru valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
11.02.2014	31	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Koonga vallas, kohtumine huvigruppidega	Koonga valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.

12.02.2014	20	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Saarde vallas	Saarde valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
18.02.2014	28	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Tahkuranna vallas	Tahkuranna valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
19.02.2014	30	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Tõstamaa vallas, kohtumine huvigruppidega	Tõstamaa valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
20.02.2014	17	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Kihnu vallas	Kihnu valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
26.02.2014	18	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad	Strateegia uuendamise infopäev Häädemeeste vallas	Häädemeeste valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
27.02.2014	28	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia uuendamise infopäev Varbla vallas	Varbla valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste ettepanekud, arutelu, millistes valdkondades piirkond edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
18.03.2014	46	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad ja külalisesinejad.	Strateegia uuendamise(projektide seire, SWOT-analüüs) infopäev-koosolek Tõstamaa vallas Maria Talus	PLPK strateegia uuendamise arutelu ja meetmete 1, 2 ja 3 arutelu töögruppides. Strateegia protsessi ettevalmistavad tegevused, ühtse piirkonna SWOT analüüsi koostamine, eelneva (te) strateegiate eesmärkide täitmise ning saavutatud tulemuste mõõtmine, ja tulemuste analüüs hindamine.

30.06.2014	14	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, piirkonna vallavanemad ja arendustöötajad.	Romantilise Rannatee rakendamine Pärnu Lahe Partnerluskogu 2014-2020 strateegiasse	PLPK strateegia 2014-2020 raames Romantilise Rannatee strateegia, 9 valla ettepanekud.
11.07.2014	7	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia Meede 2 juhtgrupi koosolek	PLPK piirkonna mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste Meede 2 (Külade arendamine ja noored) tehtud ettepanekud, arutelud. Piirkonnas info, probleemide, vajaduste kohta.
14.07.2014	7	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia Meede 1 juhtgrupi koosolek	PLPK piirkonna, ettevõtjate ja turismiettevõtjate, Meede 1 (Ettevõtjad) tehtud ettepanekud, arutelud, ühtse turunduspiirkonna kohaturunduse tegevuskava koostamine info, probleemid ja vajadused.
16.07.2014	26	PLPK juhatuse liikmed mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia Meede 3 juhtgrupi koosolek	PLPK piirkonna mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste Meede 3 (Romantiline Rannatee) tehtud ettepanekud, arutelud koostööpartneritega. Piirkonnas info, probleemide, vajaduste kohta.
25.08.2014	15	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Häädemeeste vallas	Häädemeeste valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
29.09.2014	30	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia väljatöötamise infopäev Tahkuranna vallas, Nurka Talus	PLPK strateegia uuendamise arutelu ja meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumite ettepanekud ja arutelu töögruppides, analüüs, hindamise metoodika tutvustus.
14.10.2014	19	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Tahkuranna vallas	Tahkuranna valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
28.10.2014	11	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Koonga vallas	Koonga valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
29.10.2014	41	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad ja PLPK strateegiaekspert.	PLPK 2014-2020 Strateegia koostamise arutelu	PLPK strateegia uuendamise arutelu ja meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumitesse ettepanekud ja arutelu töögruppides, analüüs, hindamise metoodika tutvustus.

03.11.2014	23	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Saarde vallas, kohtumine huvigruppidega	Saarde valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
04.11.2014	10	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Sauga vallas	Sauga valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
06.11.2014	8	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	Strateegia koostamise arutelu-infopäev Varbla vallas	Varbla valla mittetulundusühingute, ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste arutelu, piirkonna edukaks saab olla? Kaasamise eesmärk oli koguda infot olukorra, probleemide, vajaduste ja ootuste kohta.
12.12.2014	85	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK Meeskonnakoolitus 2014-2020 strateegia koostamise arutelu Treimani Rahvamajas	PLPK strateegia koostamise arutelu ja meetmetesse 1, 2 ja 3 ettepanekud ja arutelu koos strateegiaeksperdiga töögruppides, analüüs, hindamise metoodika tutvustus.
07.01.2015	13	PLPK juhatuseliikmed.	PLPK juhatuse koosolek 2014-2020 strateegia ettevalmistamisest	PLPK strateegia koostamise arutelu ja juhatuse liikmete ettepanekud meetmetesse 1, 2 ja 3.
14.01.2015	17	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 2 ja meede 3 töögrupi koosolek	Pärnu Lahe Partnerluskogu strateegia koostamise arutelu ja ettepanekud meetmetesse 2 ja 3 hindamiskriteeriumite väljatöötamine töögruppides, hindamiskriteeriumite analüüs ning hindamise metoodika tutvustus.
21.01.2015	13	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 1 ja meede 3 töögrupi koosolek	PLPK strateegia koostamise arutelu ja ettepanekud meetmetesse 1 ja 3 hindamiskriteeriumite väljatöötamine töögruppides, hindamiskriteeriumite analüüs ning hindamise metoodika tutvustus.
28.01.2015	10	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 1, Meede 2 ja Meede 3 töögrupi koosolek	PLPK strateegia koostamise arutelu ja ettepanekud meetmetesse 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumite väljatöötamine töögruppides, hindamiskriteeriumite analüüs ning hindamise metoodika tutvustus.

04.02.2015	15	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, piirkonna vallavanemad ja arendustöötajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 1, Meede 2 ja Meede 3 koosolek piirkonna vallavanematega	PLPK strateegia koostamise arutelu ja ettepanekud meetmetesse 1, 2 ja 3 ja PLPK piirkonna valdade arengukavadesse.
26.02-27.02.2015	29	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 1, Meede 2 ja Meede 3 hindamiskriteeriumite väljatöötamise töögruppide infopäevad Vaiste Rannahäärberis Varbla vallas	PLPK strateegia koostamise arutelu ja meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumitesse ettepanekud ja arutelu töögruppides, analüüs, hindamise metoodika tutvustus. PLPK strateegia 2014-2020 meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumite välja töötamine.
19.03.2015	10	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK 2014-2020 strateegia koostamise Meede 1, Meede 2 ja Meede 3 hindamiskriteeriumite väljatöötamise töögruppide infopäevad	PLPK strateegia koostamise arutelu ja meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumitesse ettepanekud ja arutelu töögruppides, analüüs, hindamise metoodika tutvustus. PLPK strateegia 2014-2020 meetmete 1, 2 ja 3 hindamiskriteeriumite välja töötamine.
		PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.		Strateegia läbivaatamine. Väliskeskkonna analüüsi tulemus, sisekeskkonna analüüsi tulemus, piirkonna valdade arengukavadega seotud plaanimise ja hindamise metoodika tutvustus.
a14.04.2015	13	PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmed, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajad.	PLPK juhatuse koosolek	PLPK 2014 - 2020 strateegiameetmete tööversiooni tutvustus piirkonna PLPK juhatuse, hindamiskomisjoni liikmete, mittetulundusühingute, ettevõtjate, kohalike omavalitsuste esindajate, arutelu ja järel tegevused omavalitsuste rollist PLPK strateegia elluviimisel.
a19.05.2015		Liikmed, juhatus, tegevmeeskond, strateegiameeskond, partnerid, tegevuspiirkonna elanikud, ettevõtjad, ühendused.	Üldkoosolek	PLPK 2014 - 2020 strateegia eelnõu tutvustamine, meetmepõhise tagasiside kogumine töögruppides.

LISA 4. Haridus- ja kultuuritaristu

Tabel 1. Üldhariduskoolid ja õpilased PLPK valdades aastatel 2009-2013

(Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015).

Vald/aasta		2009		2010		2011		2012		2013	Vähene-mine võrreldes 2009
	koole	õpilasi	koole	õpilasi	koole	õpilasi	kool e	õpilasi	koole	õpilasi	
Audru	4	496	4	446	4	414	4	398	5	383	-113
Häädemeeste	3	346	3	307	3	283	3	250	3	246	-100
Kihnu	1	54	1	53	1	50	1	46	1	36	-18
Koonga	2	93	2	91	2	90	2	84	2	80	-13
Saarde	3	524	3	484	3	447	2	405	2	372	-152
Sauga	1	88	1	89	1	88	1	89	1	101	13
Tahkuranna	2	157	2	149	2	147	2	141	2	147	-10
Tõstamaa	1	182	1	172	1	165	1	166	1	155	-27
Varbla	1	72	1	66	1	68	1	57	1	54	-18
PLPK kokku	18	2012	18	1857	18	1752	17	1636	17	1574	-438
Pärnu maakond	51	12738	51	12151	50	11663	48	11249	49	10863	-1875
Eesti	574	178460	561	172932	556	168157	548	164585	556	162976	-15484

Lisa 4 järg.

Tabel 2. Haridusasutused PLPK valdades aastal 2013 (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015).

Vald	Lasteaed/lastehoid	Algkool-lasteaed	Põhikool	Keskkool/Gümnaasium
Audru	4	3	2	0
Häädemeeste	2	0	1	1
Kihnu	1	0	1	0
Koonga	2	0	2	0
Saarde	1	0	1	1
Sauga	2	0	1	0
Tahkuranna	1	1	1	0
Tõstamaa	1	0	0	1
Varbla	1	0	1	0
PLPK kokku	15	4	10	3

Deleted:

Joonis 1. Haridusasutuste paiknemine ja perspektiiv. (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015).

Deleted:

Joonis 2. Kultuuriasutuste paiknemine ja perspektiiv. (Allikas: Pärnumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering, Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015

LISA 5. Romantilise Rannatee turundusstrateegia lisadokumendina leitav www.plp.ee menüü all Romantiline Rannatee

Page 19: [1] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/14/21 9:39:00 AM**
Page 19: [2] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/14/21 9:39:00 AM**
Page 19: [2] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/14/21 9:39:00 AM**
Page 44: [3] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [3] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [4] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [4] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [5] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [5] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [6] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [6] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [7] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [7] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [8] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 3:57:00 PM**
Page 44: [9] Deleted	**mercedes merimaa**	**7/16/21 10:25:00 AM**
Page 44: [9] Deleted	**mercedes merimaa**	**7/16/21 10:25:00 AM**
Page 44: [10] Deleted	**mercedes merimaa**	**7/16/21 10:25:00 AM**
Page 44: [11] Deleted	**mercedes merimaa**	**7/16/21 10:25:00 AM**

Page 44: [11] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [12] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [12] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [13] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [13] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [14] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [14] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [15] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [15] Deleted	mercedes merimaa	7/16/21 10:25:00 AM
Page 44: [16] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [16] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [17] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [17] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [18] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [18] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM
Page 44: [19] Deleted	Koidu Kuura	7/6/21 4:10:00 PM

Page 44: [19] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [20] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [20] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [21] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [21] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [22] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [22] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [23] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [23] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [24] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [24] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [25] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 44: [25] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/6/21 4:10:00 PM**
Page 47: [26] Deleted	**Koidu Kuura**	**7/8/21 10:29:00 AM**